

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

**BAŞARILI FUTBOL ALTYAPI
ORGANİZASYONU OLUŞTURULMASI VE
GALATASARAY KULÜBÜ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

MEHMET TANAY UĞURAL

İSTANBUL, 2011

T.C.

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİMİ

BAŞARILI FUTBOL ALTYAPI
ORGANİZASYONU OLUŞTURULMASI VE
GALATASARAY KULÜBÜ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

MEHMET TANAY UĞURAL

Tez Danışmanı: YRD. DOÇ. DR. ÜMİT KESİM

İSTANBUL, 2011

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİMİ

Tezin Adı : Başarılı Futbol Altyapı Organizasyonu Oluşturulması
ve Galatasaray Kulübü Örneği
Öğrencinin Adı Soyadı : Mehmet Tanay, UĞURAL
Tez Savunma Tarihi : 24/1/2011

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Enstitümüz tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. Selime SEZGIN
Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Yard.Doç.Dr. Gülberk G. SALMAN
Program Koordinatörü

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Unvanı, Adı ve SOYADI

Danışman: Yard.Doç.Dr. Ümit KESİM

Üye: Yard.Doç.Dr. Gülberk G. SALMAN

Üye: Yard.Doç.Dr. Caner GİRAY

ÖNSÖZ

Türkiye’de gençlik futbolu hakkında çalışma sayısı son derece kısıtlıdır ve bu çalışma futbol sektörü ile bağı olan bütün paydaşlara bir çok öneri sunmaktadır. Çalışmada amaç, yetiştirilen futbolcu sayısı olarak ve sporcu kalitesi açısından, Galatasaray Kulübü futbol takımı altyapısının 1996 ile 2009 yılları arasında yakaladığı başarıyı analiz etmekle birlikte temelde bu yapıdan neler öğrenebiliriz sorusuna cevap aramaktır. Bu çalışmanın, örnek olay incelemesi ile futbolun kapalı ortamına ışık tutması, alanında ilklerden ve yol gösterici olması literatüre olan katkılarındandır.

Tez çalışmam sırasında örnek aldığım kıymetli hocam ve danışmanım Yard.Doç. Dr. Ümit Kesim’e katkılarından dolayı sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Aynı şekilde, görüşleriyle katkıda bulunan hocam Yard. Doç. Dr. Gülberk Gültekin Salman’a yardımlarını esirgemediği için çok teşekkür ediyorum. Diğer taraftan, tez jürisi aşamasında yapıcı yaklaşımı ile tezimi şekillendirmeme yardımcı olan Yard. Doç. Dr. Caner Giray’a çok teşekkür ederim.

Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Selime Sezgin’e tezimin tamamlanabilmesi için bana gösterdikleri anlayış ve destek için minnettarım.

Ayrıca, uzun yıllar sonra tekrar akademik alanda eğitim almama esin kaynağı olan Fédération Internationale de Football Association, Internal Center For Sport Studies (FIFA-CIES) başkanı Jean-Louis Juvet, yöneticileri Vincent Monnier ile Roland Chavillon ve Türkiye koordinatörü Cem Ülkeröğlü’na sonsuz teşekkürler.

Çalışmam sırasında kıymetli görüşlerini benden esirgemeyen ve sorularıma sabırla cevap vererek uzman bilgilerini benimle paylaşan Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Genel Direktörlüğü bünyesinde Futbol Geliştirme Merkezi Gençlik Geliştirme ve Yerel Ligler Müdürü Fatih İbradı, Keçiörengücü Spor Kulübü antrenörü Murat Özgen, Gençlerbirliği Futbol Kulübü futbol gençlik geliştirme programı koordinatörü Osman Nuri Işıl ile sosyolog ve uzman psikolojik danışman Dr. Nesrin Özdemir hocalarıma minnettarım.

Bu çalışmada geçirdiğim yoğun günlerimi anlayışla karşılayıp bana sonuna kadar desteğini esirgemeyen sevgili aileme saygılarımı ve şükranlarımı sunuyorum.

İstanbul 2011,

Mehmet Tanay Uğural

ÖZET

BAŞARILI FUTBOL ALTYAPI ORGANİZASYONU OLUŞTURULMASI VE GALATASARAY KULÜBÜ ÖRNEĞİ

Uğural, Mehmet Tanay

Spor Yönetimi

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr., Ümit Kesim

Ocak, 2011, 82 Sayfa

Bu tezin amacı, yetiştirilen futbolcu sayısı olarak ve sporcu kalitesi açısından, Galatasaray Kulübü futbol takımı altyapısının 1996 ile 2009 yılları arasında yakaladığı başarıyı analiz etmektir. Örnek olay incelemesi yaklaşımı ile derinlemesine araştırılan söz konusu başarının nasıl yaratıldığına odaklanılmıştır. Temelde bu yapıdan neler öğrenebiliriz sorusuna cevap aranmakla birlikte, istikrarlı şekilde elit futbolcu yetiştiren Galatasaray Kulübü altyapı özelliklerinin neler olduğu sorgulanmıştır. Ayrıca, kulüp, profesyonel takım ve futbol altyapı örgütlenmesi araştırılmıştır. Diğer taraftan, futbolcu ailesi, futbolcunun eğitim düzeyi, yetenekli genç futbolcu, eğitici antrenör ve altyapı organizasyonun söz konusu başarıdaki etkisi irdelenmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Üçüncü bölümde veri ve yöntem başlığı altında araştırmanın amacı, değişkenler, sorular ve model açıklanmaktadır. Bununla birlikte, araştırma süreci, tasarımı ve veri analiz yöntemi ile ilgili bilgi verilmektedir. Dördüncü bölümde bulgular ne, neden ve nasıl sorularını cevaplayacak şekilde yorum yapılmadan sunulmuştur. Son bölümde ise sonuç ile birlikte önerilerimiz ve araştırmanın kısıt ve katkılarına değinilmiştir. Araştırmanın, bugüne kadar fazlaca incelenmemiş olan Türk futboluna örnek olabilecek başarılı futbol altyapısı nasıl olmalıdır sorusuna cevap verebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Futbol Altyapısı, Yetenekli Genç Futbolcu, Galatasaray

ABSTRACT

DEVELOPING A SUCCESSFUL YOUTH FOOTBALL ORGANIZATION AND THE CASE STUDY OF GALATASARAY

Uğural, Mehmet Tanay

Sports Management

Thesis Supervisor: Assist. Prof. Dr. Ümit Kesim

January, 2011, 82 Pages.

This study aims to analyze the success achieved by the Galatasaray Youth Football Organization between the years of 1996 and 2009 in terms of the number and quality of athletes trained. The focus is on how success was achieved with a case study approach to this topic examined in depth. The characteristics of the Galatasaray youth football organization, which consistently turns out elite football players, were investigated, with an eye to seeking lessons to be learned from this organization. Furthermore, the club, professional team and youth football program was examined. Other issues examined were the player's family, the player's level of education, the young football talent, the training coaches and the youth football program structure, in terms of their effect on the aforementioned success.

The second chapter of the study deals a review of existing literature on the subject. The third chapter, under the heading, data and methods, explains the goal of the study, the variables, the research questions and the research model. The process, design and data analysis method of the study is also explained here. In the fourth chapter, the findings have been presented to answer the questions, what, why and how without the addition of any comments or interpretations. The final chapter deals with the results, suggestions made and the limitations and contributions of the study. It is believed that the study provides an answer to the question of how a successful youth football program should be in order to serve as a model for Turkish football management structure.

Keywords: Football, Youth Football Organization, Young Football Talent, Galatasaray

İÇİNDEKİLER

TABLolar.....	ix
ŞEKİLLER.....	x
KISALTMALAR.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
2. LİTERATÜR TARAMASI.....	3
2.1 AİLE ETKİSİ.....	4
2.2 EĞİTİM.....	6
2.3 YETENEKLİ GENÇ SPORCU.....	9
2.3.1 Yeteneğin Tanımı.....	9
2.3.2 Sporda Yetenek Seçimi.....	10
2.3.3 Yetenekli Genç Futbolcunun Tanımı.....	14
2.4 EĞİTİCİ ANTRENÖR.....	16
2.5 ÖZ KAYNAK DÜZENİ.....	19
3. VERİ VE YÖNTEM.....	23
3.1 KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	23
3.1.1 Araştırmanın Amacı.....	23
3.1.2 Değişkenler.....	23
3.1.3 Araştırma Soruları.....	25
3.1.4 Model.....	25
3.2 ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	27
3.2.1 Araştırma Süreci.....	27
3.2.2 Araştırma Tasarımı.....	28
3.2.2.1 Nitel araştırma.....	28
3.2.2.1.1 Örnek olay incelemesi.....	29
3.2.2.1.2 Doküman incelemesi.....	32
3.2.2.1.3 Gözlem.....	32

3.2.2.1.4 Görüşme.....	33
3.2.2.1.5 Uzman görüşü.....	37
3.2.3 Veri Analiz Yöntemi.....	37
3.2.3.1 Araştırmanın güvenilirliği.....	38
3.2.3.2 Araştırmanın geçerliliği.....	39
3.2.3.3 Betimsel analiz.....	40
4. B U L G U L A R.....	41
4.1 AİLE ETKİSİ.....	41
4.2 EĞİTİM.....	43
4.3 YETENEKLİ GENÇ FUTBOLCU.....	45
4.4 EĞİTİCİ ANTRENÖR.....	50
4.5 ÖZ KAYNAK DÜZENİ.....	52
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	60
5.1 SONUÇ.....	60
5.2 ÖNERİLER.....	66
5.2.1 Ailelere Öneriler.....	67
5.2.2 Eğitimcilere ve Antrenörlere Öneriler.....	68
5.2.3 Yetenekli Genç Futbolculara Öneriler.....	71
5.2.4 Futbol Kulüplerine Öneriler.....	73
5.2.5 Türkiye Futbol Federasyonu'na Öneriler.....	75
5.2.6 AFC Ajax Öz Kaynak Düzeni.....	78
5.3 KATKILAR.....	80
5.4 KISITLARVE ARAŞTIRMACILAR İÇİN ÖNERİLER.....	81
KAYNAKÇA.....	83
EKLER	90
Ek 1 Görüşme soru kılavuzu.....	91
Ek 2 Türkiye Süper Ligi'ndeki öz kaynak düzeni değerlendirme kriterleri.....	95

Ek 3 Yıllar itibariyle Galatasaray kadroları.....	96
Ek 4 Galatasaray kadroları futbolcu sayısı	
karşılaştırması.....	99
Ek 5 Türkiye Süper Ligi'ndeki takımların 2010/11 sezonu	
kadroları.....	100
Ek 6 Türkiye Süper Ligi takımlarının futbolcu sayılarının	
karşılaştırması.....	103
Ek 7 Galatasaray futbol altyapısı 2008/2009 sezonu	
istatistiki bilgiler.....	104
Ek 8 İzin/Rıza Beyan Formu.....	112
ÖZGEÇMİŞ.....	113

TABLÖLAR

Tablo: 3.1 : İncelenen kavramlar.....	24
Tablo: 4.1 : Elit kulüpler altyapı toplantılarına davet edilen kulüpler.....	57
Tablo: 4.2 : Kulüp altyapı bilgileri.....	58
Tablo: 5.1 : UEFA lisanslama seviyelerine göre futbol antrenörü sayıları.....	77

ŞEKİLLER

Şekil 3.1 : Yetenekli genç futbolcu ve gelişimi.....	26
Şekil 3.2 : Araştırma süreci.....	27
Şekil 4.1 : Türkiye’de liglerin durumu.....	46
Şekil 4.2 : Türkiye’de altyapılarda transferin yönü.....	46
Şekil 4.3 : Türkiye’de futbolcu sayılarına göre ülke piramidi.....	47
Şekil 4.4 : 2007/2008 sezonu Galatasaray Kulübü yıllık giderleri.....	56

KISALTMALAR

2010/2011 Sezonu Profesyonel Takıma Hazırlık Ligi	: A2 Ligi
Coca-Cola Akademi Ligleri	: AKADEMİ LİGLERİ
Fédération Internationale de Football Association	: FIFA
Galatasaray Florya Metin Oktay Tesisleri	: FLORYA
Genç Yetenekleri Araştıran, İzleyen ve Keşfeden Kişi	: SCOUT
Futbol Geliştirme Merkezi	: FGM
Futbol Gençlik Geliştirme Projesi	: FGPP
Güçlü, Zayıf, Olanaklar ve Tehditler Analizi	: SWOT ANALİZİ
İngiltere Futbol Federasyonu	: FA
Kulüplerde Genç Futbolcuları Yetiştiren Yapı	: ÖZ KAYNAK DÜZENİ
Kulüplerin Genç Futbolcuları için Kurulan Takımlar	: FUTBOL ALTYAPISI
National Collegiate Athletic Association	: NCAA
Ondört yaş altı futbol takımı	: U-14
Profesyonelliğe Aday Futbolcu	: PAF
Speed, Understanding, Personality, Skill	: SUPS
Talent, Intelligence, Personality, Speed	: TIPS
Technique, Attitude, Balance, Speed	: TABS
The Arizona State University Observation Instrument	: ASUOI
Türkiye Futbol Federasyonu	: TFF
Union of European Football Associations	: UEFA

1. GİRİŞ

Futbol oynayan milyonlarca çocuğun hayallerinde, bir gün mutlaka ünlü bir futbolcu olmak vardır. Aynı zamanda futbola başlayan yetenekli genç futbolcu adaylarının bazıları elit profesyonel futbolcular olurken bazıları başarıyı yakalayamazlar. Neden bazı gençler başarıyı yakalarken, en az onlar kadar yetenekli olan bazıları futbolu bırakmak zorunda kalırlar? Galatasaray takımının altyapıda 1996 ile 2009 yılları arasında hem yetiştirilen futbolcu sayısı olarak hem de sporcu kalitesi açısından yakaladığı başarı tezimizin araştırma konusudur.

Bosman kuralları ile gelen serbest transfer hakkından sonra takımların eskisinden daha fazla kendi öz kaynak düzeninden yararlanarak genç oyuncu yetiştirmeye ihtiyacı vardır. Galatasaray Kulübü'nün oyuncu yetiştirmek konusunda uzmanlaşan yapısı, Türk futbol kulüplerine örnek olacak düzeydedir.

Galatasaray altyapı modeli derinlemesine incelenerek, kamuoyu tarafından da takdir edilen bu başarının tanımı yapılmış ve nasıl yakalandığı araştırılmıştır. Temelde bu yapıdan neler öğrenebiliriz sorusuna cevap aranmıştır. İstikrarlı şekilde elit futbolcu yetiştiren Galatasaray altyapı organizasyonunda bulunan unsurlar nelerdir? Kulüp, profesyonel takım ve gençlik futbolu örgütlenmesi nasıldır? Bu çerçevede, futbolcu ailesi, futbolcunun eğitim düzeyi, yetenekli genç futbolcu, eğitici antrenör ve altyapı organizasyonu arasındaki ilişkiler sorgulanmıştır.

Tez çalışması, örnek olay incelemesi yaklaşımına göre görüşme tekniği kullanılarak tamamlanmıştır. Derinlemesine incelenen zengin veriden çıkarılan sonuçlar uygulayıcıların dikkatine sunulmuştur. Türkiye'de altyapı şartlarının anlaşılmasını sağlamak ve çözümüne yönelik öneriler sunmak da bir başka amaç olmuştur.

Çalışmamızın ikinci bölümünde futbolcu ailesi, futbolcunun eğitim düzeyi, yetenekli genç futbolcu, eğitici antrenör ve altyapı organizasyonu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Üçüncü bölümde, veri ve yöntem başlığı altında kavramsal çerçeve ile araştırmanın amacı, değişkenler, sorular ve model açıklanmaktadır. Bu bölümün diğer başlığı olan yöntem ise, araştırmanın sürecine, tasarımına, odaklanmakta veri analiz

yöntemi ile ilgili bilgi vermektedir. Dördüncü bölümde, bulgular ne, neden ve nasıl sorularını cevaplayacak şekilde yorumsuz sunulmuştur. Son bölümde, ise sonuç ile birlikte önerilerimiz ve araştırmanın kısıtları ve katkılarına değinilmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Araştırmacılar için futbolun kapalı sosyal ortamına girmek, araştırmalar yapmak ve çözümler önermek oldukça zahmetli ve zaman isteyen çalışmalardır. Türkiye’de yetenekli genç sporcuların birer elit futbolcu adayı olarak içinde buldukları futbol altyapıları hakkında belki de bunun için literatürde çok az araştırma mevcuttur.

Diğer taraftan, konu ile ilgili olarak literatürde oldukça fazla yabancı kökenli araştırma bulunmakta olup çalışmamızda elde edilen verilerden yola çıkarak ulaştığımız konu başlıklarına ve ilgili önemli kaynaklara bu bölümde yer verilmektedir.

Literatür bölümünde örnek olay incelemesinin temelinde vurgu yapılan konular ve önemli kavramlar kısaca açıklanmaktadır. Galatasaray takımının başarısını daha detaylı sorgulayabilmek için literatürde yer alan önemli olduğunu düşündüğümüz literatürde yer alan araştırmalara bu bölümde yer vermeye çalışılmıştır. Kuşkusuz tez çalışmamızda yer verdiğimiz her bir araştırma kendi içinde önemli detaylar içermektedir. Söz konusu araştırmaları detaylı şekilde açıklamak araştırmamızın asıl konusu olmamakla birlikte yol gösterici olmaları nedeniyle kısaca değinilerek bilgi verilmek istenmiştir.

Literatür bölümünde özellikle görüşme sırasında oldukça sık geçen kavramlara yönelik olarak kaynak araştırması yapılmıştır. Kaynaklar; aile, eğitim, genç futbolcunun yeteneği, eğitici antrenör ve öz kaynak düzeni olarak sıralanmıştır. Bu bölümde, yer alan konu başlıkları aynı zamanda görüşme soru kılavuzunun temelini oluşturmaktadır. Söz konusu kaynaklar; kullandıkları yöntemler, yapıldığı ülkeler, katılımcıların özellikleri, araştırdıkları sorular, ulaşılan bulgular ve sonuçlarına değinilerek irdelenmektedir.

2.1 AİLE ETKİSİ

Sporda yetenek geliştirme konusunda ailenin önemi ve etkisi ile ilgili birçok araştırma mevcuttur. Litaratür bölümünde, yapılan görüşme sırasında belirlenen kavramlara yönelik olarak önemli olduğuna inandığımız kaynaklara yer verilecektir. Kullanılan kaynakların konu başlıkları; yetenekli sporcunun gelişimi açısından ailenin spora bakış açısı, verebileceği desteğin türü ve rolü ve stresin türleri ve önlenmesi açısından aileye düşen görevler olarak özetlenebilir.

Ozankaya (1977, s.215) aileyi, insan türünün belli bir biçimde üretildiği, topluma hazırlanma sürecinin belli bir ölçüde ilk ve etkili biçimde cereyan ettiği, cinsel ilişkilerin belli bir biçimde düzenlendiği, eşler ve ana-babalarla çocuklar arasında belli bir ölçüde içten, sıcak, güven verici ilişkilerin kurulduğu, yine içinde bulunulan toplumsal düzene göre ekonomik etkinlikler az ya da çok bir ölçüde yer aldığı bir toplumsal kurum olarak tanımlamıştır. Bu çerçevede, ailenin toplumsallaştırma, koruyuculuk, eğitim , ekonomik, ve biyolojik işlevleri olduğu söylenebilir.

Brustad (1996, pp.316-323), spor ortamında aile baskısı gören çocukların, rekabete dayanma endişesini ve tükenmişliği daha çok hissettikleri ayrıca erken yaşta sporu bırakmaya yatkın olduklarını tespit etmiştir. Büyük şehirlerde yaşayan, sosyo ekonomik durumu alt seviye olan, dört ile altıncı sınıf arasında eğitim gören, yüz yedi yetenekli genç sporcu ile anket çalışması yapmıştır. Araştırma, katılımcıların fiziksel aktiviteye karşı olan ilgileri, fiziksel mücadele edebilme yetenekleri, ailelerinin fiziksel aktiviteye karşı olan inanç ve davranışları üzerine yoğunlaşmıştır. Velilerin sosyalleşmesi süreci ile çocukların fiziksel aktiviteye karşı olan ilgisi arasında önemli ilişkinin olduğu tüme varım yaklaşımı ile tespit edilmiştir.

Cote (1999, pp.395-417) yaptığı araştırmada; yetenekli genç sporcunun gelişim sürecinde aile etkisinin değerlendirilmesi amacıyla derinlemesine görüşme metodundan faydalanmış ve temelde iki soruya cevap aramıştır: İlk olarak, yetenekli gencin başarılı bir sporcu olma yolunda gelişimi sürecinde ailenin rolü nedir? İkinci olarak, başarılı sporcu gencin değişik yaş seviyelerinde ailelerinin davranışları nasıl olmalıdır? Üç elit genç kürekçi ile bir elit genç tenisçi araştırmanın evrenini oluşturmuş her bir sporcu ve

aileleri ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Çalışmada sporcunun çocukluktan gençliğe doğru büyüme süreci üçe ayrılmış, başlangıç, uzmanlaşma ve gelişim yılları olarak bölümlendirilmiştir. Başlangıç döneminde aileler çocuklarında bir yetenek olduğunu keşfetmekte ve çocuğun spor yapmasına destek sağlamakta, uzmanlaşma döneminde okul ile spor ilişkisini anlayışla karşılamakta ve finansal olarak çocuğu desteklemekte üçüncü ve son dönem olan gelişim döneminde ise sporcunun spora olan bağlılığı artmış olduğundan aile de spora daha çok ilgi göstermektedir.

Scanlan et al. (1991, pp.103-120) yaptıkları çalışmada yetenekli genç sporcularda stresin kaynağını sorgulamışlardır. Bu amaçla yirmi altı eski şampiyon patenci ile spor kariyerlerinin en rekabetçi dönemi sırasında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler açık uçlu ve takip eden sorulardan oluşmuş, sporcuların stresin kaynağı olarak niteledikleri konuların derinlemesine anlaşılmasına çalışılmıştır. Bu çerçevede, stresin beş değişik kaynağı bulunmaktadır: Müsabaka baskısı, olumsuz diğer ilişkiler, paten yapmak için katlanılan finansal ve diğer fedakarlıklar, kişisel sorunlar ve travmaya yol açmış eski tecrübeler. Araştırmada üç önemli sonuca vurgu yapılmaktadır: İlk olarak, elit sporcular hem müsabaka hem de müsabaka dışı stres yaşayabilmektedirler. İkinci olarak, stresin kaynağı hususunda sporcular arasında bireysel farklar olabilmektedir. Son olarak, elit ve genç sporcular için benzer stres nedenleri söz konusudur. Belirlenen stres kategorilerinden yola çıkılarak tümevarım yaklaşımı ile sporcunun bakış açısı irdelenmeye çalışılmıştır.

Coakley (1992, pp.271-285) sportif ortamda aile baskısı gören çocukların rekabete dayalı endişeyi ve tükenmişliği daha çok hissettikleri ve erken yaşta sporu bırakmaya yatkın olduklarını tespit etmiştir. Genç sporcular tükenmişliğin sebebinin sürekli devam eden haddinden fazla stres olarak açıklamaktadırlar. Tükenmişliği önlemek için spor ortamının baskıcı yapısına uymak ve stresi kontrol etmeyi sağlayacak stratejileri sporcunu geliştirebilmesi gerekmektedir. On beş ergen sporcu ile yapılan görüşmelerde, tükenmişliğin sebebinin yüksek performans isteyen spor ortamının sosyal organizasyonundan kaynaklandığı sonucuna varılmıştır. Bu çerçevede, ergenlik döneminde sporcunun henüz oluşturmaya başladığı kimliği ve hayatındaki değişkenleri kontrol sorunlarına vurgu yapılmaktadır. Çalışmaya göre tükenmişlik sosyal bir problemdir ve bu dönemde ergenin kimliği ve baskıcı spor ortamında hayatını kontrol

edebilmesi önemli unsurlardır. Bu modelde tükenmişliği önlemenin, büyük oranda sporcunun ilişki kurduğu diğer bireylere ve sporda yaşadığı tecrübelerin sporcunun hayatında yarattığı değişiklikleri kontrol etmeye dayandığı vurgulanmaktadır.

Kay (2000, pp.151-169) çalışmasında İngiltere’de yüzme, tenis ve kürek branşlarında yetenekli genç sporcuların aileleri ile görüşmeler yaparak çocuğun sportif gelişmesinde ailenin rolünü ve genç sporcu ailesinin bu rolden nasıl etkilendiğini araştırmıştır. Yirmi aile ile otuz ile kırk beş dakika arası görüşmeler yapılmıştır. Öncelikle ailenin sağladığı desteğin türü ve bu desteği nasıl verdikleri araştırılmıştır. Sorular, desteğin finansal ve davranışsal boyutları, duygusal hayat ve ilişkiler, ailenin rolü ve son olarak da sporcuyu destekleyen ailenin yaşamı konu başlıklarına dayanmaktadır. Sonuçta; finansal desteğin yanı sıra çocuğun spora katılımı için aile desteğinin şart olduğu, ailenin sosyo ekonomik ve demografik konumuna ilişkin bilgiler verilerek değerlendirilmiştir.

Kanters *et al.* (2008, pp.64-76) veli davranışlarının ve velilerin spora bakış açılarının hokey sporu ile ilgilenen genç sporcuların spora katılımlarını nasıl etkilediğini araştırmışlardır. Çalışma, dokuz ve on bir yaş aralığındaki on iki genç hokey oyuncusu ve aileleri ile yapılan ankete dayanmaktadır. Anket, bir istatistiksel metot olarak nicel araştırma yöntemleri çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, özellikle babaların hokey sporu hakkında bilgi sahibi olması ve oyunu algılayabilmesi ile gencin spora olan ilgisi arasında pozitif korelasyon olduğu diğer taraftan babaların baskıcı tutumları ile gencin spora olan ilgisi arasında ise negatif bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Araştırmacılar, genç sporcunun başarılı olabilmesi için ailesi ile sporcunun arasında öncelikle karşılıklı bir anlayışın olması gerektiğini ortaya koymuşlardır.

2.2 EĞİTİM

Bu bölümde, sporcuların eğitimle spor arasındaki dengeyi nasıl kurduklarına, sporcunun kariyer planlaması ile ilgili tecrübelerine, futbol akademilerinde verilen eğitimin niteliğine, sporcuların eğitim ve kişisel hayatlarında hedef koyabilme kabiliyetlerine ve bir spor kulübünün eğitime bakış açısına değinen araştırmalara yer verilmektedir.

Bilindiği üzere, bireyi hayata hazırlamak ve toplumsallaşmasını kolaylaştırarak geniş bakış açısı ile sağlıklı karar almasını sağlayacak düşünce yapısını oluşturmak eğitimin

amaçları arasında yer almaktadır. Genelde toplum ne kadar eğitilmiş olursa yüksek hayat standartlarından yararlanma olasılığı o kadar artar.

Durkheim eğitimi, kişiliğin gelişmesine yardımcı ve onu esas alan ve yetişkin yaşama hazırlayan, gerekli bilgi, beceri ve davranışlar elde etmesine yarayan bir süreç olarak tanımlamaktadır. Ayrıca, bu sürecin süreklilik içeren yapısı olduğunu belirtmektedir.

Eğitimin bireye yönelik amaçları, bireyin bedensel ve ruh gelişimini sağlaması, kendi amaçlarını tespit etmeyi ve nasıl düşüneceğini, kötü davranışların farkına varmayı ve onlardan uzak durmayı becerebilmeyi öğretmesi, iletişim becerilerinin gelişmesini sağlayıcı olması ve bireyin karar alma becerilerine olumlu katkı yapması olarak kısaca sıralanabilir. Sosyo kültürel açıdan eğitimin amacı ise, bireyin toplumsal temellere uygun, topluma katkıda bulunacak yapıda, üretici ve iyi tüketici olarak yetişmesidir.

Danimarka'lı yetenekli genç futbolcu adaylarının bir başka deyişle yarı profesyonel futbolcuların, hayatlarının büyük bölümünü kaplayan okul ile futbol arasındaki dengeyi nasıl kurduklarını Christensen and Sorensen (2009, pp.115-133) araştırmışlardır. Veriler, dört grupta on beş ile on dokuz yaş aralığındaki yirmi beş genç erkek futbolcu ayrıca sekiz futbolcu ile nitel yaklaşımla, bireysel görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Çalışma sonucunda ortaya bazı ikilemlerin çıktığı tespit edilmiştir: Hem futbolun bütün gerekliliklerini yerine getirmek hem de eğitimi tam anlamıyla gerçekleştirilmesinin genç futbolcular için oldukça zor olduğu ortaya çıkmıştır. İkinci bulgu sporcunun Danimarka'da esnek eğitim sisteminden tam anlamıyla yararlanamadığını ortaya koymaktadır. Üçüncü bulgu, genç yaşta ulaşılabilecek önemli maddi kazançlar yüzünden genç yeteneğin alması gereken kararlara kulüplerin ve organizasyonlar ve kanun koyucu otoritenin yön vermesi gerekmektedir.

Parker (2000, pp.61-76) İngiliz Colby Town Kulübü'nde, profesyonel futbolcu adayı olan genç yeteneklerin eğitimlerini bir kenara bırakıp sadece futbol oynaması gerektiğine dair yanlış bir yaklaşımın hakim olduğunu tespit etmiştir. Bu deneysel çalışma, son yirmi yılda okulu bırakıp yerine profesyonel futbolu seçen katılımcılar üzerinde 1993/1994 sezonunda yapılmıştır. Katılımcıların çoğu, eğitimi bir yana bırakarak, sadece futbolda başarılı olmak hayalini ön plana çıkarmaktadırlar. Ayrıca, profesyonel futbol öncesi süreçte genç futbolcuların eğitimleri ile mesleki ihtiyaçlarının

karşılanaçağı standartların kural koyucu otorite tarafından oluşturulamadığı tespit edilmiştir.

Bourke (2003, pp.399-419) araştırmasını bir durum analizi olarak planlamış ve şu üç soru üzerine yoğunlaşmıştır: İlk olarak, İrlanda Cumhuriyeti doğumlu genç futbolcular kariyer planı yapıyorlar mı? İkinci olarak, kariyer planlaması sırasında hangi sosyal ağlardan faydalaniyorlar? Son olarak, futbolcu olmak istemelerinin nedenleri nelerdir? Çalışma hem birincil hem de ikincil veri toplanarak yapılmıştır. Birincil veriler kişisel görüşmelerle toparlanırken ikincil veriler gazete haberleri, raporlar, kamuoyuna açık notlardan derlenmiştir. Görüşmelerde kullanılan anket hem açık hem de kapalı uçlu sorulardan oluşmaktadır. Katılımcılar sadece sporcular değil konu ile ilgili olan spor yöneticileri, danışmanlar, antrenörler ve diğerleridir. Sonuç olarak İrlanda'lı genç futbolcu adaylarının kariyer planlama süreçlerinin okul ortamı dışında geliştiğı ve futbolun içinde olan çoğu insana göre akademik özelliklerin onlar için önemli olmadığı tespit edilmiştir.

Futbol endüstrisinde 1998 yılında İngiltere'de hükümet yardım paketi olarak ortaya çıkan modern futbol çıraklığı Monk (2000, pp.52-60) tarafından yapılan araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Veriler, iki yıl boyunca değişik seviye İngiliz liglerinde mücadele eden üç kulübün yirmi iki futbolcusunun katılımı ile yapılan görüşmelerle toplanmıştır. Bu deneysel araştırmada, burslu sistemin maliyetleri ve faydaları genç sporcu açısından analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede, İngiltere'deki modern futbol çıraklık modelinin, kısa sürede yapılan değerlendirilmesinde başarılı ya da başarısız olduğuna dair kesin ve net bir kaniya varılamasa da burslu genç futbolcuların sadece dörtte birinin profesyonel olabildikleri çoğunluğunun ise başarılı olamadıkları tespit edilmiştir.

McGillivray et al. (2005, pp.102-123) yaptığı çalışma İskoçya Ligi'nde oynayan futbolcuların eğitim düzeyleri hakkında detaylı bilgi vermektedir. Futbolcuların pek çoğu futbol yüzünden eğitimlerini ikinci plana almakla birlikte pek azı futbol sayesinde finansal açıdan rahatlığa ulaşabilmişlerdir. Finansal açıdan geleceğini garanti altına alabilen çok az sayıda elit futbolcu dışında kalan genç futbolcuların futbol sonrası kariyerlerini devam ettirebilmeleri veya hayata devam edebilmeleri için mutlaka eğitim

almış olmaları gerektiğini veya bir üniversite diplomasına ihtiyaçları olduğunu ve eğitimin önemini vurgulamıştır. Genç İskoç futbolcuların katılımı ile yapılan araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır. İskoçya'nın iki önemli kulübü Celtic ve Rangers hariç birinci, ikinci ve üçüncü liglerindeki takımlara altı yüz adet anket dokümanı gönderilmiştir.

Laurin et al. (2008, pp.83-99) araştırmalarında yirmi üç futbolcuyu tesadüfi yöntemle iki gruba ayırarak gerçekleştirdiği çalışmada, birinci grup iyileştirme ikincisi ise kontrol grubu olarak adlandırılmıştır. Katılımcıların futbol ve okul ile ilgili motivasyon ve memnuniyet düzeyleri ölçülmüştür. Futbol antrenman merkezlerine yeni gelen genç futbolcuların eğitim ve futbol yaşamları ile ilgili kişisel hedefler oluşturma düzeyleri incelenmiştir. Sürekli içinde bulunulan rekabet ortamı nedeniyle, okulun futbol motivasyonunu ve memnuniyetini artırıcı olumlu bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.

2.3. YETENEKLİ GENÇ SPORCU

Yetenekli genç sporcu konusunda literatürde oldukça fazla yabancı kaynaklı araştırma bulunmaktadır. Çalışmamızda örnek olay incelemesi sırasında elde edilen kuramsal verilerle örtüşen konu başlıklarına ağırlıklı olarak bu bölümde yer verilmektedir. Özellikle, yetenekli genç sporcunun fiziksel özellikleri, psikolojik yapısı, futbolu algılama biçimi, antrenörün yeteneği değerlendirme yöntemleri açısından literatür ele alınmaktadır.

2.3.1 Yeteneğin Tanımı

Yetenek tanımı ve yetenekli bireylerin özelliklerini tespit etmek üzerine Howe et al. (1998, pp.399-442) yaptıkları araştırmada yeteneğe ilişkin aşağıdaki beş özelliği tespit etmişlerdir: Yetenek en azından kısmi olarak doğuştan gelir, yeteneğe ait gelişmiş belirtileri eğitilmiş kişiler teşhis edebilir, yeteneğin erken ortaya çıkan belirtileri kimin başarılı olacağına dair tahminlere temel oluşturur, yetenekli olan sadece küçük bir azınlıktır ve yetenekli olanlar göreceli olarak kendi alanlarına odaklıdır. Mükemmelliğe ulaşmak için erken yaş tecrübeleri, yaşam öncelikleri, olanaklar, davranış biçimleri, sportif antrenmanlar ve sportif egzersizler gibi değişkenlerin önemi büyüktür.

2.3.2 Sporda Yetenek Seçimi

Yetenek seçimini etkileyen genel şartlar şu şekilde sıralanabilir:

- a. Sağlık: Lisanslı olarak spora başlayacak her sporcunun sağlıklı olduğuna dair doktor raporu olmalıdır.
- b. Biyometrik Kalite: Kişinin vücut ölçüleri boy, kilo ya da kol, bacak uzunluğu, belli spor dallarında baskın rol oynar. Öncelikle sporcunun bacak eklemleri, kalça ve omuz eklemi genişliklerinin incelenmesi gerekir. El ölçüleri özellikle bilek bölgesi gelişmenin tamamlanıp tamamlanmadığı hakkında bilgi verir.
- c. Kalıtım: Çocuklar, biyolojik ve psikolojik açıdan anne ve babalarına benzerler.
- d. Spor imkânları ve iklim: Bazı spor dallarında (su sporları, kış sporları, ve benzeri) doğal olanaklar uygun değilse sporcunun o dalda yetenekli olmadığı ve başka bir spor dalını yapmasının daha iyi olabileceği düşünülmelidir.
- e. Uzmanların varlığı: Yetenek tanımlamasının başvurulduğu yerde bulunan antrenörün bilgi düzeyi de aday seçimlerinde belirleyici rol oynamaktadır.

Küçük (2009 s.56) yetenek seçiminde başlıca iki temel yöntemin uygulandığını vurgulamaktadır. İlk olarak doğal seçimde; sporcu okul, aile ve çevre etkisi sonucu olarak bir spora yönelmektedir. Kişi ya tesadüfen seçtiği spor dalına katılmıştır ya da başka bir spor dalında başarılı olamayacağını düşünerek bu sporu seçmiştir. Özbar (2009 s.20) spora katılım öncesi yapılması gereken kontrollere detaylı şekilde değinmektedir. İdeal branşı seçmek pek mümkün olmadığından bireyin gelişimi çok yavaştır. Doğal seçim yönteminde spora katılım, erken, geç ve çapraz olmak üzere üç yolla gerçekleşmektedir.

Erken katılım: Artistik buz pateni, jimnastik, judo ve tenis gibi bazı spor dallarında erken katılıma rastlanılmaktadır. Çoğu kez velilerin yönlendirmesi sonucu olmaktadır. Erken katılımda, sportif gelişime çok yönlü bir temel eğitimle başlama olanağı sağlanmaktadır. Ancak, başlangıç aşamasında olan çocuk yarışmalara yöneltilmemelidir.

Geç Katılım: Ülkemizde en yaygın antrenmana başlama biçimidir. Çocuklar arasında sistematik antrenmana başlayanlar, çoğunlukla 11-12-13 yaş grubundaki çocuklardır.

Birinci eğitim devresi, geç katılanlarda nokсандır. Bu nedenle geç katılan kişiler için, birinci, ikinci ve üçüncü eğitim aşamasının içeriklerini birleştiren bir antrenman süreci tasarlanmalıdır.

Çapraz Katılım: Erkek ve kızlar çapraz katılımında, çok kez 15-16-17 yaşına geldikten sonra yeni bir spor dalının antrenmanına başlarlar. Bu gençler daha önce başka bir spor dalında, bazen uzun yıllar boyunca, deneyim kazanmışlardır. Bu kişilerde, çoğu kez hemen üçüncü eğitim aşamasına başlanıp, buna ait amaçların üstüne gidilebilmektedir. Bunu yaparken üzerinde en fazla durulması gereken konu, yeni spor dalına ait sportif tekniğin öğrenimidir. Yeni spor dalına ait tekniklerin gerekli düzeyde öğrenimi ve kondisyon yeteneklerin daha da geliştirilmesi, böyle durumlarda özel bir önem taşımaktadır. Ülkemizde futbolun diğer branşlara göre daha yaygın ve seviliyor olması erken katılıma katkı sağlarken, eğitim sisteminin sürekli bir yarışa dönüştürülmesi ve gelecek kaygısı gençlerin futbola geç katılımına sebep olan önemli etkenler arasındadır.

Bilimsel Seçim: Bilim adamlarının yardımıyla belirlenen fiziksel ve psikolojik özelliklerin kişideki potansiyelini belirlemek için yapılan bilimsel testlere dayanmaktadır. Bu şekilde yetenekli gençler kendilerine en uygun spor dalına yönlendirilmektedirler. Bilimsel seçim yönteminde, antrenör özel bir spor alanında doğuştan yeteneğe sahip olduklarını kanıtlamış olan ve gelecek vaat eden gençleri değerlendirmektedir. Bu çerçevede, iki tür test uygulanmaktadır: İlk olarak, sıçrama, koordinasyon, çabukluk, sürat testi, aerobik, anaerobik dayanıklılık testleri ve kan testi, saha testleri çerçevesinde yapılmaktadır. İkinci olarak ise kuvvet, denge, esneklik testleri ve vücut yağ ölçümü gibi çalışmalar ise bireysel testler olarak adlandırılırlar.

Diğer taraftan, sporcu seçiminde ve gelişiminde, aşağıdaki ön şartların etkin olduğu tespit edilmiştir:

1. Antropometrik ön şartlar: Sporcunun boyu, kilosu, vücut kompozisyonu, uzuvlarının uzunluğu ve oranları, ağırlık merkezinin durumu.
2. Kondisyona dayalı ön şartlar: Sporcunun genel ve özel dayanıklılığı, statik ve dinamik kuvveti, sürat, reaksiyon yeteneği, beceri ve hareketlilik.
3. Tekno-motorik ön şartlar: Sporcunun denge yeteneği, yer, mesafe ve ritim hissi, sezme, spora yatkınlığı ve akıcılık.

4. Performans için ön şartlar: Sporcunun yüklenmelere dayanabilme özelliği, antrenman isteği, başarı arzusu, hedefe bağlılığı ve ısrarı.
5. Zihinsel (Kognitif) ön şartlar: Algı, dikkat, konsantrasyon, oyun anlayışı, oyundaki değişimlere uyum sağlama ile inisiyatif kullanabilme ve taktiği uygulayabilme yeteneği.
6. Sosyal ön şartlar: Liderlik özelliği, sorumluluk alma ve taşıma, yardımlaşma, fedakârlık, takım ruhu ve olumlu iletişim.
7. Psikolojik ön şartlar: Sağlam bir psikolojik yapı, strese dayanabilme, baskı altında doğru kararlar verme, müsabakaya hazır olma ve zoru başarma isteği.
8. Öğrenme yeteneği: Sporcunun uyarıları algılama, gözlem, analiz etme özellikleri, öğrenme ve eğitilebilirlik seviyesi.

Bozkurt (2009, s.15) tekniği, hareket ve beceri hakkında fikir veya bilgi sahibi olmak ve nasıl yapılacağının bilinmesi ve uygulaması olarak tanımlamıştır. Beceri ise hareketin değişen çevre koşullarında düzenlenebilmesi, nerede, ne zaman, ne yapılacağının bilinmesi ve uygulanması olarak tanımlamaktadır.

Patrick et al. (1999, pp.741-763) dokuz, on, ve on ikinci sınıflardaki on beş erkek yirmi altı bayan olmak üzere toplam kırk bir sporcu, sanatçı ve onların aileleriyle yarı yapılandırılmış sorularla derinlemesine görüşmeler yapmışlardır. Her bir katılımcının çocukluktan itibaren yetişkin dönemine kadar seçtiği uğraşlara -spor, sanat, müzik ve benzeri- katılımı ile ilgili olarak akranlarının etkisi araştırılmıştır. İlk olarak akran ilişkilerinin spora katılımındaki rolü, ikinci olarak uğraşılan konuya bağlı bu roldeki değişiklikler ve son olarak da cinsiyet farklılıkları araştırılmaktadır. Sonuçta, yetenekli gençlerin yeteneği geliştirme sürecinde akranların önemli rol oynadığı tespit edilmiştir.

Gould et al. (2002b, pp.172-204) Olimpiyat şampiyonlarının psikolojik özelliklerini ve gelişimlerin incelenmiştir. Toplamda otuz olimpiyat madalyası kazanan on Amerika Birleşik Devletleri sporcusu ile görüşmeler yapılmıştır. Bu sporcuların gelişimleri izlenmiş sporcuların antrenör, veli, kardeş ve hayatlarındaki önemli bir kişinin iletişim adresleri istenmiş ve bu kişilerle görüşülmüştür. Araştırmanın temel metodu altmış ile yüz elli dakika arası süren derinlemesine nitel görüşmelerdir. Araştırmacılar, her bir atletin psikolojik durumunu detaylı şekilde tanımlayabilecek sonuçlara ulaşmayı

amaçlamışlardır. Sonuçta olimpiyat madalyası sahibi Amerikalı sporcuların psikolojik açıdan karakteristik özellikleri tespit edilmiştir. Bu özellikler şunlardır: Endişe ile baş edebilmek, kendini kontrol edebilmek, kendine güven, zihinsel sağlık, spor zekası, konsantre olabilmek, yabancı etkenleri engelleyebilme yeteneği, rekabetçi yapı, çalışma ahlakı, hedef koyabilmek ve hedefe ulaşabilmek için çaba sarfetmek, antrene edilebilirlik, yüksek seviyede yok edilemez umut, iyimserlik düzeyi ve mükemmeliyetçilik. Sonuçta sporcunun sosyal çevreden, aileden, spor çevresinde yer alan bireylerden, sporun dışındaki bireylerden ve spor süreci içindeki faktörlerden etkilendiğini görülmüştür. Ayrıca, antrenör ve aile etkisinin oldukça önemli olduğu tespit edilmiştir.

Cushion and Jones (2006, pp.142-161) profesyonel bir İngiliz futbol kulübünde gençlerin futbol eğitimi hakkında antrenörlerin otokratik yapılarının hangi futbolcunun iyi veya kötü olduğunu belirlemek konusunda baskın olduğunu ve bu çerçevede, iyi olarak değerlendirilen oyuncuların antrenörlerine yaratılış açısından benzer özellikler gösterdiği, kötü olarak değerlendirilen sporcuların ise bu yaratılışın dışında oldukları için pek beğenilmediklerini tespit etmişlerdir. Araştırma, sporcu antrenör ilişkisini güç, yapısal durum ve sosyal çevre açısından ele almaktadır. Çalışılan kulüp yüz yıldan fazla süredir yaşayan ve orta seviye bir İngiliz kulübü olan Albion Football Kulübü'dür. İngiltere'deki kırk iki futbol akademisinden birisine sahiptir. Kulüple ilgili beş antrenör ve yirmi dört futbolcu araştırmanın katılımcısı olmuşlardır. Araştırmanın yapıldığı dönemde, Kulübün on yedi ve on dokuz yaş altı takımları yarışmacı olarak mücadele etmektedirler. On yedi yaş altı olan takımın futbolcuları yarı zamanlı olarak antrenman yapmakta ve okullarına devam etmektedirler. On dokuz yaş altı sporcuları tam zamanlı futbol oynamaktadırlar. Antrenörler ise tam zamanlı olarak çalışmaktadırlar. Veriler katılımcı gözlemleri ve görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırmacılar, gözlemci olarak zamanlarının çoğunu on dokuz yaş altı takım antrenörü ile on ay boyunca haftada iki ile dört gün olarak geçirmişlerdir.

2.3.3 Yetenekli Genç Futbolcunun Tanımı

Williams and Reilly (2000, pp.657-667) araştırmalarını yetenek tespiti ve geliştirilmesi konusunda yapmışlardır. Söz konusu araştırmada sporcu sosyoloji (aile etkisi, tesislerin kalitesi, antrenörün rolü, sportif çevre, sportif sakatlıklar), psikolojik (sporçunun karakteri, oyun zekası ve algısal yetenekleri), fizyolojik (maksimum oksijen alımı, anaerobik kapasite, kalp hacmi, güç) ve fiziksel (sporçunun boyu, vücut ağırlığı, kemik yapısı, vücut kompozisyonu, yağ dokusu, uzuvlar, ve vücudun hacmi) açılardan incelenmektedir. Biyoloji ve davranışsal bilimlerle ilgili çalışan çalışan araştırmacılar genetik yapının önemli olduğunu vurgulamakla birlikte sistemli antrenman ve gelişim programlarını öneminin hafife alınmaması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Yetenekli, futbolcunun potansiyelinin tamamına ulaşabilmesi için spor bilimlerinin destekleyici rolü vardır. Sonuç olarak, elit futbolcunun gelişimi söz konusu olduğunda uygun ailevi destek, eğitim ortamı ve sosyo kültürel değişkenler çocuğun dengeli gelişmesinin olmazsa olmaz şartlarıdır. Çocuğun gelişimi sırasında büyümesi ve duygusal sağlığı önemlidir.

Reilly et al. (2000, pp.695-702) çalışmalarında on altı elit genç erkek ile on beş yarı elit genç erkek futbolcuya testler uygulamışlardır. Futbolun ihtiyaçlarını cevaplayabilecek çok taraflı ve ayırt edici genç yetenek özelliklerini tespit etmeye çalışmışlardır. Elit futbolcular on beş ve on altı yaş arasında olup genç milli takımlarda yer almış ve profesyonel olmuşlardır. Bu çerçevede, testler kategorilere ayrılarak on beş adet sporçunun bedeni ile ilgili, sekiz adet fiziksel test, üç adet psikolojik test ve iki adet futbola özel yetenek testi uygulanmıştır. Değişkenler, vücut kompozisyonu ölçümleri, hız, dayanıklılık, performans ölçütleri, teknik yetenekler, sezgi, endişe sorumluluğa veya egoya yönelik psikolojik yapı gibi gruplara ayrılmıştır. Testler İngiltere'de 1998/99 sezonunu boyunca yapılmıştır. Yarı elit futbolcular profesyonelliğe imza atmamış ancak amatör kulüplerde ve okul takımlarında oynamaktadırlar. Sonuç olarak; yetenekli genç futbolcuların çeviklik, hız, sürat, sezgi ve egolarını dengeleme açısından ayırt edilebilir nitelikleri olduğu tespit edilmiştir. Aerobik güçlerinin ve yorgunluğa

karşı dayanıklılıklarının belirgin ölçüde gelişmiş olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca, top sürme yeteneği konusunda oldukça ileri olduklarına değinilmektedir.

Williams (2000, pp.737-750) çalışmasında futbolda yetenek tespiti ve geliştirilmesi için algısal beceri konusunda çalışmıştır. Yetenekli futbolcular oyun kalıplarını daha etkin bir şekilde hatırlayıp tanımlayabilmektedirler. Yetenekli futbolcular futbol oyununda ne olabileceğini bir başka deyişle oyunu algılama açısından rakiplerine göre daha yetkindirler. Oyun içindeki pozisyonlarını daha çabuk tanımlayıp daha çabuk uygulayabilirler. Birerli, üçerli mücadelelerde oyun alanını farklı şekilde analiz ederek farklı stratejiler uygulayabilmektedirler. Çalışmada görsel algı becerisi hakkında daha önce yapılmış olan detaylı araştırmalara da değinilmektedir. İlk olarak, deneysel araştırmalardan yola çıkılarak algısal beceri temelini oluşturan temel faktörlere değinilmektedir. Bu araştırma sonuçlarının antrenman programlarını dizayn etmek için kullanılmış olduğu son bölümde ise araştırmanın elit futbolcuların değerlendirilmesi amaçlı kullanılıp kullanılmayacağı incelenmektedir. Sonuç olarak; yetenekli futbolcuların futbol oyununun kalıplarını daha etkin hatırladıkları ve daha çabuk tanımladıkları tespit edilmiştir. Futbol oyunu sırasında meydana gelebilecek hareketleri önceden tahmin edebilmek açısından bu yeteneğe sahip olmak oldukça önemlidir. Özellikle, oyunu okuma becerisi yetenekli oyuncuyu yeteneksizden ayırmaktadır.

Holt and Dunn (2004, pp.199-219) bazı yetenekli genç futbolcuların neden zirveye çıkarken aynı derecede yetenekli diğerlerinin başarıya ulaşamadığını psikolojik unsurlar açısından tanımlamak, analiz edebilmek ve sonrasında ise kuramsal bir teoriye ulaşabilmek için çalışmışlardır. Araştırmada on dört İngiliz akademi programı futbolcusu, yirmi Kanada yirmi yaşaltı ve on yedi yaşaltı genç milli takım futbolcusu ve altı İngiltere'deki futbol akademi antrenörü ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırmacılar, kuramsal teori oluşturmak amacıyla bir başka çalışmadan (Strauss and Corbin, 1998) yararlanmışlardır. Bu veriler ışığında dört psikolojik unsurun genç futbolcuların başarılarını etkilediği sonucuna varılmıştır: Bunlar, disiplin (spora olan tutku ve fedakarlık yapabilmek), bağlılık (güçlü motivasyon ve kariyer hedefleri), zorluklar karşısında esneklik ve duygusal, finansal ve bilgi temelli sosyal destektir.

Hollanda futbol ligindeki kulüplerde oynayan yüz beş elit genç futbolcu Kannekens et al. (2010, pp.1-7) tarafından yapılan çalışmada katılımcı olarak yer almışlardır. Bu sporcular haftada tek maç oynamakta, kendi yaş gruplarındaki en iyi binde beş arasında yer almakta ve kulüplerinde yetenek geliştirme projesi kapsamında çalışmalarını sürdürmektedirler. Veriler 2001/2008 arasında toplanmıştır. Araştırmada, yetenekli genç futbolcunun gelişmesinde sahip olduğu taktik bilgi düzeyinin (özellikle pozisyon bilgisi) ve karmaşık durumlarda doğru karar alabilme yeteneğinin önemli unsurlar olduğu tespit edilmiştir.

2.4 EĞİTİCİ ANTRENÖR

Antrenörün profesyonel futboldaki yeri, antrenman sırasındaki davranışları, sosyal rolü, iletişimi gücü ve liderlik özelliklerinin takım performansına etkisi ile yetenekli genci nasıl tespit ettiği, üst seviye antrenör olabilmek için sahip olunması gereken özelliklerin neler olduğu konuları ile ilgili kaynaklara bu bölümde yer verilmiştir. Ayrıca, bir antrenörün hayatının örnek olay incelemesi ile ele alındığı araştırma da yer almaktadır.

Güven, liderlik ve takım performansı arasındaki ilişkiler Dirks (2000, pp.1004-1012) tarafından yapılan deneysel araştırmanın temel konularını oluşturmaktadır. Çalışmada temel olarak şu iki konu araştırılmıştır: Takımın liderine olan güven ile takım performansı arasındaki ilişki ve takımın geçmiş performansından yola çıkarak lidere olan güvenin gelecek performansa etkisi. Ulusal Üniversiteler Arası Spor Birliği (NCAA) üyesi on bir birinci lig ve on dokuz üçüncü lig olmak üzere toplam otuz üniversite basketbol takımı, araştırmanın katılımcısı olmuşlar toplam üç yüz elli beş bireyle anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Potrac et al. (2002, pp.183-202) üst seviye İngiliz futbol antrenörünü çalışma ortamında derinlemesine inceleyerek sosyal rolü, iletişimi ve gücü arasındaki ilişkiyi araştıran antrenörün uygulama alanındaki davranışları ve bunların mantıksal temellerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışma Arizona Devlet Üniversitesi Gözlem Enstrümanı (ASUOI) kullanılarak tamamlanmış sadece bir tek antrenör çalışma ortamında derinlemesine incelenmiştir. Söz konusu enstrümanın konu başlıkları olan; sporcunun ilk isminin kullanılışı, ön anlatım, çalışma sırasında anlatım, çalışma sonrasında

anlatım, görevleri sorgulama, göstererek öğretme, doğru uygulamayı göstermek, yanlış uygulamayla göstermek, sesli destekleyerek yüreklendirmek, sözlü onurlandırmak, azarlamak, saha içi yönetimi, yukarıdaki kategorilere uymayan ve kodlanamayan herhangi diğer davranışlar ve sessizlik açısından antrenörün davranışlarını sayısal olarak kaydetmektedir. Araştırmaya göre; antrenörlük pratiği, oyuncularla antrenör arasında kurulacak güçlü sosyal bağdan etkilenmekte olup futbolcunun antrenörün profesyonel bilgisine ve kişiliğine olan saygısı bu bağın temelini oluşturmaktadır.

Jones et al. (2003, pp.213-229) üst düzey elit bir antrenörün hayat hikayesinden yola çıkarak örnek olay incelemesi yaklaşımıyla bir antrenörün içinde bulunduğu rekabetçi ortamda profesyonel bilgisini oluşturma süreci ve bu sürece antrenör eğitim programlarının etkisi üzerine derinlemesine görüşme tekniği ile çalışmışlardır. Katılımcı, bu çalışma sırasında Aston Villa FC'nin baş antrenörü olan kırk sekiz yaşındaki Steve Harrison'dur. Araştırmada önce, katılımcının hayat hikayesi ve meslekte profesyonel bilginin gerekliliği konusuna değinilmiştir. İkinci olarak, görüşme notları, saha çalışması ve varolan literatürden yola çıkılarak durum derinlemesine anlatılmıştır. Son bölümde ise antrenör eğitimi konusuna yoğunlaşmıştır. Görüşmeler toplamda sekiz saat sürmüş beş bölümde tamamlanmıştır. Katılımcı, görüşmeler sırasında antrenörlük felsefesi, bilgisi ile davranışları, mesleği ve antrenörlük hakkındaki inandıkları konusunda konuşmak için cesaretlendirilmiştir. İşini yaparken işi yapış biçimine dair gerekçelerine yoğunlaşmış ve katılımcının bakış açısının derinlemesine anlaşılması amaçlanmıştır. Araştırmada, antrenörün profesyonel bilgiyi geliştirmesi konusunda özellikle eğitim programlarının önemli etkisi olduğuna vurgu yaptığı tespit etmiştir.

Erickson et al. (2007, pp.302-316) araştırmalarında üst seviye antrenör olabilmek için hangi tecrübelerle sahip olunması gerektiğini araştırmışlar sonuçta potansiyeli olan aday antrenörlerin tespit edilip desteklenerek daha etkin ve resmi antrenör eğitim programlarının uygulanması gerektiğine değinmişlerdir. Diğer taraftan, daha küçük olan spor organizasyonları ise geleceğin başarılı antrenörlerini yaratabilmek için şimdiden başarılı sporcularla çalışmalarını yoğunlaştırmaları gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu araştırmada, görüşme yöntemi kullanılmış Kanada'da üniversiteler seviyesinde on takım antrenörü ve dokuz bireysel antrenör olmak üzere on dokuz üst

seviye antrenör ile görüşülmüş olup söz konusu antrenörler dokuz farklı spor dalında faaliyet göstermektedirler. Çalışma üst seviye antrenörün gelişimi için hangi tecrübelerin ve bu tecrübelerin ne yoğunlukta olması gerektiği ile bu tecrübelerin gelişim sırasında ne zaman ortaya çıkacağı üzerine yoğunlaşmıştır. Ayrıca, üst seviye antrenörün çerçevesi de, eğlence veya sportif gelişim yerine yüksek performansın beklendiği orta öğretim üstü sportif çevrede üst düzey atletleri antrene eden kişi olarak çizilmiştir.

Potrac et al. (2007, pp.33-49) İngiltere'deki üst düzey futbol antrenörlerinin antrenman sırasındaki davranışları ile ilgili çalışarak mesleğin özellikle sosyal yapısına ışık tutmayı amaçlamışlardır. Arizona Devlet Üniversitesi Gözlem Enstrümanı (ASUOI) veri derlemek için en az on yıllık tecrübesi olan dört erkek antrenör ile öğretim ve antrenörlük ortamında çalışılırken kullanılmıştır. Enstrüman, daha önce çalışmamızda belirtilen antrenörlük davranışının sistematik gözlemi için belirlenen kategorilere ayrılmıştır. Katılımcılar kırk ile altmış yaş arasında olup sezonun başında, ortasında ve sonunda olmak üzere üç defa tipik antrenman ortamında gözlemlenmişlerdir. Veriler ana araştırmacının çalışmayı yeterince yakından gözlemlemesi sırasında toplanmıştır.

Yarı yapılandırılmış ve görüşmeleri kayıt altına alınmış çalışmada Kelly (2008, pp.399-419) antrenörün profesyonel futboldaki yerini araştırmıştır. Daha önce profesyonel futbol oynamış olmanın antrenör olabilmek için futbol kamuoyu tarafından hala yeterli olarak kabul edildiği şaşırtıcı şekilde tespit edilmiştir. Ayrıca, antrenörlerin mesleğe resmi yöneticilik eğitiminden yoksun olarak ve yeterince hazırlanmadan başladıklarının altı çizilmektedir. Araştırmada, üst düzey antrenörün rolünü anlamak için Max Weber'in yasal otorite konusundaki yazılarından yararlanılmıştır. Futbolun profesyonelleşmesine ve bürokratikleşmesine rağmen antrenörlük mesleğinin bu gelişmelere belirgin şekilde direnç gösterdiği belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış ve kayıt edilmiş görüşmelerin katılımcıları İngiltere ve İrlanda futbol liglerinde görev almış veya görevlerine devam etmekte olan on sekiz antrenör ve yirmi iki futbolcudur. Bazı katılımcılar uluslararası alanda futbol oynamış bazıları ise alt liglerde mücadele etmişlerdir. Görüşmelerde katılımcıların subjektif görüşlerine ulaşılmaya çalışılmış zengin nitel veri toplanmıştır. Görüşmeler 2004/2005 sezonunda gerçekleştirilmiştir.

Vrljic and Mallett (2008, pp.63-81) antrenörlerin gelecek vaad eden genç futbol yeteneğini hangi kriterlere dayanarak seçtikleri konusunda yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile çalışmışlardır. Fiziksel, teknik, algısal ve kişilik kalitesinin antrenör açısından önemli unsurlar olduğu tüme varım yaklaşımı ile çalışılmıştır. Hız, top kontrolü ve kaliteli futbolcu olmak arzusunu yeteneğin özellikleri olarak katılımcı antrenörler tarafından değerlendirilmiştir. Görüşmeler, on beş ile on altı yaştaki genç futbolcuların gelişiminden sorumlu beş Avustralya'lı devlet antrenörünün yardımıyla tamamlanmıştır.

Christensen (2009, pp.365-382) tarafından yapılan araştırmanın konusunu, Danimarka'daki ulusal üst seviye futbol antrenörlerinin genç futbol yeteneğini nasıl seçtikleri oluşturmaktadır. Derinlemesine görüşme tekniği ile yapılan çalışmada sekiz üst seviye gençlik milli takım antrenörünün, genç futbol yeteneğini üç değişik açıdan tanımladığı tespit edilmiştir: İlk olarak, antrenörler yeteneğin hareket desenlerini anlamak için pratik algılarını ve görsel tecrübelerini kullanmaktadırlar. İkinci olarak, antrenöre göre yetenek öğrenme arzusu, çalışma isteği ve gelişme potansiyeli ile doludur. Son olarak, yetenek sosyal olarak elit futbola uyum sağlayabilmektedir. Çalışma sırasında antrenörlerin konu hakkındaki tecrübelerini hikayeler ve anekdotlar ile zenginleştirmesi teşvik edilmiştir. Antrenörler hem Danimarka Futbol Federasyonu tarafından ulusal görevlere atandıkları, hem ulusal antrenörler hem de ulusal gençlik geliştirme antrenörleri oldukları ve üst seviyede en az sekiz yıl antrenörlük yaptıkları için araştırmanın katılımcıları olarak seçilmişlerdir. Üniversite diploması sahibidirler ve otuz üç ile altmış sekiz yaş arası olup sekiz ile yirmi sekiz yıl arası antrenörlük tecrübeleri bulunmaktadır. Görüşmeler 2007 yılı Nisan ve Mayıs aylarında tamamlanmıştır.

2.5 ÖZ KAYNAK DÜZENİ

Türkiye'de futbol altyapısı dendiğinde genellikle gençlik futbolu akla gelir. Bu çalışmada, Türkiye'deki gençlik futbolunu tanımlamak için olabildiğince öz kaynak düzeni terimine başvurulacaktır. Bu yaklaşım, sayısız elit futbolcu yetiştirmiş ve 1992 yılında Türkiye A Genç Millî Takımı ile Avrupa şampiyonu, 1993 yılında Türkiye A Genç Milli Takımı ile Avrupa ikincisi ve 1994 yılında Türkiye B Genç Milli Takımı ile

Avrupa şampiyonluğu yaşayan antrenör Serpil Hamdi Tüzün tarafından Türk futbol literatürüne sokulmuştur. Tüzün, öz kaynak düzenini aşağıdaki şekilde tanımlamaktadır:

Terminoloji önemlidir ve altyapı denildiği zaman aslında duvar, pencere, kanalizasyon ve benzeri anlaşılır. Biz insanla uğraşıyoruz. Öz kaynak düzeni, kulüpte gözünü açan, oranın örfünü adetini benimsemiş insanların, bir düzen içinde yetiştirilmesidir. Kaynak kelimesinde de bir duruluk, saflık, temizlik vardır. Çocuklar gibi. Düzen derken, bilinçli ve planlı çalışmaları kast ederiz.

Ancak, araştırmanın bazı bölümlerinde ve alıntılarda altyapı terimi de zaman zaman kullanılmıştır.

Bu bölümde, öz kaynak düzeni ile ilgili kaynaklara yer verilmiştir. Bunlar, değişik ülkelerdeki öz kaynak düzeni organizasyonlarının karşılaştırılması, yetenekli futbolcuları geliştirmek için ortaya konan model ve sporcuyu geliştirmenin etkin yolu ile futbol akademilerinde verilebilecek destekler üzerine yoğunlaşmaktadır.

Holt (2002, pp.270-285) Kanada ve İngiltere'deki genç futbolcu geliştirme sistemlerinin kuralları, kurumsallığı, fiziksel ve çevresel şartları araştırma konusunu oluşturmaktadır. Veriler doküman analizi, saha çalışmaları ile resmi ve resmi olmayan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. İngiltere'de beş profesyonel futbol kulübünün gençlik akademisi ve Kanada'da iki ulusal futbol gençlik kampında saha çalışmaları yürütülmüştür. Görüşmeler, altı Kanada'lı ve altı İngiliz olmak üzere toplam on iki genç takım antrenörü ile yapılmıştır. Ayrıca, on dokuz Kanada'lı ve on dört İngiliz olmak üzere toplam otuz üç elit yetişkin sporcudan da demografik veriler toplanmıştır. Ulaşılan sonuçlar arasında araştırmamız açısından en dikkat çekici olanlar şu şekilde sıralanabilir: Yeteneğin geliştirilmesi ile ilgili organizasyonlardan Kanada'da futbol ulusal komitesi sorumluyken İngiltere'de bu görev profesyonel kulüplerin üzerindedir. Kanada'lı antrenörler İngiliz meslektaşlarına göre daha fazla resmi eğitim almak zorundadırlar. İngiliz antrenörler ise daha çok iş başında yaşadıkları tecrübeler çerçevesinde bilgilerini arttırmaktadırlar.

Richardson et al. (2004, pp.195-214) çalışmasında İngiltere'deki futbol akademilerinde genç futbolculara yapılacak desteklerin neler olabileceğine değinerek nasıl daha iyi bir sistem kurulabileceği üzerine yoğunlaşmıştır. Çalışma araştırmacıların İngiltere'deki uzun dönemli elit gençlik futbolu geliştirme programları üzerine yaptıkları araştırmalara

dayanmaktadır. Araştırma üç yıl sürmüştür. Öncelikle keşif amaçlı görüşmeler yapılmış sonuçlar tam olarak yazıya dökülmüş daha sonra da içerik analizine tabi tutulmuştur. Sonrasında ise odak grup çalışmaları tamamlanmıştır. Çalışma ortamındaki her zaman yaşanabilen problemler araştırmanın öncelikli konusudur. Bu çerçevede, futbol akademilerinin organizasyon yapıları, ihtiyaçlar ve personel hakkında okuyucuyu bilgilendirmişlerdir. Ayrıca, özellikle akademilerin yöneticilerinin görev ve sorumluluk alanlarına detaylı şekilde değinilmiş, yetenekli gençlere ne tür destekler sağlayabildikleri irdelenmiştir. Temelde dört yönetici ile çalışılsa da özellikle iki yönetici beş ay boyunca ayda iki defa gözlemlenmiştir.

Martindale *et al.* (2005, pp.353-375) yetenekli genç futbolcunun nasıl etkin şekilde geliştirilerek usta bir oyuncu haline getirilebileceği hususunda çalışmıştır. Çalışma literatürde yer alan kaynaklardan yararlanılarak yapılmış ve sonuçta ortaya genç yetenekli sporcunun geliştirilmesi için bir model konmuş bu modelde yetenekli genç futbolcunun elit sporcu olarak geliştirilebilmesi için beş anahtar faktör vurgulanmıştır. Bunlar; uzun dönemli amaç ve metod, geniş destek, erken başarıdan çok yeterli gelişim, bireyselleştirilmiş ve devam eden gelişme, entegre edilmiş bütünsel ve sistemli gelişmedir.

Robertson and Way (2005, pp.6-12) iki soruya cevap aramıştır: Sporcuyla geliştirmenin en etkin yolu nedir? Genç sporcunun gelişmesini ve sporu öğrenmesini sağlayacak spor ortamı nasıl sağlanabilir? Araştırmada ulaşılan cevap “uzun dönemli atlet gelişimi” modelidir. Model; kronolojik yaştan daha çok biyolojik yaşa dayanarak hazırlanan antrenman, yarışma ve toparlanma programına dayanmaktadır. Bu çerçevede, sporcu merkezli, antrenör kontrolü altında, spor bilimine dayanan ve sponsorlar tarafından desteklenen bir programdır. Biyolojik ve antrenman yaşları temel alınarak gelişme ihtiyaçlarına göre periyodlara ayrılmış antrenman ve yarışmalar söz konusudur. Modelin temeli planlama ile periyodlama ve uzun-kısa dönemli antrenman ve performans programları ile ilgili çalışmalara (Balyi, 2005) dayanmaktadır.

Ward *et al.* (2007, pp.119-153) performansı arttırma amacına yönelik olarak oluşturulmuş planlı çalışmaların elit futbolcu seviyesine ulaşmayı kolaylaştıracağına değinmişlerdir. Eğitilmiş araştırmacılar tarafından anket çalışması uygulanmıştır. Anket

belirlenen ana hususları daha net işleyebilmek için üç ana bölüme ayrılmıştır: Birinci bölümde bireylerin katıldığı konu ile ilgili aktiviteler, ikinci bölümde uzmanlaşmanın derecesi ve son bölümde de ulaşılmak istenen seviye ile ilgili motivasyona ilişkin hususlar yer almıştır. Katılımcılar sekiz ve on sekiz yaşları arasında iki yüz üç yetenekli genç erkek futbolcudur. Katılımcılar İngiltere'deki dört değişik profesyonel futbol kulübünün futbol akademisi öğrencileridir.

3. VERİ VE YÖNTEM

Profesyonel futbol dünyası, kapalı sosyal yapısı nedeniyle göreceli olarak daha az akademik çalışmaya konu olmuştur. Araştırmacılar için profesyonel futbolcular ve antrenörlerin dünyasına girebilmenin önemli zorlukları mevcuttur. Bu bölümde nitel araştırma tekniği çerçevesinde örnek olay incelemesi ile yaptığımız araştırmanın metodolojisine değinilmektedir.

3.1 KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölüm, araştırmanın amacının, değişkenlerinin, araştırma sorularının ve hipotezlerinin yer alacağı bölümdür. Çalışmamız esas olarak nitel araştırma yöntemine dayanması sebebiyle istatistiksel araştırma uygulamalarından farklı geliştirilmiştir.

3.1.1 Araştırma Amacı

Bu araştırmanın amacı, belli bir dönemde başarılı olan Galatasaray altyapısını örnek olay incelemesi yaklaşımı ile derinlemesine analiz etmek ve okuyucuya Türkiye'deki futbol öz kaynak düzeni hakkında zengin bilgi sunmaktır. Ayrıca, ön çalışmalar sırasında ortaya çıkan kavramlarla yeteneğin gelişimi arasındaki ilişkiyi irdelemektir. Bu anlamda, başarılı gençlik futbolu düzenlemesinin temellerini oluşturan aile, eğitim seviyesi, yetenekli genç futbolcu, antrenör ve öz kaynak düzeni organizasyonunun bu başarıya olan etkileri açıklanmaya çalışılacaktır.

3.1.2 Değişkenler

Çalışmalar sırasında ortaya çıkan başlıklar, yeteneğin geliştirilmesi ile ilgili temel değişkenlerdir. Araştırmanın ön safhalarında gençlik futbolunun gözlemlenmesi aşamasında bu kavramların farkına varılmış, literatür taraması sırasında daha detaylı şekilde sorgulama fırsatı bulunmuştur. Son aşamada, yapılan görüşmeler sırasında yukarıda yer alan kavramların önemi belirgin şekilde ortaya çıkmıştır. Ayrıca, bu kavramların çerçevesi veri analizi aşamasında net olarak çizilmiştir. Görüşlerine başvurduğumuz uzmanlar da bu kavramları yetenek gelişiminin temel taşları olarak

nitelendirmişlerdir. Tablo 3.1’de tezimizde söz konusu kavramlarla ilgili yararlanılan araştırmalara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo: 3.1 : İncelenen kavramlar

Kavram	Konu	Araştırmacı	Yıl
Aile Etkisi	Aileden kaynaklanan stres	Scanlan	1991
	Aile baskısı	Coakley	1992
	Ailenin rolü	Brustad	1996
	Ailenin rolü	Cote	1999
	Aile desteği	Kay	2000
	Ailenin spora bakış açısı	Kanters	2008
Eğitim	Eğitim ile spor dengesi	Christensen -Sorensen	2009
	Eğitim ve spor ilişkisi	Parker	2000
	Kariyer planlaması ve spor	Bourke	2003
	Burslu sporcu eğitimi	Monk	2000
	Sporcuların eğitim düzeyi	McGillivray	2005
	Spor, okul memnuniyet düzeyi	Laurin	2008
Yetenekli Genç Sporcu	Yetenek tanımı	Howe	1998
	Yetenekli genç futbolcu	Williams - Reilly	2000
	Yetenekli genç futbolcu	Reilly	2000
	Yetenekte algı	Williams	2000
	Psikolojik unsurlar	Holt and Dunn	2004
	Yeteneğin taktik bilgisi	Kannekens	2010
	Yetenek ve akran	Patrick	1999
	Psikolojik unsurlar	Gould	2002b
Yetenek ve antrenör	Cushion and Jones	2006	
Antrenör	Antrenör ve liderlik	Dirks	2000
	Antrenörün çalışma ortamı	Potrac	2002
	Antrenörün bilgi süreci	Jones	2003
	Üst düzey antrenör özellikleri	Erickson	2007
	Antrenörün sosyal yapısı	Potrac	2007
	Antrenörün futboldaki yeri	Kelly	2008
	Antrenörün bakış açısı	Vrljic and Mallett	2008
	Antrenörün yeteneği seçişi	Christensen	2009
Öz Kaynak Düzeni	Kanada-İngiltere sistemleri	Holt	2002
	İngiltere futbol akademileri	Richardson	2004
	Model	Martindale	2005
	Spor ortamı	Robertson and Way	2005
	Planlı çalışmaların etkisi	Ward	2007

3.1.3 Araştırma Soruları

Araştırmada detaylı şekilde incelenecek olan beş kavram ile ilgili hazırlanan genel sorular aşağıda bulunmakla birlikte örnek olay incelemesine esas olan soru kılavuzu, araştırmamızın ekler bölümünde detaylı olarak yer almaktadır. Ayrıca, görüşme ile ilgili bölümde soru kılavuzunun hazırlanması süreci hakkında bilgi verilmektedir.

Nitel araştırma yöntemi ile hazırlanan bu çalışma, ana kavramlar çerçevesinde aşağıdaki özet soru başlıklarına göre yürütülecektir.

- a. Yetenekli genç futbolcunun gelişiminde ailenin rolü
- b. Eğitimin yetenekli genç futbolcunun gelişimine etkisi
- c. Yetenekli genç futbolcunun tanımı, seçimi ve gelişimi
- d. Eğitici antrenörde bulunması gereken nitelikler
- e. Öz kaynak düzeninin organizasyonu ve yönetimi

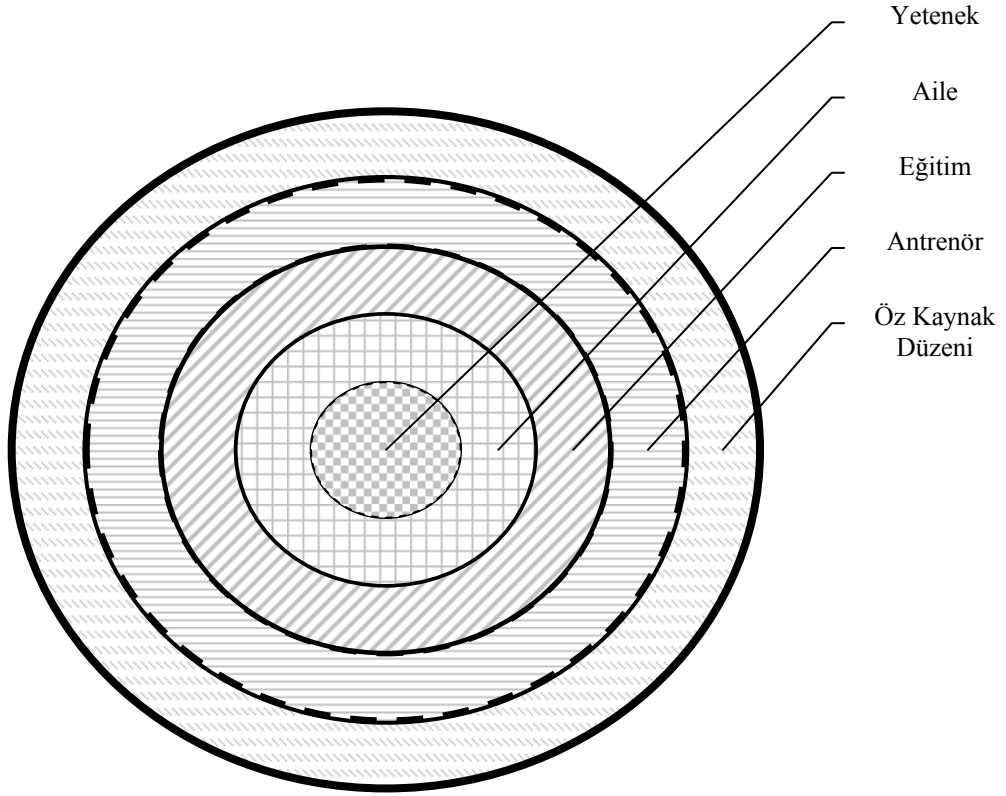
3.1.4 Model

Tüme varım yaklaşımıyla yürütülen tezimizde başlangıçta probleme yönelik örnek olay incelemesi çerçevesinde zengin bilgi toplanmıştır. Amacımız örnek olay incelemesi ile bireyin tecrübelerini anlamaya çalışmaktır. Böke'ye (2009, s.288) göre “nitel araştırmalarda önceden hipotez belirleme geleneği yoktur.”

Bu araştırmada problem ile ilgili veriler örnek olay incelemesi ile toplanmaktadır. Benzer çalışmaların bulunmayışı tek bir çalışma ile genelleme yapmak konusunda sıkıntıya yol açmış olmakla birlikte araştırma sorularından yaralanarak sınırların çizilmesi ve yol gösterici olması açısından aşağıda hüküm içeren cümleler sıralanmıştır.

1. Genç futbol yeteneğinin gelişmesinde ailenin rolü önemlidir.
2. Eğitimli genç futbolcuların dünya standartlarında elit futbolcu olma şansı yüksektir.

3. Yetenekli genç futbolcu tespit edilebilir ve geliştirilebilir.
4. Eğitici antrenörün, genç futbol yeteneğinin gelişmesinde önemli payı vardır.
5. Öz kaynak düzeninin temel yönetim ilkelerine göre örgütlenmesi yetenekli genç futbolcunun elit futbolcu olma ihtimalini artırır.

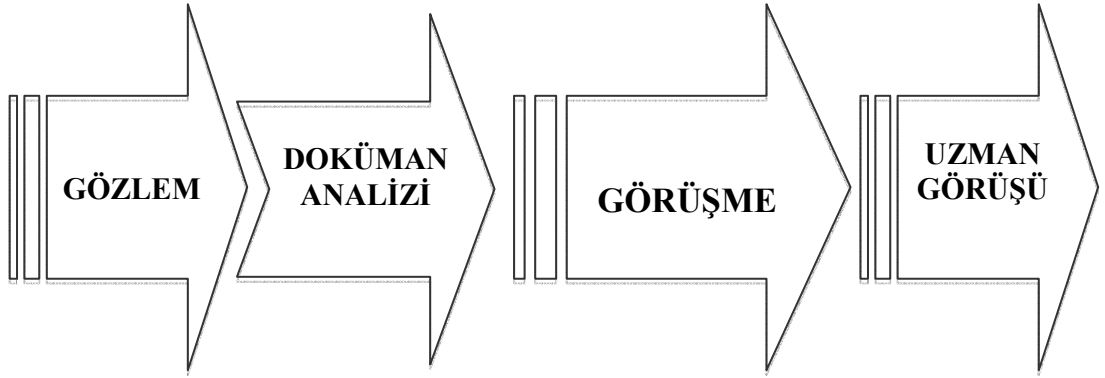
Şekil 3.1 : Yetenekli genç futbolcu ve gelişimi

3.2 ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Önceki bölümlerde literatürdeki bu modele temel olacak kavramlar irdelenmiştir. Bu bölümde, Galatasaray Futbol Takımı Altyapı Modeli'nin 1996 ile 2009 yılları arasında yakaladığı başarıyı örnek olay incelemesi yaklaşımıyla irdelerken çalışmada araştırma deseni hakkında bilgi verilecektir. Yıldırım ve Şimşek (2008, s.280) araştırma desenini, “Araştırma deseni, araştırma sorularını, verilerini ve sonuçta ulaşılan bulguları birbirine bağlayan mantıksal bir kurgudur.” şeklinde açıklamıştır.

3.2.1 Araştırma Süreci

Çalışmada kullanılan nitel araştırma yöntemlerinden gözlem, doküman analizi ve görüşme hakkında bilgi bu bölümde verilirken veri analizi için kullanılan yöntemlere de değinilecek ve ayrıca geliştirilen metodoloji süreçlerine değinilecektir. Kısaca, zaman içinde çalışmanın çerçevesini oluşturmak için yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Şekil 3.2 araştırma sürecinin gelişimini göstermektedir.

Şekil 3.2 : Araştırma süreci

Araştırma uzun süreli olmakla birlikte, gözlem süreci temelde konunun da seçimine yardımcı olan bir süreç olarak gerçekleşmiştir. İlerleyen bölümde anlatılacağı üzere bu süreçte kapalı futbol ortamına katılımlar sağlanmıştır. Doküman analizi bölümünde daha çok verilerin doğrulanması ön planda tutulmuştur. Görüşme, araştırmamızın en yoğun geçen ve en zaman alıcı bölümüdür. Son süreç olan uzman analizi bölümünde ise tüm süreçler üzerine uzman görüşleri dikkate alınarak yoğunlaştırılmıştır.

3.2.2 Araştırma Tasarımı

Bu araştırma örnek olay incelemesi altında değerlendirici bir çalışmadır. Olağan dışı ve bilgi açısından zengin bir örnek olan Galatasaray Kulübü altyapı örneğinden yola çıkılarak başarılı futbol altyapı organizasyonunun nasıl oluşturulabileceğini irdelenmiştir. Araştırma ile ilgili olarak çalışılan sorular detaylı şekilde soru kılavuzunda yer almaktadır. Çalışmanın devam eden bölümlerinde nitel araştırma yöntemine değinilecektir.

3.2.2.1 Nitel araştırma

Çalışmamızda bir olayı, yaşanan ve buldukları çevre içinde incelemek ve anlamak temel amaç olduğundan ve olayı derinlemesine inceleyerek irdelemek istediğimizden nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Böylelikle, ulaşması oldukça zor olan futbolun kapalı dünyasına ait bilgilerin daha kolay keşfedebileceği düşünülmüştür.

Yıldırım ve Şimşek'in (2008, s.39) açıkladığı gibi:

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir.

Patton (1987, p.30) konu ile ilgili olarak; “nitelik, nüansa ve ayrıntıya ilişkindir; karmaşık ve kendine özgü bazı şeylerin standart bir ölçekte beklenenin çok ötesinde bireyin veya bireylerin yaşamlarında yaşattığı farka ilişkindir” açıklamasını yapmıştır. Maxwell (2005, p.22) ise “nitel yöntemlerin güçlü yönü, tümevarım anlayışını benimsemesi, belirli insanlar ve olaylar üzerinde yoğunlaşması ve sayılar yerine sözcükler üzerine odaklanmasıdır” diyerek nitel yöntemlerin güçlü ve zayıf yönlerine vurgu yapmıştır.

Yıldırım ve Şimşek (2008, s.309) “yorumlamacı anlayışa dayanan nitel gelenekte temel kaygı, sınırlı olgu ve olayları olabildiğince derinliğine ve betimsel bir şekilde çözümlenmektedir” açıklamasını yapmıştır.

Futbolun kapalı sosyal dünyasında nitel araştırma yöntemine dayanan bir çalışma yapmak oldukça zahmetli, zaman isteyen ve maliyetli bir süreçtir. Belki de bu nedenle gençlik futbolu konusunda Türkiye’de daha önce nitel araştırma yöntemi ile yapılmış pek fazla araştırma bulunmamaktadır.

İlerleyen bölümde; tez çalışmasında kullanılan nitel yöntemler hakkında bilgi verilmektedir. Bir nitel araştırma yöntemi olarak örnek olay incelemesi detaylı olarak incelenecektir.

3.2.2.1.1 Örnek olay incelemesi

Galatasaray Kulübü başarılı gençlik futbolu organizasyonu açısından aşırı ve aykırı bir durum olması nedeniyle seçilmiştir. Bir başka deyişle, standartlara uymayan ve kendine özgü bir durumdur. Daha önce hiç kimsenin çalışmadığı veya ulaşamadığı bir durum olarak bütüncül tek durum deseni çerçevesinde ele alınmaktadır.

Bazı kaynaklarda örnek olay incelemesi yerine durum çalışması terimi de kullanılabilir. Durum çalışmasını Yıldırım ve Şimşek (2008, s.277) “durum çalışmasının nasıl ve niçin sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinliğine incelemesine olanak veren araştırma yöntemi olduğunu söylemek mümkündür” şeklinde açıklamıştır. Örnek olayda tek bir olayın derinlemesine analizi benzer olaylar hakkında bize önemli ipuçları verebilecek niteliktedir. Patton (1987, p.147) “bazen bütün analiz sadece bir tek olay olabilir” diyerek ele alınacak tek bir olay olsa bile sonuçları açısından önemli olabileceğine değinmiştir. Söz konusu yaklaşımda araştırmacılar tek bir durumun derinlemesine, detaylı şekilde, şartları ve çevresi ile birlikte bütünsel olarak anlaşılmasını sağlamaya gayret ederler. Patton (1987, p.19). çalışmasında “örnek olay incelemesinin konusu birey, program, proje, belli bir dönem, bir olay veya bir topluluk olabilir” demiştir.

Örnek olay incelemesinin konusu, tesadüfi örnekleme yoluyla bir yoğunluk hakkında çalışmak değil aksine öğretici çıkarılabilecek örnek üzerine odaklanmaktır. Buna amaca göre örnekleme denilmektedir. Çalışmamızda araştırmacılara yol gösterici niteliği olması yüzünden amaçlı örneklemenin bir türü olan kritik durum örnekleme yaklaşımı kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2008, s.110) “kritik durumun varlığına işaret eden

en önemli gösterge; bu burada oluyorsa başka benzer durumlarda kesinlikle olur şeklinde bir ifadedir” demiştir.

Gözlem aşaması sırasında, örnek olay çalışmamızın yararlı olabilmesi için inceleyeceğimiz durumda olması gerektiğine inandığımız özellikler aşağıda yer almaktadır.

- Bilgi açısından zenginlik
- Aşırılık veya aykırılık
- Sonucunda özel bir durumu derinlemesine anlayabilmek olanağı
- Uygulama açısından çok başarılı veya başarısız
- Yol gösterici nitelik

Bu kriterler çerçevesinde, çalışmamızın bilgi açısından literature önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Örnek olay incelemesi de diğer araştırma yöntemlerine benzemekle birlikte sorunun tanımlanması, verilerin toplanması, analizi ve raporların sunulması aşamalarından oluşmaktadır. Örnek olay incelemesi, genellikle tümevarım yöntemi kullanılarak oluşturulabilmesi mümkün olan teorilerin temel çalışması olarak kullanılmaktadır. Araştırmanın sorusuna göre örnek olay analizi üçe ayrılır:

Tanımlayıcı örnek olay incelemesi

Bu durumu, Thomas and Nelson (1996, p.332) “durum hakkında detaylı bir resim sunar teori oluşturmaya veya durumu test etmeye çalışmaz” diyerek tanımlamıştır. Bazen tarihsel niteliği olmakla beraber bazen de şimdiki durumu daha derinlemesine anlamaya yöneliktir. Kuram oluşturma veya karşılaştırma yapılması amaçlanan araştırmaların ilk adımıdır.

Açıklayıcı örnek olay incelemesi

Durumu tanımlamaya yöneliktir ancak burada temel amaç bir teori oluşturmak isteğidir.

Değerlendirici örnek olay incelemesi

Temelde tanımlama ve açıklama isteği değerlendirici örnek olay incelemesi çalışmasında da yer almaktadır ama bu tür çalışmaların ana amacı çalışılan durumunun verilerinin kullanarak bir değerlendirme yapabilmektir. Araştırmacının yetkinliği, elde edilen verilerden yararlanarak yargılayabilme kabiliyeti oldukça önemlidir.

Veri toplama ve analiz konusunda örnek olay analizinde standartlaşmış bir yöntem bulunmamakta olup bütünsel ve esaslı bir çalışma için araştırmacının yaklaşımı, bakış açısı ve vereceği doğru bilgiler önem arz etmektedir.

Örnek olay incelemesi, genellikle tümevarım yöntemi kullanılarak oluşturulabilmesi mümkün olan teorilerin temel çalışması olarak kullanılmaktadır.

Galatasaray Futbol Takımı altyapısının belirli dönemdeki başarılı durumu aşırı ve aykırı bir durum olması nedeniyle seçilmiştir. Bir başka deyişle, standartlara uymayan ve kendine özgü bir durumdur. Daha önce hiç kimsenin çalışmadığı veya ulaşamadığı bir durum olarak, konu, bütüncül tek durum deseni çerçevesinde ele alınmaktadır.

Geleneksel örnekleme yöntemleri yerine araştırmacılara yol gösterici niteliği yüzünden amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir.

Diğer taraftan, araştırma konumuza yardımcı olacak birden fazla araştırma yöntemi araştırma desenimize dahil edilmiştir. Bunlar doküman analizi, gözlem ve görüşmedir. Ancak, çalışmanın değerlendirici nitelikte olması ağırlıklı olarak görüşme yönteminin kullanılması sonucun doğurmuş diğer yöntemler ise destekleyici olarak kullanılmıştır. İlerleyen bölümlerde buna uygun olarak sadece görüşme bölümü detaylı olarak açıklanacak diğerlerine kısaca değinilecektir. Burada amaç veri toplama yöntemlerinin sınırlarını aşmaya çalışmak olup toplanan veriler arasında bir kanıt zinciri oluşturulmuştur. Çalışma sırasına birden fazla veri toplama yöntemi kullanmamızın nedeni güvenilirliği ve geçerliliği sağlamak amacıyla başvurulan çeşitlemedir. Yıldırım ve Şimşek'e (2008, s.94) göre; "çeşitleme (data triangulation) farklı veri kaynakları, farklı veri toplama ve analiz yöntemleri kullanarak araştırma sonuçlarının inandırıcılığını arttırmaya yönelik çabaların bütünüdür."

3.2.2.1.2 Doküman incelemesi

Yıldırım ve Şimşek (2008, s.187) “doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı meteryallerin analizini kapsar” demiştir. Tezimizde özellikle Galatasaray gençlik futbolunun on beş yıl boyunca kullandığı çalışma ve bireysel oyuncu analiz raporları, antrenman programları ve finansal tablolar incelenmiştir. Dokümanlar ağırlıklı olarak Galatasaray öz kaynak düzeninin işleyiş biçimiyle ilgilidir. Galatasaray’da gençlik futbolu ile ilgili olarak oldukça ciddi ve kapsamlı bir çalışmanın yürütüldüğünü göstermektedir. Ayrıca, süreç boyunca incelenen olay hakkında bilgi veren gazete ve spor dergilerinde yer alan haberlerden de yararlanılmıştır. Bir başka deyişle, Galatasaray Kulübü öz kaynak düzeninin ürettiği oyunculara ilişkin veriler doküman analizi yoluyla bir araya getirilmiştir. Böylelikle, görüşme ve gözlemle elde edilen veriler desteklenmiştir.

Dokümanlar katılımcının özel arşivinden yani birincil kaynaktan yararlanılmak suretiyle izin alınarak kullanılmıştır. Diğer taraftan, Türkiye Futbol Federasyonu internet sayfasında yer alan oyuncu bilgileri verilerinden de yararlanılmıştır.

3.2.2.1.3 Gözlem

Araştırmanın yapılacağı alanla ilgili gözlem yoluyla ön hazırlık yapmak, gerekli temaslarda bulunmak, bilgi alınacak çevreyi genişletmek ve alanı daha yakından tanımak amacıyla çeşitli çalışmalara katılım sağlanmıştır. Bu çerçevede, sosyal olgular gözlenerek anlaşılabilir yaklaşımından yola çıkılarak futbol okulu antrenmanları, altyapı seçme organizasyonları ve altyapı antrenmanları izlenmiştir. Ayrıca, değişik yaş gruplarında değişik dönemlerdeki toplam otuz müsabaka gözlemlenmiştir. Böylelikle, 2007 ve 2009 yılları arasında altyapıda yaşanan olay ve tecrübeler yerinde izlenerek bilgi edinilmiş hem araştırmanın çerçevesi daha net olarak ortaya çıkmış hem katılımcıya sorulacak soruların temelleri oluşturulmuş hem de verilerin çapraz kontrolü mümkün hale gelmiştir. Bu hazırlıklar, zaman alıcı olmakla birlikte çalışılan durumla ilgili tecrübenin arttırılmasını temin etmiştir.

3.2.2.1.4 Görüşme

Nitel araştırma da insanların kendilerinin ve diğerleriyle olan ilişkilerinin incelenmesini sağlayan ve daha çok karşılıklı etkileşim gerektiren stratejiler kullanılmaktadır. (Böke ve arkadaşları 2009, s.289) Örnek olay incelemesi sırasında katılımcıdan belirli konularda detaylı bilgi isteneceğinden yüz yüze görüşme yönteminin uygun olacağı düşünülmüştür. Rubin and Rubin (2005, p.6) görüşmenin amacını, “ayrıntılı olarak hazırlanmış örnek olay incelemesinin parçası olan görüşmelerin amacı ne olduğunu, neden olduğunu ve geniş açıdan bu tespitin ne anlama geldiğini bulmaktır” şeklinde açıklamıştır. Katılımcı ile yapılan görüşmeler çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

Rubin and Rubin (1995, p.8) “görüşmeyi önceden hazırlanmış soruların belli bir sistematik dahilinde görüşülene sorulması ve cevapların alınmasını öngören sosyal bir etkileşim olarak tarif edebiliriz” tanımını yapmıştır. Patton (1987, p.109) ise “görüşmenin amacı, bireyin iç dünyasına girmek ve onun bakış açısını anlamaktır” demiştir.

Nitel araştırma da önceden belirlenmiş ve her durumda uygulanabilen standart yaklaşımlar olmadığı için tez çalışma sürecinde aşağıdaki kararlar alınmıştır:

- a. Problemi çözmeye yardımcı olacak sorularla ilgili alt problemler soru kılavuzunun çerçevesini oluşturmuştur.
- b. Açıklayıcı olduğu sürece, katılımcının araştırma konusu dışına çıkmasına izin verilmiş ve ayrıntılara olabildiğince detaylı yer verilmiştir.
- c. Örnek olay incelemesine konu olan durumun özellikleri önceden tespit edilmiştir.

Görüşme süreci

Katılımcıya 2010 yılı Temmuz ayı içerisinde tezin kısa bir tanıtımını içeren doküman gönderilmiş tezin amacı hakkında açıklamalar yapılmış çalışmanın taslağı ile ilgili bilgi verilmiştir.

Daha sonra görüşmelerin yapılacağı tarihler için randevu alınarak çalışmaya başlanmıştır. İlk randevu sonrası, planlandığı gibi tezin veri toplama sürecinin toplam iki randevu ile bitirilemeyeceği kanısına varılmış söz konusu beş adet görüşme 2010 yılı Ekim ve Kasım aylarında gerçekleştirilmiştir. Her biri görüşme ortalama bir buçuk saat sürmüştür. Yapılan görüşmeler önceden hazırlanan soru kılavuzu çerçevesinde yürütülmüştür. Randevular arasında sorular ve veriler gözden geçirilmiş eksik kalan konulara tekrar dönülmüş yeterince anlaşılamayan hususlar ek sondalar yoluyla daha anlaşılır duruma getirilmiştir.

Görüşmeler katılımcının bürosunda rahat bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Türkçe olarak yapılmış, katılımcıdan önceden alınan izin çerçevesinde görüşme detaylarına hakim olabilmek için cevaplar cihaz ile kaydedilmiştir. Söz konusu kayıtlar ve kullanılan soru kılavuzu benzer konularda çalışma yapmak isteyen araştırmacıların yararlanabilmesini sağlamak için korunmaktadır. Ayrıca, katılımcıdan izin/rıza beyan formu da alınmıştır.

Soru kılavuzunun tasarımı

Patton (1987, p.112) standartlaştırılmış açık uçlu görüşmeyi, “dikkatlice yazılmış ve belirli bir sıraya konmuş bir dizi sorudan oluşur ve görüşülen bireye bu sorular aynı tarzda ve sırada sorulur” şeklinde açıklamıştır. Soru kılavuzu, tez süreci boyunca taranan ve sonrasında ayıklanarak yararlanılan literatüre dayanılarak oluşturulmuştur. Açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Çalışma konumuz, daha önce nitel araştırma yöntemi yaklaşımına dayanarak Türkiye’de fazlaca araştırılmamış olduğundan açık uçlu sorularla görüşmeye başlanmış, her bir görüşme sonrası toplanan verilere göre alt problem soruları tekrar gözden geçirilmiştir. Araştırma ve soruları esnek bir yapı ve zaman içinde geliştirildiğinden öz kaynak düzeni ile ilgili teorik çerçevenin daha kolay anlaşılabilmesini sağlayacak nitelikte olduğu düşünülmektedir. Durumun derinlemesine irdelenebilmesi bir başka deyişle durumun keşfedilebilmesi için ne, nasıl ve niçin soruları kullanılmıştır. Ayrıca, psikoloji alanında yeterlilik sahibi bir uzman soruların hazırlanması aşamasında katkıda bulunmuştur.

Literatür araştırması ve görüşmeler sırasında ortaya çıkan veriler çerçevesinde tezin alt problemleri oluşturulmuştur. Aile, eğitim, antrenör, yetenek ve öz kaynak düzeninin

özellikleri çalışma sırasında sürekli olarak kendiliğinden karşımıza çıkan alt problemlerdir. Soru kılavuzu da bu konu başlıkları çerçevesinde gruplanmış böylelikle soruların sistemli şekilde sorularak önemli konuların gözden kaçırılmadan irdelenmesi ve analizin daha kolay yapılması sağlanmıştır. Bulgular bölümünde de literatür kısmında detaylı şekilde değinilen alan yazından alıntılar yapılmıştır.

Bu yöntemin yapılan görüşmeler sırasında özellikle kısıtlı zaman sorununu aşmak açısından çok etkin olduğu söylenebilir.

Sorular katılımcının deneyimlerine uygun şekilde hazırlanarak görüşmenin sağlıklı sürdürülmesini ve konuya ilişkin açıklamalar çerçevesinde derinlemesine bilgi edinilmesini sağlamıştır.

Katılımcı

Yıldırım ve Şimşek'e (2008, s.87) göre; "nitel araştırmada örneklem seçimi araştırma probleminin özelliği ve araştırmacının sahip olduğu kaynaklarla yakından ilgilidir. Bazen bir birey tek başına bir araştırmanın örneklemini oluşturabilir."

Örnek olay incelemesi yaklaşımına göre geliştirdiğimiz tez çalışmamızda katılımcının söz konusu dönem boyunca yaşadığı olayları nasıl anlamlandırıldığı, iç dünyası ve bakış açısı derinlemesine araştırılmıştır. Görüşmeler sırasında karşılıklı etkileşim kurarak katılımcının sübjektif tecrübelerini anlamak ve bunları irdeleyerek okuyucunun bu tecrübelerden yararlanmasını sağlamak amaçlanmıştır.

Katılımcımızın tecrübesi, kararların alınışı konusundaki kişisel bakış açısı ve yıllar içinde geliştirdiği uzmanlığı çerçevesinde oluşan sistemin kodları çalışmamızda vurgu yapılan ana konulardır. Katılımcımız söz konusu dönemi yaşayan ve tüm detaylarına hakim olmakla kalmayıp aynı zamanda süreçler içinde belirleyici konumdadır.

Fatih İbradı 1972 yılında İstanbul'da doğmuş olup İstanbul Yapı Meslek Lisesinden 1990 yılında mezun olmuştur. Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu'nda 1992 ile 1996 yılları arasında futbol alanında ihtisas yapmıştır.

Tam zamanlı çalışan bir profesyonel olarak, Galatasaray futbol okulu antrenörlüğünden başlayarak futbol altyapı sorumluluğu ve futbol akademisi direktörlüğüne kadar çeşitli görevlerde bulunmuştur. 2009 yılı Ekim ayında açılan Galatasaray Futbol Akademisi'nin temelleri onun direktör olarak görev yaptığı süreçte atılmıştır. 2006/2007 sezonunda En İyi Futbol İdari Menajeri Ödülünü ve 2005/2006 ile 2004/2005 sezonlarında Galatasaray Spor Kulübü Divan Kurulu Başarı Belgelerini almıştır. Tez çalışması ile ilgili görüşmelerin yapıldığı dönemde Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Genel Direktörlüğü bünyesinde Futbol Geliştirme Merkezi Gençlik Geliştirme ve Yerel Ligler Müdürü olarak görev yapmakta olup ayrıca A2 Ligi'nden de sorumludur.

Katılımcının örnek olay incelemesine model olarak seçilmesini sağlayan özellikleri aşağıda sıralanmıştır:

1. Türkiye ve Avrupa'da takımlarında istikrarlı şekilde forma şansı bulmuş ve bir çok kez milli olmuş elit futbolcuların (Örnek: Arda Turan, Sabri Sarioğlu, Mehmet Güven, Aydın Yılmaz, Uğur Uçar, Özgürcan Özcan, Oğuz Sabankay, Emre Çolak) Türk futboluna kazandırıldığı yer olan Galatasaray futbol öz kaynak düzeninin, bir dönem temel taşlarını oluşturan önemli bireylerinden bir tanesi olduğu futbol kamuoyu tarafından kabul edilmektedir.
2. Sadece elit futbolcu üretmekle kalmamış aynı zamanda futbol altyapılarında yaşanabilecek tüm takım başarılarına ulaşmıştır.
3. İstikrarlı şekilde 17 yıla yakın görev yapmıştır.
4. Görev yaptığı süre boyunca değişik tecrübeler edinmiş, beş değişik yönetici (Alp Yalman, Faruk Süren, Mehmet Cansun, Özhan Canaydın ve Adnan Polat) ve on iki değişik teknik direktör (Frank Rijkaard, Michael Skibbe, Bülent Korkmaz, Karl Heinz Feldkamp, Cevat Güler, Eric Gerets, George Hagi, Mircea Lucescu, Fatih Terim, Graeme Souness, Rainer Saftig ve Rainer Hollman) ile çalışmıştır.

Görüşmeci

Görüşmeler sırasında görüşmeci kendini katılımcının yerine koymaya çalışarak aktif dinleyici rolünü benimsemiştir. Katılımcının hikayesini kendi gördüğü ve yaşadığı gibi anlatmasını teşvik etmeyi ve derinlemesine bilgi almayı amaçlamıştır. Ayrıca, görüşme

sırasında ve görüşme aralarında katılımcıya geri bildirimde bulunularak konunun derinlemesine detaylanması sağlanmıştır.

Diğer taraftan, saha çalışmaları sırasında araştırmacı kişiliği ile yaşanan olayları yakından gözlemlene fırsatı bulmuş, sadece izleyen ve öğrenen kişi olarak olaylara müdahil olmadan, kendi doğal ortamlarında izleyerek, sonuçlarını değiştirecek hareketlerde veya etkilerde bulunmaktan kaçınmaya çalışacak şekilde bir yöntem izlemiştir.

3.2.2.1.5 Uzman görüşü

Doküman analizi ve gözlemler yoluyla desteklenen görüşmeler sonucunda ulaşılan bulgulara dayanarak araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmak için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Özellikle, çalışmanın alt problemleri ve bulgular üzerinde çalışırken Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi eski öğretim üyesi ve Gençlerbirliği Futbol Kulübü şimdiki futbol gençlik geliştirme programı koordinatörü Osman Işıl ile Türk Telekom Gençlik ve Spor Kulübü eski futbol gençlik geliştirme programı koordinatörü ve Keçiörengücü Spor Kulübü asıl takım antrenörü Murat Özgen ile görüşmeler yapılmış her iki uzmanın bilgi ve tecrübelerinden yararlanılmıştır.

Diğer taraftan, sosyolog ve aynı zamanda uzman psikolojik danışman olan Dr. Nesrin Özdemir, soru kılavuzunun hazırlanması ve bulguların ayrıştırılması ve incelenmesi aşamalarında katkı sağlamıştır.

3.2.3 Veri Analiz Yöntemi

Bu bölümde, araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği ile ilgili bilgiler verilecek daha önce belirlenen temalara göre özetlenmesi ve yorumlanması ile ilgili yaklaşım açıklanacaktır. Çalışma hem birincil hem de ikincil veri toplanarak yapılmıştır. Birincil veriler kişisel görüşmelerle toplanırken ikincil veriler gazete haberleri, raporlar, kamuoyuna açık notlardan derlenmiştir.

3.2.3.1 Araştırmanın güvenilirliği

Yıldırım ve Şimşek'in (2008, s.289) açıkladığı gibi;

Durum çalışmasında güvenilirliği arttırmak için, araştırmacı izlediği süreçleri açık bir şekilde tanımlamalı ve ilgili dokümanlarla desteklemeli, araştırmanın belirli bir sistem içinde aşama aşama geliştirmeli ve bunu sunmalı araştırmasına ilişkin bir veri tabanı oluşturmalıdır.

Çalışmamızda olabildiğince detaylı şekilde veri toplanması amaçlanmıştır. Ancak hangi noktada veri toplamaya son verileceği bir sorun olarak karşımıza çıkmıştır. Toplanan verilerin gittikçe azalan oranlarda çalışmaya katkı yaptığı ve hatta tekrar etmeye başladığını düşündüğümüz anda görüşmelerle veri toplam sürecine son verilmiştir.

Diğer taraftan, araştırma konumuza yardımcı olacak birden fazla araştırma yöntemi araştırma desenimize dahil edilmiştir. Gözlem bulgularının görüşme verileriyle görüşme verilerinin ise doküman analizi yoluyla teyit edilerek verilerin çeşitleme yoluyla tutarlığı arttırılmıştır. Örnek olayın detaylı araştırılması sonucu ortaya yüklü bir miktarda analiz edilmesi gereken veri çıkmıştır.

Literatür bölümünde kullanılan alt problemler aynı şekilde bulgular ve tartışma bölümünde aynı sırayla ele alınmıştır.

Nitel araştırma yaklaşımına göre ilerleyen çalışmamızda toplanan verinin yapısını bozmadan, katılımcının söylediklerinden alıntı yaparak analiz gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, bazı nedensel ilişkiler gösterilmeye çalışılmıştır. Son aşamada ise yorumlarımız ve önerilerimiz de çalışmaya eklenmiştir. Temelde betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır.

Bu bölümde, elde edilmiş olan verilere dayanan ve öz kaynak düzeninin nasıl organize edilebileceğini gösteren kolayca anlaşılabilir ve uygulanabilir yol gösterici bir sistem oluşturabilmek amaçlanmaktadır. Kabarık veri setinin raporlaştırılması sırasında okuyucuların yararlanabilmesini sağlayacak şekilde sade olması istenmiştir.

Katılımcıdan alınan izin çerçevesinde veriler kaydedilmiştir. Ayrıca, katılımcıdan izin/rıza beyan formu da alınmıştır.

Soru kılavuzu benzer konularda çalışma yapmak isteyen araştırmacıların yararlanabilmesini sağlamak için ekler bölümünde sunulmuştur. Çalışma, eklerde yer alan dokümanlar, şekil ve tablolarla desteklenmiştir.

Görüşmeler tamamlandıktan sonra ses kayıtlarından yararlanarak veriler kodlanmış ve örnek olay görüşme kaydı hazırlanmıştır. Bir başka deyişle, verileri izlemeyi ve analizi kolaylaştırmak için olay kaydı (case record) şeklinde yazılı hale getirilmiştir.

3.2.3.2 Araştırmanın geçerliliği

Örnek olay incelemesi sırasında geçerlilik konusunda dikkate alınan hususlar çalışmanın ilgili bölümlerinde yeri geldikçe değinilmiş olsa da bu bölümde kısaca tekrar ele alınacaktır. Yıldırım ve şimşek'e (2008, s. 255) göre; "araştırılan olgu veya olay hakkında bütüncül bir resim oluşturulabilmesi için araştırmacının elde ettiği verileri ve ulaştığı sonuçları teyit etmesine yardımcı olacak bazı ek yöntemler (çeşitleme, katılımcı teyidi, uzman görüşü) kullanması gerekir."

Araştırma da çalışılan durumla ilgili etkileşim süresinin uzatılması ve veri çeşitilmesi ile ilgili olarak önceki bölümlerde yeri geldikçe açıklamalar yapılmış olup bu şekilde verilerimizin doğruluğu ile ilgili kuşkular değişik kaynaklar kullanılarak ve kendi aralarında karşılaştırılarak ortadan kaldırılmıştır.

Görüşme sürecinde iki önemli çalışma daha yapılmıştır. Öncelikle, veri analizi öncesinde görüşmenin yazılı hali katılımcıya sunulurken, herhangi bir yanlış anlamının önlenmesi sağlanmış ayrıca katılımcıya eğer isterse cevaplarını netleştirebilme olanağı sunulmuştur. Aynı zamanda, katılımcının görüşme hususundaki ekstra yorum ve soruların da bu süreçte değerlendirilmiştir. İkinci olarak ise; muhtemel sapmaları tespit edebilmek için kayıt altına alınan verilerin ikinci analizci tarafından irdelenmesi yoluna gidilmiştir. Ayrıca, çalışmanın bulguları ile ilgili olarak uzman görüşlerine de başvurulmuştur.

Çalışma sonrası ulaşılan sonuçlarla ilgili olarak hem gençlik futbolu konusunda tecrübeli antrenörler hem de bir öğretim görevlisi ile görüşmeler yapılmış ve sonuçlar konusunda bilgilerine başvurulmuştur.

Diğer taraftan, örnek olay incelemesi olarak yürüttüğümüz çalışma istatistiksel verilere dayanmamaktadır. Her ne kadar tek bir durum çalışıldıysa da bu çalışma kavramsal bir modelin ortaya çıkarılmasının ilk adımıdır. Bilindiği üzere, bir kurama analitik genelleme yapılabilmesi bir başka deyişle bir kuramın önerilebilmesi için başka benzer örnek olayların incelenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, gelecek araştırmalar için öneriler bölümünde bu konu gündeme getirilmektedir.

3.2.3.3 Betimsel analiz

Elde edilen verilerin analiz yöntemlerinden biri olan betimsel analizi Yıldırım ve Şimşek (2008, s.224) “betimsel analizde, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır.” şeklinde açıklamaktadır. Betimsel analiz için oluşturulan çerçeve; aile, eğitim, yetenekli genç sporcu, eğitici antrenör ve öz kaynak düzeninden oluşmaktadır. Sorular bu tematik çerçeveye göre katılımcıya sorulmuş, cevaplar alınmış ve veriler mantık süzgecinden geçirilerek kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur.

Veri toplama ve analiz konusunda örnek olay incelemesinde standartlaşmış bir yöntem bulunmamakta olup geniş bakış açısı ve doğru bilgilerle bütünsel ve esaslı bir çalışma tamamlanmaya çalışılmıştır. Betimleme aşamasında özellikle alıntılar kullanılarak katılımcının iç dünyası anlatılmaya çalışılmış yorumlar tamamen dışarıda bırakılmıştır. Son aşamada ise, bulgularla ilgili yorum ve açıklamalarımız literatürde yer alan kaynaklar kullanılarak neden ve sonuç ilişkileri kapsamında irdelenmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, Galatasaray öz kaynak düzeninin işleyişini anlamaya yönelik olarak, örnek olay incelemesi çerçevesinde yapılan görüşme sırasında elde edilen veriler aile, eğitim, yetenek, antrenör ve öz kaynak düzeni sırasıyla sunulmaktadır. Ayrıca, görüşmeler öncesi yapılan gözlemler ve doküman analizi çalışmaları araştırma bulgularını destekleyici olarak kullanılmaktadır. Bu konulardan birincisi olan ailelerle ilgili katılımcının tecrübeleri çerçevesinde verdiği cevaplar sunulacak daha sonra eğitim, yetenek, antrenör ve öz kaynak düzeni bulguları açıklanacaktır. Bu bölümde, bulgular alıntılardan yararlanarak yorum yapılmadan açıklanacaktır.

4.1 AİLE ETKİSİ

Bu bölümde, yetenekli futbolcunun gelişimi açısından ailenin spora bakış açısı, ailenin verebileceği desteğin türü ve ailenin rolü ve futbol oynayan çocukta stresin ortaya çıkış nedenleri ve önlenmesi açısından aileye düşen görevler, örnek olay incelemesi sırasında katılımcı ile yapılan görüşmeler çerçevesinde elde edilen bulgular ortaya konmaktadır.

Görüşmede ilk soru çocuklarının futbol oynamasına karşı ailelerin bakış açısını ortaya çıkarmaya yöneliktir. Katılımcı, bakış açılarının çok olumlu olduğuna söyleyerek ailelerin çocuklarını antrenmanlara severek getirdiklerine ve Florya'da olmaktan gurur duyduklarına değinmektedir. Ancak, ailelerin kulüp ile ilişkilerinin belirli kurallar ve resmiyet çerçevesinde yürütülmesi gerektiğini aksi takdirde fazla ilginin yıkıcı olabileceğini ve zaman zaman altyapıda sorun yaratabildiğini belirtmiştir. Bu sorunun ortaya çıkmasını önlemek için velilerle sezon başında ve gerekli olduğu zamanlarda toplantılar yapıldığını söylemiştir. Ona göre aile kulüp ilişkilerinde takımdaki tek yetkili kişi antrenördür. Katılımcı konuyu şu şekilde açıklamıştır:

Her anne babanın çocuğu Maradona'dır. Bu da gayet normaldir. Ailenin futbol oynamak isteyen çocuğuna bakış açısı böyledir. Dolayısıyla, bunu bilerek aile ile aramızda ilk günden resmiyet ilişkisi başlar ve antrenörün rolü anlatılır. Böylelikle, benim oğlan neden kadroya giremiyor diye kimse antrenöre gelemezdi.

Ayrıca, katılımcı çocuklarına verdikleri destek anlamında ailelerden bazı kurallara uymalarını istediklerine değinmiştir. Bu kurallar, temel olarak futbol eğitiminin niteliğine yöneliktir. Katılımcı burada ısrarla bu kuralların mutlaka uygulanması gerektiğine değinmiş çünkü ona göre ancak bu şekilde sağlıklı bir futbol eğitim ortamı yaratmak mümkündür. Bu çerçevede şunları söylemiştir:

Ailelerin altyapı ortamında uyması gereken kurallar vardı. Destek olacağım diye bu kuralları bir kenara atamazlardı. Örneğin, antrenmanları prensip olarak velilerin seyretmelerini istemedik. Uygulamamızın nedeni gayet basitti. Okulda çocuğun yanına oturup matematik dersini seyredemezsin. Biz de futbol eğitimi veriyoruz. Çocuk yanlış yaptığında ne yapacağım diye dönüp babasına bakarsa olmaz. Antrenörün otoritesi, verilecek eğitimin niteliği ve iletişim çocuğun kişisel gelişimi açısından çok önemlidir.

Katılımcı ayrıca, ailenin sağladığı desteğin finansal ve duygusal açıdan sınırsız olduğuna şahit olduğunu söylemiştir. Ancak, bu katkının belirli bir çerçevesinin olması gerektiğine parmak basmış bazı ailelerin henüz çocuklarının büyüdüğünü kabul edemediklerinden dolayı kulüp olarak zorlandıklarına değinmiştir.

Hiç hoşlanmadığım çocuk tipi antrenmana gelirken çantasını ana babasına hazırlatanlar ve taşıtanlardır. Çocuk bu yaşta artık kazanmayı kaybetmeyi öğreniyor. Arkadaşlarına ve takıma karşı sorumluluklarının farkına varıyor. Artık bir birey olma yolundadır. Çocuğu bırakalım da antrenman hazırlığını kendi başına yapsın. Sorunlarını artık kendi başına nasıl çözebileceğini öğrensin.

Diğer taraftan, katılımcı, ailenin sağladığı desteğin baskıya dönüşerek çocuğun kişiliğini etkileyebilecek boyutta strese yol açabildiğini belirtmiştir. Bunun arkasında yatan neden ise bir an önce zengin olmak isteğidir.

Genelde aileler bir an evvel, hadi eve para getir anlayışındalar. Sabretmeyi bilmiyorlar. Bir an önce başarmak isteği büyük baskıya yol açmakta sporcuyla stres altına sokmaktadır. Profesyoneliğe giden bu süreçte en zorlu dönemlerden biri bu baskıya karşı çözüm üretebilmektir.

Bir başka olumsuz durum ise ailelerin sisteme müdahale çabalarıdır. Katılımcı, özellikle yöneticilere ulaşarak çocuklarının kayrılmasına yönelik isteklere vurgu yapmıştır.

Ailelerin davranışları altyapı eğitimini bozucu da olabiliyordu. İlk zamanlarda araya yönetici sokmaya çalışanlar bile oluyordu. Özellikle futbol oynamış olanlar sürekli müdahale etmeye çalışıyorlardı. Ancak biz böyle şeylere asla izin vermedik. Örneğin, futbol şube sorumlumuzun oğlu yetersiz olduğu için takımdan ayrılmak zorunda kalmıştı. Başkalarının haklarını yememek için hak eden futbolcuyla kulüpte tutmak zorundasınız.

4.2 EĞİTİM

Genç futbolcunun eğitilmişlik seviyesine öz kaynak düzeni organizasyonunun bakış açısı bu bölümde sorgulanmaktadır. İlk olarak eğitim seviyesi ile genç futbolcu arasındaki ilişkiye yönelik sorular sorulmuştur.

Katılımcıya genç futbolcunun eğitim seviyesinin futbol performansını nasıl etkilediği sorulduğunda eğitim ile sporun bir arada yürütülmesi gerektiğini söylemiştir. Kulüpte verilen eğitim açısından rakipleriyle aralarında önemli bir farkın olduğunu da iddia etmiş, zaman içinde ihtiyaç duyulan büyüme ve beslenme, futbol oyun kuralları, sporda motivasyon, antrenör sporcu ilişkileri ve benzeri eğitimleri de kulüp olarak elit futbolcu adaylarına sunduklarını belirtmiştir.

Galatasaray dünyada eğitim misyonu olan bir camidir. En iyi eğitimi biz veririz. Eğitim Mekteb-i Sultani'nin genlerinde vardır. Eğitim ile spor kulübü iç içe olmalıdır. Okulla sporun birlikte yürütülmesi ideal çözümdür. Ayrıca, tesislerimizde değişik alanlarda uzman kişileri davet ederek seminerler de verdiriyorduk. Örneğin, futbolcu menajer ilişkilerinin hukuki boyutu, ekonomik ve yatırım araçları ve benzeri konularda sunumlar yaptırılmıştı. Başka eğitimlerimiz de oldu. Büyük bir yükün altına girmiştik.

Diğer taraftan, katılımcıya göre işin içinde olmayanlar, altyapılara görevlerinin dışında zaman ve mekan açısından yapamayacakları sorumluluklar yüklemektedirler. Bu çerçevede, misyonu belli olan bu organizasyonlardan çocukla ilgili her sorunu özellikle de eğitim sorununu çözmesi beklenmektedir fakat bu katılımcıya göre büyük bir haksızlıktır. Katılımcı ideal olanın; önce aile ortamında sonra zorunlu eğitimde çocuğun bir eğitim öğretim sürecinden geçmesi gerektiğini söylemiştir. Herseyin altyapıda çözülemeyeceğini bir örnekle anlatmıştır:

Arda Turan ilk oynadığı UEFA Şampiyonlar Ligi ön eleme maçında iki gol atmış bir de gol pası vermişti. Ancak, forması dışarıda oynadığı için ünlü bir köşe yazarı ona şımarık demişti. Burada hata da onu eğitemeyen altyapıya çıkarılmıştı. Ama bir incelemek gerek aslında gerçek suçlu kimdir? Çocuk yirmi dört saatin, altı yedi saatini okulda, iki üç saatini kulüpte geri kalan kısmı da ailesiyle ve arkadaşlarıyla geçirir. Türkiye genelinde konuşuyorum, altyapılardan istenen bu iki üç saatte çocuğu her şeyiyle adam etmesidir. Bence altyapılara karşı haksızlık yapılmaktadır. Diğer taraftan, forma dışarıda oynamanın eğitimle alakası yoktur. Arda minik takımında da forma dışarıda oynardı, bu futbolcunun kendini rahat hissetmesi ile ilgilidir.

Galatasaray altyapısında çalıştığı dönemde eğitime önem verildiğini söyleyen katılımcıya futbolcu öğrencinin ders durumu ve okuldaki başarı düzeyi ile ilgili ne tür çalışmaların yapıldığı sorulmuştur. Katılımcı altyapıda bu durumu yönetmek için özel olarak görevlendirilmiş personelin bulunduğunu belirterek okul durumu iyi olmayan futbolcuların takıma katılımlarına ara verildiğini söylemiştir. Antrenörler de bu yapının içinde çalışmaktadırlar. Bu çerçevede, sporcu için eğitim neden önemlidir sorusu gündeme gelmiştir. Katılımcının cevabı nettir:

Futbolcularımızın eğitim durumlarının da iyi olmasını isterdik çünkü futbol anlık kararlara dayanan bir oyun ve futbolcunun bu kararların hangisinin takım için iyi olacağına o anda hızlı şekilde karar verebilmesi gerekir. Eğitimli adam kafasında sekiz değişik olasılığı düşünebilir. Görüş açısı çok geniştir Kuşkusuz eğitimli insanın bu gibi durumlarda ve olaya daha geniş açılardan bakması ve doğruyu bulması çok daha kolay olur. Örneğin, Johann Cruyff futbol kafanızla oynadığımız bir oyundur der. Aynı zamanda bir çok dili konuşabilir ve soru sorulduğunda alternatifli olarak bu dillerden herhangi birisiyle cevap verebilir. Bir de sahadayken kafasındaki alternatifleri tartıp en doğru kararı alabildiğini düşünürsek eğitimin önemi kendiliğinden ortaya çıkar.

Görüşmenin bu aşamasında katılımcıya hem eğitimde hem sporda başarılı olan beraber çalıştığı futbolcular sorulmuştur. Eğitim seviyeleri hakkında bilgi istenmiştir. Katılımcı futbol oynayabilmek için okulu bırakmak gerektiği gibi yanlış bir inanç olduğunu belirtmiş önemli olanın ikisi arasındaki dengeyi kurmak olduğuna değinmiştir.

Okulu bırakmanın aksine derslerde başarı vardı. Aklıma gelen bir örnek; Aydın Yılmaz. Tüm dersleri takdirname ile geçirdi. Orta direk bir ailenin çocuğu olan Arda Turan derslerinde başarılıydı. Son dönemlerde isminden bahsettiren Serdar Eylük üniversite okuyor. Bu durum aynı zamanda oyuncunun hedefleriyle de ilgilidir.

Katılımcı sporcularının eğitimlerinin üst seviye olmasını sağlayabilmek için Florya'da tesis içinde bir okul dahi açtıklarını ancak daha sonra oyuncuların hep tesis içinde kalmaktan bunaldıklarını ve sarı kırmızı kart sayıları arttığını tespit ettikleri için okulu kapattıklarını söylemiştir. Ayrıca, arkadaşları, sosyal ortamı ile çocuğun hayatın içinde olması gerektiğini vurgulamıştır.

Diğer taraftan, futbolu meslek olarak seçip daha sonra sakatlık, ailevi veya benzeri sebeplerle bırakmak zorunda kalan futbolcuların durumu değerlendirilmiş; Türkiye'de futbolcuları hayata ve futbol dışında bir mesleki eğitime bu gençler futbol oynarken altyapıda hazırlayabilen bir kulüp olmadığını belirtmiştir.

4.3 YETENEKLİ GENÇ FUTBOLCU

Bu bölümün odak noktası, elit futbolcu olma potansiyeli taşıyan yetenekli genç futbolcudur. Çeşitli özellikleri taşıyan futbolcu adayının seçim yöntemleri, özellikleri, karşılaştıkları zorluklar ele alınmaktadır.

Genç yeteneklerin seçimi aşamasında, katılımcıya göre Galatasaray takımının büyük bir camia olması nedeniyle avantajları büyüktür. Seçim sürecinde en fazla antrenör tavsiyelerinden yararlandıklarını ve ayrıca maliyeti çok düşük olan futbol okulunun öğrencileri arasından cimbriz diye adlandırdıkları yöntemle yaptıkları seçimler sonucu altyapıya aldıkları genç futbolcuların oldukça faydalı olduklarını söylemiştir. Her sene yapılan seçmelere ve özellikle minik takım maçlarına vurgu yapmıştır. Görevli oldukları dönemde Florya'nın asla ulaşılabilir bir yer olmadığını belirtmiştir. Futbolcu seçimi konusunda oldukça detaylı açıklamalar yapan katılımcı önemli konu başlıklarına aşağıdaki şekilde değinmiştir:

Öncelikle antrenör tavsiyelerinden yararlanırdık. Örneğin, Okan Buruk Ahmet Keskinliç tarafından tavsiye edilmişti. Kendi yaptığımız seçmelerden çıkan isme Fatih Akyel'i örnek gösterebilirim. Minik maçlarında izlediğimiz Sabri Sarioğlu Galatasaray'a karşı oynadığı ve farklı kaybettikleri maçta bütün özellikleri ile kendini gösteriyordu. Diğer taraftan, Uğur Uçar futbol okulumuzdan cimbriz yöntemi ile çıkarılmıştı.

Altyapı için transfer yapıp yapılmadığı ile ilgili soruyu şöyle cevaplamıştır:

Kendi antrenörlerimiz transfer edeceğimiz oyuncuları izler çünkü bize neyin gerekli olduğunu en iyi onlar bilir. Yoksa aynı adamdan beş tane transfer edersiniz. On beş yaş üzerinde transfer zordur. Hemen hatırlanan fazlaca yoktur. Bizim birkaç istisnamız vardı. Cafercan Aksu ve Özgür Can Özcan.

Katılımcı Türk futbolunda altyapı, altyapı transferleri ve Türkiye'deki futbolcu portföyü açısından bilgiler vererek Galatasaray altyapısındaki kendi döneminde yapılan çalışmaların anlaşılmasını kolaylaştırmıştır. Gençlik futbolu açısından durum incelendiğinde Şekil 4.1'de görüldüğü üzere Türkiye'de ligler yerel ve elit olmak üzere ikiye ayrılabilir. Yerel ligler amatör takımların tabanda yer aldığı liglerdir. Elit ligler ise profesyonel takımların faaliyet gösterdikleri ligler olarak değerlendirilir.

Yerel Ligler	Elit Ligler
Süper Amatör	A2
1. Amatör	U-18 Bölgesel Gençlik Geliştirme Ligleri
2. Amatör	U-16 Akademi
U-19 (1)	U-15 Akademi
U-19 (2)	U-14 Akademi
U-17	-
U-16	-
U-15	-
U-14	-
U-13	-

Şekil 4.1 : Türkiye’de liglerin durumu

Kaynak : TFF Gençlik Geliştirme Programı

Şekil 4.2’de Türkiye’de gençlik futbolu açısından transferin yönü irdelenmektedir.

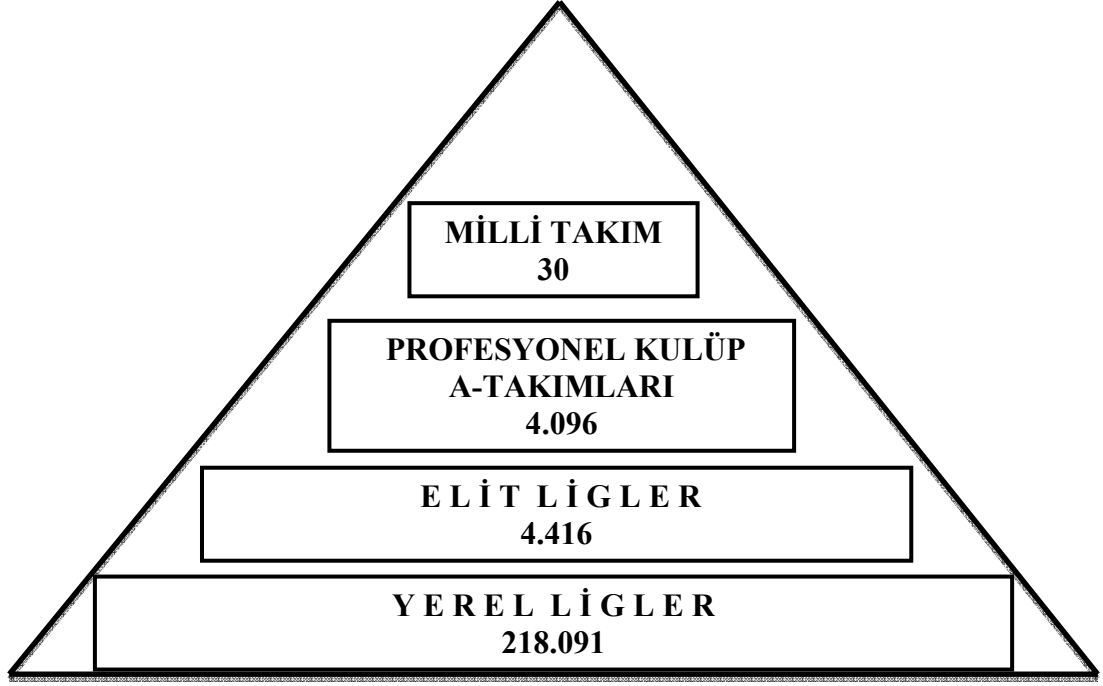
Yerel Ligler	Elit Ligler
Süper Amatör	A2
1. Amatör	
2. Amatör	
U-19 (1)	
U-19 (2)	
U-17	U-18
U-16	U-17
U-15	U-16
U-14	U-15
U-13	U-14
U-12	U-13
U-11	U-12
	U-11

Şekil 4.2 : Türkiye’de altyapılarda transferin yönü.

Kaynak : TFF Gençlik Geliştirme Programı

Katılımcıya göre altyapılarda transferin yönü yerel liglerden elit liglere doğru ve daha çok on beş yaş altında yoğunudur. On altı yaş ve üzerinde bir futbolcunun elit bir takıma transferi oldukça zordur. Türkiye’de on yedi yaşında filiz lisansını çıkarıp profesyonel futbolda başarılı olan futbolcu sayısı yok denecek kadar azdır. Örneğin, Tuncay Şanlı’nın filiz lisansı on yedi yaşında çok geç çıkmıştır.

Ayrıca, katılımcı Türkiye’de yetişen futbolcuların sayılarını da ülke piramidi içinde yer aldığı bölümler açısından irdelenmiştir. Şekil 4.3’de futbolcu sayılarının dağılımı açıklanmıştır. Ona göre milli takım elit futbolcularının tabanını yerel liglerde oynayan futbolcular oluşturmaktadır.

Şekil 4.3 : Türkiye’de futbolcu sayılarına göre ülke piramidi.

Kaynak : TFF Gençlik Geliştirme Programı

Altyapı yeteneğinin seçimi aşamasında antrenörün dikkat etmesi gereken hususlar katılımcının önemseydiği bir diğer konudur. Ona göre futbolcu adaylarının hayat boyu taşıyacakları özellikler olan genetik özellikler ve genel sağlık durumu çok önemlidir. Bu aşamada önceden belirlenmiş kesin ve net kurallar olmamakla birlikte oyuncunun oynadığı mevkiinin önemini vurgulamıştır. Gerekçe olarak ise kimsenin kadroda beş tane solbek istemeyeceğini belirtmiştir. Türkiye’de çoğu futbolcunun tek bir özellik bile bir yerlere gelebildiğini ancak altyapıdaki seçmelerde özellikle çok yönlü oyunculara dikkat ettiklerini belirtmiştir. Profesyonel olabilmesi için bir genç futbolcuda bulunması gereken en önemli özellik sizce nedir sorusuna kısa ve net bir cevap vermiştir:

Ahlak. Yüzlerce oyuncuya imza attırdım. İmza atmaya yanında anne babası olmadan gelen sadece bir futbolcum olmuştur. Hocam bana sekiz sene emek verdiniz deyip imza atıp odadan çıkan sadece bir futbolcum olmuştur: Arda Turan. Olması gereken de budur.

Elit futbolcu potansiyeli gösteren aday yeteneklerin asıl takıma geçiş aşamasının çok problemlili bir süreç olduğu ve orada yapacakları ile yolunun belli olacağını vurgulayarak

zihinsel açıdan genç futbolcuda bulunması gereken en önemli özelliğe şu şekilde değinmiştir:

Altyapı futbolcusu asıl takıma çıktığında orada kalabilmek için korkusuz olacak. Burada hırs kavramı durumu açıklamama yetmez. Ancak, korkusuzca düş kurabilenler başarır. Ve bu düşleri gerçekleştirmek için fedekarlıklara katlanacak. Emre Çolak ilk maçında yirmi beş metreden golü attı ve her şey onun için değişti. On dokuz yaşında o şutu çekmek zordur. Saha içindeki takım arkadaşlarının baskısı o şutu çekmeni engeller. Ama korkmaman gerekir. O şutu çekmek gerekir. Korkak olup yukarıya çıkana hiç hatırlamıyorum.

Katılımcıya göre futbolcu teknik, taktik, kondisyon açısından çalıştığı kadar zihinsel olarak da çalışmalıdır. Potansiyelini gerçekleştiremeyen gençlerin özellikle doğru hedef koymak konusunda sorunları olduğunu ve bu önemli temel eksiği şu şekilde anlatmıştır:

Hedefsiz insan olur mu? Oyuncunun ne düşündüğü ve ne hedef koyduğu çok önemlidir. Yetenek var, hedef yok. Barcelona'da oynayabilecek kapasiteye sahip olan ama yok olup giden çok oyuncu gördüm. Futbol sadece sahadaki çalışmalar değildir bir de işin zihinsel boyutu vardır. Milan Baros'u kesemeyeceğini düşünen oyuncu hiç bir yere gelemmez. Kafa yapısında imkansızlığı yok etmek lazım.

Katılımcı genç futbolcunun gelişmesi için yaptıkları özel çalışmalara da değinmiştir. Bu çalışmaları, güçlü olan yönleri daha da geliştirmek, zayıf yönlerini iyileştirmek ve fiziksel çalışmalar olarak özetlemiş ve bir program dahilinde yapıldığını vurgulamıştır. Bu çalışmalar tamamen kişiye özel olabildiği gibi takımın temel özelliklerini de geliştirmeye yönelik olabildiğini söylemiştir. Doküman analizi sırasında bu hususlarda kapsamlı çalışmaların yapıldığı ve bu çalışmaların da kayıt altına alındığı tespit edilmiştir. Söz konusu dokümanlara çalışmamızın ekinde (Bkz:Ek-7) yer verilmiştir.

Öz kaynak düzeninde verilecek futbol eğitimin süresi ile ilgili olarak sorulan sorulara katılımcı, yetenekli gencin elit seviyeye ulaşması için altyapıda futbol eğitimi alması gereken sürenin ortalama sekiz yıl olduğunu çünkü PAF takıma çıkan oyuncuların hemen hemen tümünün minik takımdan yetiştiğini ve ortalama sekiz yıl eğitim aldıklarını belirtmiştir. Katılımcı, takımların temel özellikleri ile ilgili olarak, dörtlü defans oynadıklarını, U-15 yaş altında koordinasyonun önemli olduğunu, özel fiziksel çalışmaların yapıldığını ve her zaman teorik formasyon dersleri verildiğini belirtmiştir. Koordinasyonun on beş yaş altında geliştirilmesi gerektiğini çünkü sonrasında oldukça zor olacağını anlatmıştır. Kişisel çalışmalar hakkında ise her oyuncunun farklı özellikleri bulunduğunu ve bunların üzerinde özel olarak çalışılarak geliştirilmesi

gerektiğini aslında genç bir futbolcuyu en çok geliştiren antrenmanların bu tür çalışmalar olduğuna inandığını belirtmiştir. Ayrıca, standart antrenmanlarla çocuğun ancak belli düzeye kadar gelişim sağlayabileceğine değinmiştir.

Altyapı futbolcularının haftalık antrenman ve maç yoğunluğu ile ilgili de açıklamalarda bulunmuştur. Minik takımların haftada üç antrenman ve bir maça çıktığını fakat görevde kalsaydı antrenman sayısını haftada beşe çıkarmak istediğine değinmiştir. Bunun nedenini de daha sık ama yoğunluğu düşük idmanı, futbolcuların da kaldırabileceğini söylemiş aynı yaş gruplarındaki jimnastikçi ve yüzücülerin bunu başarabildiklerine değinmiştir. Diğer takımların ise haftada beş antrenman ve bir maça çıktıklarını bir gün dinlendiklerini belirtmiştir. Ancak burada belirleyici unsurlardan bir tanesinin de tesis kısıtları olduğunu ihtiyaca göre programı değiştirebildiklerine değinmiştir. A2 takımının senede ortalama otuz sekiz resmi maç oynadığını, minik takımın ise daha çok hazırlık maçları oynadıklarını belirtmiştir. Ayrıca, burada önemli bir husus olarak da maç kazanmak için takımlar arası oyuncu kaydırmanın yani asansör oyuncu uygulamasının altyapı felsefesine pek uygun olmadığını düşündüğünü söylemiştir. Bununla birlikte takımlardaki bütün oyuncuların izlendiğini belirtmiştir. Bütün bu süreç içinde yetenekli genç futbolcu için en zor dönemin altyapıdan profesyonelliğe geçiş süreci olduğunu belirtmiştir:

En zoru altyapıdan profesyonelliğe geçiş sürecidir. Genç futbolcu PAF takıma geldiğinde yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik der. Aile baskısı, menajer baskısı, arkadaş baskısı, mahalle baskısı, hepsi arka arkaya gelir. En büyük handikap yıldız futbolcuya profesyonel imza attırma aşamasıdır. On yedi yaşındaki çocuk bu süreçte asırlık kulüple restleşir ve heba olur. Oyuncu oldum derse biter. Sabretmeyi bilmezse biter. Bir çok değişken işin içindedir. Oynadığı mevki ve kadro yapısı mesela çok önemlidir. Cem Sultan yükselirken takımda Hakan Şükür vardı. Mehmet Güven'in oynadığı pozisyona Casio Lincoln transfer edilmişti.

4.4 EĞİTİCİ ANTRENÖR

Bu bölümde, altyapı antrenörünün özellikleri, seçimi ve süreç içinde eğitimi ile ilgili bulgular yer almaktadır. Ayrıca, genç futbolcunun gelişimi açısından antrenörün rolüne ilişkin katılımcının görüşlerine yer verilmektedir.

Altyapı antrenörünün genç sporcu gelişiminde önemli bir unsur olduğuna inanan katılımcı tek otoritenin antrenör olduğunu kesin ve net bir dille belirtmektedir.

Altyapıda çalışacak antrenörde bulunması gereken nitelikleri şu şekilde sıralamıştır:

Antrenörde olmazsa olmaz özellikler; iletişim, sahadaki duruş ve bilgi. Biz antrenörlerimizi bu niteliklere göre seçerdik. Üç önemli özellik arasında bir sıralama yapmam gerekse bilgiyi en sona koyarım. Dünyada bilgiye kolay ulaşabiliyorsunuz artık. İletişim ve sahadaki duruş ise olmazsa olmaz özellikler. Zaten bu iki özelliğiniz yoksa antrenör olmanız çok zordur. Örneğin, Fatih Terim'in maç sırasındaki saha içi performansını izleyin ne demek istediğimi anlarsınız. Takımın liderinin verdiği mesajlar çok önemlidir. İletişim özelliği ise oyuncuyu hedefe yönlendirmenizi kolaylaştırır. Örneğin, 300 milyon dolarlık Arsenal FC ve 30 milyon dolarlık Galatasaray'ın oynadığı 2000 UEFA kupası final maçının devre arasında maç golsüz beraberdir. Fatih Terim oyunucusunun kafasına orada kısacık bir soru ile girer. Tek bir soru çok şey anlatır, oyuncu ile antrenör arasındaki iletişime çok iyi bir örnektir: Nerde Pöti? Nerde Viera?

Diğer taraftan, antrenör seçimi konusunda, gelecek vaad eden altyapı antrenörlerini sürekli gözlem altında tuttukları için sorun yaşamadıklarına değinmiştir. Seçim konusunda baskılar olsa bile kriterlerinden taviz vermediklerini yöneticilerin tavsiye ettiklerinin dahi öncelikle niteliklerinin test edildiğini belirtmiştir. Katılımcıya göre; altyapılarda sonuçlar uzun vadede alındığı için her bir yetenekli genç futbolcunun doğru ellerde olması gerekir. Bu konuda kriterlere uymayan antrenörlerle çalışarak riske girmek boşa kürek çekmek anlamına gelir.

Ayrıca, katılımcı altyapıda aksakal modelini işe yaradığını belirtmiştir. Aksakal modeli, her takımda bir yaşlı ve tecrübeli bir de genç antrenörün bulunması demektir. Kontrolün gençte olması ona göre ideal olanıdır. Bununla beraber, altyapılarda emekli asker, astsubay emeklisi ve öğretmen gibi değişik meslek gruplarından antrenörün bulunduğunu ve renkli bir yapı olduğunu söylemiştir.

Yeteneğin geliştirilmesi konusunda, antrenör seçimi açısından farklı yaklaşımların olabileceğine değinen katılımcı Galatasaray'da çalıştığı dönemde iki ayrı yöntem

uyguladıklarını ve her ikisinin de farklı faydalarını gördüklerine değinmiştir. Ona göre, ilk dönemlerde uygulanan çocuğun minik takımdan PAF takımına kadar aynı antrenörlerle çalıştığı ilk öğretim modelinde oldukça fayda sağlanmıştır çünkü zaman içinde antrenör oyuncunun huyunu suyunu öğrenmekte ve sporcuyla yönetmek kolaylaşmaktadır. Katılımcı, antrenör Zafer Koç ile bu yöntemin oldukça başarılı sonuçlar doğurduğunu söylemektedir. Diğer taraftan, son dönemde ise antrenörlükte uzmanlaşmaya gittiklerini belirtmiştir. Recep Yazıcı on yedi yaş grubunda, Ali Seçkin on beş yaş grubunda uzmanlaşmış antrenörlerdir. İlgili oldukları yaş gruplarında bilgiye tamamen hakim oldukları için antrenörün yetersizliği nedeniyle ortaya çıkabilecek sorunların önceden engellenebildiğini vurgulamıştır.

Takımlara göre işin zorlukları açısından altyapı ele alındığında antrenör için en zor yaş grubunun minik takım olduğunu çünkü sürekli işin içinde olan veliler nedeniyle ortamı kontrol etmenin zorluğuna değinmiştir. Diğer taraftan, PAF takımının daha göz önünde olmakla birlikte başarısızlık durumunda hocasının kellesi ilk gideceği yer olduğu için zor olduğunu vurgulamıştır:

Profesyonel takıma hazırlanan futbolcuların antrenörlüğü en kolay olanıdır. Oyuncu yüzmüş yüzmüş kuyruğuna gelmiştir. Hedefi olan oyuncularla çalışıyorsunuzdur. Zorluklar az olur ama skor dışarıdakiler için önemlidir. Zorluğu da buradadır.

Katılımcı, antrenörlerinizi eski futbolculardan mı seçiyordunuz şeklindeki sorumuza bu uygulamanın kuşkusuz avantajları olduğunu ama her eski futbolcu da antrenörlük yapacak diye bir şart bulunmadığını vurgulayarak başlamış asıl önemli olanın kendini geliştirmek olduğunu aşağıdaki şekilde vurgulamıştır:

Dünyanın en ünlü kadın doğum uzmanı erkektir. Arsenal FC teknik direktörü Arsene Wenger ekonomisttir. Futbolculuk döneminde istediği kadar iyi olsun kendini geliştiremiyorsa başarılı olması mümkün değildir. Her alanda olduğu gibi antrenörün de bir yerlere gelebilmesi için kendini geliştirmesi şarttır.

Katılımcı, antrenör eğitimlerine önem verdiklerinden bahisle altyapıda sadece oyuncuların değil antrenörlerin de eğitildiğini belirtmiştir. Haftada en az bir kere yapılan toplantılarda teknik konular üzerine konuşulduğunu böylelikle bilgi paylaşımının arttığını anlatmıştır. Altyapı koordinatörü olarak da kendisinin katılımı artırmak için bu konuya öncülük ettiğini vurgulamıştır. Ayrıca, yaptıkları yoklamalarda

antrenörlerin kendilerini geliştirmek anlamında özellikle İngilizce öğrenmek istediklerine şahit olduğunu ve bu çerçevede dersler de düzenlediklerini vurgulamıştır.

4.5 ÖZ KAYNAK DÜZENİ

Çalışmanın bu aşamasında öz kaynak düzeninin yönetim ilkeleri üzerine yoğunlaşmıştır. Katılımcıya ilk olarak Türkiye’de yöneticilerin futbol altyapısına bakış açısı sorulmuştur. Katılımcıya göre, Türkiye’de kulüplerin genelde altyapı ile ilgili hedefleri yoktur çünkü yöneticiler iki yıl için yönetime geldiklerinden öncelikli hedef asıl takımda günlük başarıdır. Uzun vadeli, örneğin beş yıllık altyapı kalkınma planı yapmak ise hayaldir. Diğer taraftan, yöneticiler arasında U-14’ün ne olduğunu bilmeyenler ve altyapıyı PAF takımdan oluşuyor zannedenler vardır. Bu çerçevede, katılımcı 1993 yılında Galatasaray takımı altyapısında futbol okulu antrenörü olarak göreve başladığı günleri şöyle tanımlamıştır:

Altyapıya ilk başladığımda hedef yoktu. Teşvik yoktu. Salla başı al maaşı. Zaten yönetimin süresi iki yıl, nerede kaldı beş yıllık planlar yapmak. Başkanın altyapıya yaklaşımının; bana sorun getirmeyin alın maaşınızı oturun oturduğunuz yerde şeklinde olduğunu söyleyenler vardı.

Ayrıca, görev yaptığı on beş yıllık süreçte Galatasaray yönetimin mesafe kaydettiğini söylemiştir. Ona göre Finlandiya’daki turnuvaya gitmek için talep edilen iki haftalık kampa cevap olarak alınan hayır kelimesinden bugünlere gelinmiştir.

Katılımcıya göre, insanlar tarafından da küçümsendiği şekliyle altyapıcılık; önce yetenekli futbolcu bulunması, her yaş grubuna göre teknik, taktik, fiziksel ve zihinsel eğitimin verilmesi ve yarıştırılması demektir. Ancak bir de işin görünmeyen kısmı vardır ki asıl önemli olan da budur:

Sonuçta profesyonel takım ortalama otuz oyuncunun girdisi çıktısıdır. Ama altyapı başka bir yerdir. Yedi takım, iki yüzü aşkın futbolcu, yedi yüz futbol okulu öğrencisi, Türkiye’ye yayılmış futbol okulları, oyuncuların velileri, okulları ve dersaneleri. Saat dokuz on sekiz arası yedi gün mesai devam ederdi. Zor işdi. Gönül işidir. Bunu anlamak kolay değildir.

Katılımcıya on beş yıllık süreçte oluşturduğu futbol altyapı felsefesi çerçevesinde altyapının temel hedefi ne olmalıdır diye sorulmuş altyapının temel başarı kriteri öğrenilmek istenmiştir. Katılımcının cevabı oldukça nettir:

En önemli hedef asıl takıma kalıcı oyuncular yetiştirmektir. Yıldız yetiştirmek ve oyuncu kazanmaktır. Önce oyuncu gelir. Oyuncu kazanmak için gerekirse oynatmamayı bile göze alırdık. Maç kazanmak ikinci plandadır. U-14 şampiyonluğunu kimse hatırlamaz ama yukarıya gönderilen Arda Turan'ı kimse unutmaz. Bu başarı tüm kamuoyunun kabul ettiği bir başarıdır.

Ayrıca, Galatasaray altyapısının misyon ve vizyonunu şu şekilde açıklamıştır:

Vizyonumuz; bilimden faydalanarak her zaman en yenilikçi futbol akademisi olmak, Galatasaray profesyonel futbol takımının Avrupa futbol sosyetesindeki yerini futbol akademimizde eğitim almış üst düzey sporcularla kalıcı olmasını sağlamak.

Misyonumuz; gelecek yıllarda Galatasaray profesyonel futbol takımının formasını giyecek sporcuların yetiştirilmesinin yanı sıra Galatasaray örf ve adetlerine bağlı; rakibe, hakeme, seyirciye saygılı, fair-play ilkelerine bağlı sporcular yetiştirmek; bu sporcuları ülke ve dünya futboluna kazandırırken buna paralel olarak kulübümüze ekonomik yönden güç kazandırmak

Türk ekonomisine pozitif katkı yapacak kurumsallaşmış bir futbol öz kaynak düzeni nasıl oluşturulabilir şeklinde sorumuza detaylı şekilde cevap vermiş, öncelikle ekip kurabilmenin önemine vurgu yapmıştır. Lider olarak, bu ekip ruhunu Galatasaray'da yaratmaya çalıştığını belirtmiştir. Ona göre ekip üyeleri arasındaki iletişim, paylaşım, sevgi ve saygı ortamı önemlidir. Ayrıca, çalışma ortamı açısından çeşitli düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır:

En iyi sistem; herkes her şeyden sorumludur. Bunun da yolu açık ofistir. Herkes birlikte oturmalı. Her antrenörün aynı odada oturması, futbol konuşması demektir. Etkileşim önemlidir. Böylelikle antrenör oyuncu hakkında karşılıklı görüşebilir. Aynı zamanda işine konsantre olması da daha kolaydır.

Katılımcı çocuğun performansını arttırabilmek için Türkiye'de bazı uygulamaları Galatasaray altyapısında ilk olarak kendilerinin getirdiğini belirtmiştir.

Yetenekli genç sporcuların geçirdikleri devreler zordur. Her yaş grubunun ayrı problemleri olur ve bunu anlatmakta zorlanırlar. Altyapıya oyuncuların sorunları ile ilgilenebilmek için bir model getirmiştik. Anne modeli. Sorunun olunca ilk anneye gidersin. Bu konuda bizimle uzman psikolog Ceren Tokdemir gönüllü olarak çalışmıştı. Böylelikle sporcularımızın sorunlarını daha bilinçli şekilde çözebilme olanağı oluşmuştu. Aynı zamanda çocuk hayata da hazırlanıyordu.

Başarıyı getiren unsurlardan bir tanesi de katılımcıya göre altyapıya para kavramının sokulmamasıdır. Para kavramı beraberinde başka sorunları da getirmektedir ve sürecin yönetilmesi zorlaşmaktadır.

Altyapıya parayı sokmamak gerek. Pür amatör yapıyı korumak lazımdır. Çocuğa yapılan yatırımların sonucu alınacaktır. Antrenörden fazla maaş alan adama söz dinletmek kolay değildir. Otoriteyi sağlamak zorlaşır. Beni isteyen var bana para ver sürecini yönetmek en zordur. Sporcu için hedef profesyonel takımda para kazanmak olmalıdır. Para olgusunu gündeme getiren, menajerlerin tesislere girişi de disipline sokulmalıdır. Menajerlerin bu aşamada daha dikkatli davranması gerektiğini düşünüyorum.

Yetenekli futbolcunun altyapıda aldığı eğitim süresinde bir sonraki sene takımda kalıp kalamayacağına karar verme aşaması katılımcıya göre dönüm noktasıdır ve bu kararı tek kişi vermemelidir çünkü çocuğun geleceği söz konusudur. Antrenörler ve idari kadro her şeyden sorumlu oldukları için oyuncuları bilirler ve birlikte karar alırlar. Bu aşamada katılımcı önemli olanın adalet olduğunu vurgulamıştır. Onun için alınan kararlarda vicdan muhasebesi yapılır. Hak edenin hakkını yemek en ağırıdır. Diğer taraftan başarılı olamayacağına inandıkları gencin altyapıdan ayrılma süreci de problemlili bir diğer konudur. Bununla birlikte, bu ayrılışın mümkün olduğu kadar insanca olmasına da dikkat edilmesi gerektiğini belirtmekte hatta Finlandiya'ya şampiyonaya götürülemeyecek futbolculara kararın antrenör tarafından psikolog gözetiminde verildiğini söylemiştir. Ayrıca, yedek veya kadro dışı kalmak konusunda şu açıklamayı yapmıştır:

Futbolda on bir kişi oynar, yedi kişi oturur, beş altı kişi de kadroya giremez. İdealler ve gerçekler arasında fark olabilir. Çocuklara nasıl okulda karne veriliyorsa küçük yaştan beri altyapıda da aynı yöntemi benimsemiştik. Vaadler yoktur. Gerçekçidir. Yedek kulübesinde oturanların yönetimi en önemli husustur. Eğer bizi dinler ve sabrederse ve çalışırsa bir şeyler olabilir. Yedek kalan futbolcular, dışarıyı değiştiremem ama kendimi evet deyip aynaya bakmalıdırlar.

Katılımcı sakatlanan her oyuncuyu ziyaret etmenin insana değer vermek olduğunu ve Galatasaray'ın temelini oluşturan altyapı sporcularının da bu yaklaşımı hak ettiklerini belirtmiştir. Katılımcıya göre altyapı aslında görünenin dışında çok farklı bir dünyadır. Bu konuda verdiği örnekte, minik takım kaptanının kaza geçirdiğini ve ciddi şekilde yaralandığını fakat kendisiyle PAF takıma kadar devam ettiklerini ve sporun içinde tuttuklarını açıklamıştır.

Galatasaray altyapısında disipline bakış açısı bir diğer önemli konudur. Katılımcının tavrı kesindir:

Disiplin esastır ve 6nemlidir. Sporcu benim odama gelirken d6zg6n kıyafetle gelmelidir. Terlikle gelemez. Disiplin açısından kuş 6rneği altyapı için biçilmiş kaftandır: Bırakırsan kaar, sıkarsan 6l6r. Bizim disiplin konusunda avantajlarımız vardı: Okul y6z yıllık. Galatasaray'da bir ağabeylik k6lt6r6 var. Bizim zamanımızda altyapıda futbolcular bir yaş b6y6đ6ne ağabey derdi. Sistem kendiliğinden oturmuştı. T6rk 6rf, adet ve geleneklerine de uygundu. 6retimi olumlu etkiler bu gibi 6zellikler. 6rneğin, futbolcular ma sırasında pas isterken bile ağabey derdi.

Altyapıda ceza uygulaması ile ilgili olarak sorulan soruya katılımcı oldukça uzun ve detaylı bir cevap vermiştiri. Alınan cevaptan aslında ceza uygulamaları ile ilgili olarak olayların detaylamasına t6m personel tarafından incelendiği ancak ondan sonra ceza aşamasına geçildiği anlaşılmıştır. Futbolcununun genç yaşta olduğu ve altyapının aslında hatalardan ders çıkarılması gereken yer olduğu vurgulanarak sert ve korkutucu anlamda bir ceza uygulamasının olmadığına değinmiştir. Katılımcıya g6re genç futbolcu hatayı bu aşamada yapmalıdır ve bu hatalardan 6đrenerek asıl takımda bu hataları tekrar etmemelidir. Ayrıca, bu t6r ceza uygulamasına ilişkin detaylı 6rnekler de vermiştir:

6rneğin Sabri Sarioğlu antren6r6n otoritesini sarsan bir oyuncuydu. Biz onu bir kalede silebilirdik. Gitsin dendiği anda işi bitmişti. Ama farklı bir yaklaşım sergiledik. Yeri geldi ceza verdik, yeri geldi vermedik, yeri geldi g6rmezden geldik. Dengeli davranmak gerekir. Çok çalışıldı 6zerinde. şimdi milli takımın banko oyuncusu.

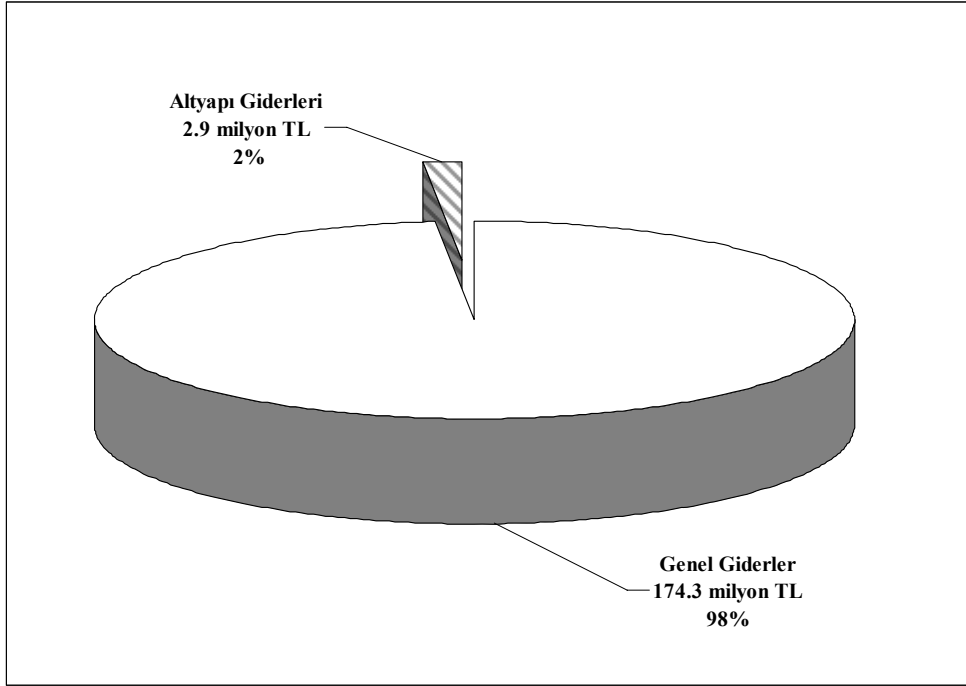
Ancak, katılımcıya g6re 6yle durumlar vardır ki kesin 6nlemler almak ihtiyaı ortaya çıkar. Bu durumlar, daha çok takımı bozucu veya genel yapıya darbe vurucu nitelikte olanlardır. Bu gibi durumlarda katılımcının kararları kesin ve nettir. Verilen 6rnek takım ruhunun yaratılması açısından farklı bir nitelik taşımaktadır.

Takımda bireyin hatası herkesi bağlar. Herkes her şeyden sorumludur ve işler daha kontrol altında y6r6r Bir g6n antrenman sırasında bir saat alındı ve o takımda yer alan herkesin Galatasaray ile ilişkisini kestik. Akşam saati g6venliğe teslim ettiler. Ekip ruhu b6yle de olur.

Ceza uygulamasının bir diğer boyutu da doğrudan kul6b6n marka değerini zarara uğratabilecek durumlardır. Katılımcıya g6re bu gibi konularda taviz s6z konusu olmamalıdır.

Antren6r nerede olduğunun farkında olacak. Yapılan en k66k hatada fatura ağır olur. Bu konuda toleransımız olmamıştır. Deplasman yolculuğu sırasında beline eşofman 6st6 bağlayan antren6r6n g6revine son verdik. Antren6r açısından gerçekleri g6z ardı etmemek ve dikkatli olmak gerekir.

Altyapının ortalama yıllık maliyeti konusundaki soruya katılımcı detaylı olarak cevap vermiştir. Her sene altyapıda yüz elli ile iki yüz yirmi arası futbolcunun eğitim aldığı 2008/2009 sezonunda genel giderler olarak toplam 2.9 milyon Türk Lira'sının harcadığını açıklamıştır. Şekil 4.2'de futbol altyapı harcamalarının genel futbol harcamalarına oranı görülmektedir. Altyapının harcamaları söz konusu tutarın sadece yüzde ikisidir.

Şekil 4.4 : 2007/2008 sezonu Galatasaray Kulübü yıllık giderleri

Kaynak : Bağımsız Yeminli Denetim Şirketi verileri.

Galatasaray takımında altyapı ile asıl takım açısından ilişkilerin değerlendirilmesi talep edildiğinde katılımcı asıl takım futbolcularının her zaman maçları izlemeye gelebildiğini çünkü Florya'da iç içe olduklarını söylemiştir. Kulübün en iyi zamanlarında altyapıdan oyuncuların olduğunu ve bu oyuncuların kulübü sahiplenmeleri, yardımlaşmaları, birlik ve beraberlikleri ve takım ruhunun çok farklı olduğunu vurgulamıştır.

Katılımcı Galatasaray altyapısının kronolojik olarak gelişimi ile ilgili soruya kendisi için önemli olaylara zaman içinde değinerek cevap vermiştir. Ayrıca, Galatasaray

Futbol Akademisi ve Türkiye’de futbol altyapısının durumu ile ilgili katılımcının açıklamaları aşağıda gerekçeleri ile birlikte yer almaktadır.

1993/1994 sezonunda ilk başladığımda sahada taştan kaleler vardı. Çocuklar çukurlara düşmemek için dikkat ederdi. Hatta altyapı futbolcusu yemeklerde salatayı veya yoğurdu seçmek zorundaydı. 1996 miladdir. Faruk Süren Başkan iken Fatih Terim kontrolünde başladı herşey. Altı yıl sonra ilk ürünü olarak Sabri Sarioğlu takıma kazandırıldı.

Bir süre sonra sistem oturtuldu. Zaten hemen hemen her sene oyuncu veriyorduk. Ama yetinmedik 2009 yılında Yönetim Kurulu ve Başkan ile yaptığımız toplantıda burayı akademi yapalım diye teklifte bulunduk. Bizim rakibimiz Türkiye’deki takımlar değildir, bizim rakibimiz Avrupa’nın sayılı takımlarıdır dedik. Daha fazla bilimden yararlanalım istedik. Yapacağımız akademi yapılanması ile bizim rakibimiz Barcelona olur dedik. Sunumlarımız çok detaylıydı. Tüm Yönetim Kurulu üyelerine gönderdik. Galatasaray’ın büyükleri ile görüştük. İçinde Galatasaray’lı iş adamlarının hazırladığı akademi tesis planına kadar herşeyi hazırlamıştık. Ama iki gün sonra yazılı veya sözlü hiçbir sebep belirtilmeden görevimize son verildi. Takımlar dört ay boyunca kendi halinde antrenmana çıktılar. Türkiye’de altyapılar maalesef bu şekilde yönetilmektedir.

Tablo: 4.1 : Elit kulüpler altyapı toplantılarına davet edilen kulüpler

TARİH	27.01.2004	01.12.2005
YER	BERLİN	LİMASOL
TAKIMLAR	1-REAL MADRİD CF	AFC AJAX
	2-MANCHESTER UNITED	ARSENAL
	3-FC BARCELONA	FC BARCELONA
	4-FC BAYERN MÜNCHEN	FC BAYERN MÜNCHEN
	5-JUVENTUS	BORUSSİA DORTMUND
	6-AC MİLAN	CHELSEA
	7-AFC AJAX	PSV EINDHOVEN
	8-BORUSSİA DORTMUND	GALATASARAY SK
	9-VALENCİA CF	FC INTERNATIONALE
	10-FC PORTO	JUVENTUS
	11-ARSENAL FC	LİVERPOOL
	12-GALATASARAY SK	MANCHESTER UNITED
	13-FC DİNAMO KİEV	AC MİLAN
	14-BAYER 04 LEVERKUSEN	OLİMPİQUE LYONNAIS
	15-ROSENBORG BK	PORTO
	16-RC DEPORTİVO CORUNA	REAL MADRİD CF

Kaynak : 2007/2008 Galatasaray Altyapı Raporu

Büyük kulüplerin altyapılarının önemli olduğunu vurgulayan katılımcı bu organizasyonların kapatılmayacağını çünkü konunun sosyal sorumluluk açısından da değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiş büyük kulüplerin futbolun lokomotifleri olduğunu vurgulamıştır. Tablo 4.1 Avrupa’nın büyük kulüplerinin yaptığı futbol gençlik geliştirme projeleri ile ilgili toplantılara Galatasaray’ın da davet edildiği yılları göstermektedir.

İdeale ulaşmak açısından Galatasaray’da altyapı organizasyonunun nasıl olması gerektiği sorulmuş katılımcının Türkiye şartlarında idealize ettiği öz kaynak düzenini gayet kesin ve net açıklamıştır:

Hayalimdeki Galatasaray altyapısı; herkesin aynı vizyonda düşüneceği ve altyapı olarak markalaşmaya çalışacağı bir yapıdır. İşin başında bir yönetici, sistemi kurar, iyi antrenörleri seçer ve geçinmesini sağlar. İş profesyonellere yaptırılır. Sorumluluk bu yöneticidedir. Ayrıca, tesislere uğramayan bir başkan modeli. Futbol Şube sorumlusuna gerek yoktur. Yönetim sürekli yöneticinin raporlarına bilgilendirilir. Sezon sonunda performans değerlendirilir.

Katılımcıdan altyapı oyuncularının asıl takıma kazandırılması aşamasında kısa vadede yapılabileceklerle ilgili bilgi istendiğinde katılımcı, yöneticilerin sezon başlarında altyapıya önem vereceğimiz şeklindeki nutuklarının fazlaca inanılmaması gerektiğini önemli olanın somut adımlar olduğunu belirtmiştir. Türkiye kupası maçlarında altyapıdan gelen futbolcuları oynatmak veya en azından yedek kulübesinde tutmanın genç futbolcuların motivasyonu ve ortama alışması açısından önemli olduğuna değinmiştir. Ayrıca, tesisleşme anlamında katılımcıya göre her altyapı takımına bir saha düşmelidir. Bu saha hem antrenman yapılacak hem de resmi maç oynanabilecek standartlarda çimen saha olmalıdır. Somut adımlar konusunda öncelikle yönetim kurullarına büyük iş düştüğünü onların ne istediklerini bilmeleri ve alınan yenilgiler sonrasında paniklememeleri gerektiğini belirtmektedir.

Katılımcı görev süresi devam ederken ziyaret ettiği bazı Hollanda kulüpleri ile Galatasaray Kulübü’nün gençlik futbolunu, futbolcu sayısı, kullanılan tesis, antrenör sayısı ve yıllık maliyet açısından karşılaştırmıştır. Söz konusu bilgiler Tablo 4.2’de yer almaktadır.

Tablo: 4.2 : Kulüp altyapı bilgileri

Kulüp	Futbolcu Sayısı	Saha Adeti	Antrenör Sayısı	Yıllık Gider (Avro)
GALATASARAY	220 (U7-U19)	9 (3 adedi Resmi Maç Oynanabilir)	9	1.350.000
AFAC AJAX	235 (U7-U19)	9 Resmi Maç Oynanabilir	15	5.000.000
FC TWENTE	130 (U12-U19)	7 Resmi Maç Oynanabilir	7	1.500.000

Kaynak : 2007/2008 Galatasaray Altyapı Raporu

Ayrıca, Türkiye’de kulüplere gençlik futbolu için malzeme, kondisyon aleti ve benzeri aletleri aldırmanın zorluğuna da değinen katılımcı bu işlerin muhatabını Yönetim Kurulu içinde bulmanın oldukça zor olduğuna değinmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yerel, bölgesel veya ulusal son yıllarda genç futbolcular daha fazla müsabaka oynamaya ve futbol turnuvalarında boy göstermeye başlamıştır. Turnuva ve maç sayısının artması ile birlikte futbol ortamına daha fazla antrenör, veli ve ailelerin girişi gözlemlenmektedir. Yetenekli genç sporcuların futbol arenasına kaliteli birer elit futbolcu olarak çıkması doğal olarak tüm paydaşların katkısıyla sağlıklı bir spor ortamı oluşturulması ile mümkün olabilecektir.

5.1 SONUÇ

Nitel araştırma yöntemi olan örnek olay incelemesi ile Galatasaray Takımı futbol öz kaynak düzeni irdelenmiş ve başarılı bir futbol gençlik geliştirme sistemi oluşturabilmek için detaylı ve zengin bilgi toplanmıştır. Bu çerçevede, yetenekli genç futbolcunun gelişiminin tam olarak sağlanabilmesi için sporcunun yeteneğinin yanı sıra ailede ve okulda aldığı eğitim ile kulüp öz kaynak düzeninin ve etkileşim içinde bulunduğu antrenörlerin büyük önemi vardır. Genç futbolcunun gelişimini sağlayan bu unsurların kalitesidir.

Bu bölümde, ulaşılan sonuçlar ele alınırken zaman zaman literatür bölümünde ele alınan kaynaklardan da yararlanılacaktır.

Aile

Sporda başarı, ilk adımı ailede atılan sürecin sonunda gelir. Galatasaray Kulübü öz kaynak düzeninde ailelerin futbola başlama sürecindeki çocuğa olumlu finansal ve sosyal desteği muhtemel başarının ilk adımları olarak görülebilir. Araştırmalar genç yeteneğin spora başlamasında ve başarılı olmasında ailenin çok önemli rolü olduğunu vurgulamaktadır. Türkiye`de ailenin spora olan bakış açısının zaman içinde olumlu yönde değişmesi sevindiricidir. Ancak, futbol alanında, ailelerin çocukları ile ilgili konulara müdahale isteğinin Galatasaray kulübünde de yaşandığı tespit edilmiştir. Bu

baskılar, hem çocuğun birey olma sürecini zorlaştırıyor hem de sorunlara karşı çözüm üretme yeteneklerinin gelişmesini engelliyor olmasına rağmen ailelerin bu olumsuz etkinin pek farkında olmadıkları belirlenmiştir.

Konu örnek olay incelememizde, destek açısından ailenin çoğunlukla olumlu rolü gözlemlenirken, öz kaynak düzeni ile aile arasındaki ilişkilerde ailenin müdahaleci yaklaşımı ivedilikle çözülmesi gereken temel sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, para kazanmak ve transfer yapmak hususundaki aile baskısı elit futbolcu olma sürecindeki genç yeteneğin davranışlarında ahlaki açıdan bozulmalara yol açmakta ve genel anlamıyla performansını düşürmektedir. Yararlanılan literatür çerçevesinde incelenen örnek olayda ilgi ve desteğinin her zaman olumlu olduğu tespit edilirken, öz kaynak düzeninin işleyişine müdahale edici yaklaşımının sınırlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Konu hakkında görüşleri alınan uzmanlar da öz kaynak düzenine müdahale edici aile yaklaşımının yarardan çok zarar getirdiği görüşünde birleşmişlerdir. Ayrıca, çocuğun futbol ortamına katkısının artabilmesi için eğitimin ilk adımı olan ailede ve sonrasında ilk öğretim sürecinde daha etkin şekilde spor kültürü içine sokulması gerektiğine inandıklarını belirtmişlerdir.

Eğitim

Başarılı Galatasaray altyapısının araştırıldığı dönemde idari personelin eğitime önem verildiği tespit edilmiştir. Ayrıca, öz kaynak düzeninde her alanda görev yapan ve karar mekanizmalarında yer alan katılımcının da futbol ve yönetim becerileri konusunda eğitilmiş olması organizasyonun dönem boyunca sağlıklı yönetilmesine yardımcı olmuştur.

Bourke (2003, pp.399-419) günlük yaşamda eğitim ve yarı profesyonel futbolun dengeli şekilde yürütülmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Dengeli bir spor ve eğitim yaşantısı bireye olumlu katkı olarak dönmektedir. Bu çerçevede, Galatasaray öz kaynak düzeninde genellikle futbolcuların hem derslerinde hem de futbolda başarılı oldukları tespit edilmiştir. Hatta eğitim alanında başarıyı sürekli kılmak için altyapıda özel bir

personel görevlendirilmiştir. Böylelikle, hem antrenörler hem de idari personel futbolcuların eğitim performanslarını sürekli olarak gözlem altında tutmaktadırlar.

Eğitim konusundaki hassasiyetin temel amacı sporcudan maksimum katkıyı almaktır. Ancak eğitilmiş futbolcular potansiyellerini sportif açıdan daha rahat ortaya koyabilirler. Çünkü eğitilmiş futbolcu toplum içinde rahat hareket edip kendini ifade edebilen, hayata ve sorunları çözmeye hazır ve geniş bakış açısına sahip olduğu için daha sağlıklı kararlar alabilen bireydir. Mükemmel fiziksel yeteneklerini doğru zamanda, doğru yerde ve doğru şekilde kullanabilmeyi öğrenmiştir. Sporcunun sahada veya normal hayatta sorun çözebilme yeteneklerinin gelişmesi açısından eğitim olmazsa olmaz şarttır. Alacağı eğitim ile sporcuyu hayata ve sporun acımasız rekabet ortamına her açıdan kendini daha iyi hazırlayabilecektir.

Görüşlerini aldığımız uzmanlarımız eğitimin spor ile beraber yürütülmesi gerektiğine inandıklarını belirtmişlerdir. Sporcuların ders durumlarının kontrolü için okuldan rapor istedikleri dönemler olduğu gibi veli toplantılarına ailelerle birlikte katılımlar da söz konusu olmaktadır. Hayatın her anında eğitim verebilmek için farklı diğer bir uygulama da deplasman maçlarına şehir dışına yapılan yolculuklarda her oyuncudan beraberinde getirdiği kitabı yolculuk süresince okuması ve sonrasında arkadaşlarına anlatması uygulamasıdır.

Yetenek

Kulüplerin sınırlı kaynakları ve finansal açıdan içinde buldukları zorluklar yetenek seçiminde ve gelişiminde hatayı en aza indirme zorunluluğunu doğurmaktadır. Öz kaynak düzenine yatırım yapan kulüpler için hata yapmak hem yıllar süren çalışmanın boşa gitmesi hem de maliyetlerin artması demektir. Galatasaray öz kaynak düzeni sporcuyu açısından irdelendiğinde karşımıza çıkan sonuçlar Kulübün tüm birimleri etkileyen niteliktedir.

Yeteneğin seçimi aşamasında pek çok yöntem olmakla birlikte Galatasaray'da temel kriterler olarak nitelenebilecek ve uygulanan standartlar bulunmamaktadır. Seçiciler özellikle fiziksel özelliklere, tecrübelerine ve içlerindeki sese göre karar vermektedirler. Ancak, yetenekli futbolcudan bulunması beklenen özellikler, herkes tarafından dikkatle

değerlendirilebilecek tarzda tanımlanmış olmalıdır. Seçim kriterleri hatayı en aza indirmek için net olarak belirlenmiş olmalıdır.

Başarılı olmak isteyen genç futbolcuların antrenmanlara ek olarak kendi başlarına da çalışmaları gerekmektedir. Araştırma döneminde tespit edilen bulgulara göre Galatasaray'da genç futbolculara teknik, taktik ve fiziksel idmanların yanı sıra zihinsel çalışmalar da yaptırılmıştır. Bu antrenmanlar rastgele değil hedef odaklı ve performansın gelişmesini sağlayacak niteliktedir. Ericsson et al (1993, pp.363-406) ustalık seviyesine ulaşabilmek için yaklaşık on yıl boyunca bilinçli olarak ilgili konu üzerinde çalışılması gerektiğini söylemektedir. Oyuncu bilgileri detaylı olarak incelendiğinde Galatasaray asıl takımına yükselip faydalı olan futbolcuların lisansları ilk defa kulüpte çıkarılmış ve sekiz yıl boyunca kulübün öz kaynak düzeni içinde eğitim aldıkları belirlenmiştir.

Galatasaray öz kaynak düzeninde oyuncuların değerlendirilmesi aşamasında yetenekli oyuncuda olması istenen en önemli özelliğin ahlak olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, asıl takımda oynamak isteyen ve gelecek vaad eden genç futbolcu, zorluklara göğüs gerebilecek donanımı öz kaynak düzeni içinde almış ve korkusuz olmalıdır. Temelde, hedeflerini belirleyip bu hedefe göre kendilerine bir yol haritası çizenler asıl takımda oynama başarısını göstermişlerdir.

Uzmanlarımız asıl takıma geçiş aşamasını yetenekli futbolcunun en çok zorlandığı dönem olarak değerlendirmektedirler. Çünkü bu süreçte oyuncu bir an önce para kazanmak istemekte ve aceleci davranmaktadır. Bu süreci yönetemeyen gençler ise hedeflerine ulaşamamaktadırlar.

Antrenör

Öz kaynak düzenine yatırım yapan kulüplerin işin başına usta antrenörleri getirmek mecburiyeti bulunmaktadır. Galatasaray kulübü, araştırılan dönemde beraber çalışacağı eğitici antrenörlerde sırasıyla şu özellikleri aramıştır: İletişim, sahadaki duruş ve bilgi. Bu üç kriter yetenekli genci geliştirecek eğitici antrenör kriterleri olarak nitelendirilmektedir. Bilgi, artık çağımızda kolayca ulaşılabildiği için önem açısından son sıradadır. Ayrıca, bu antrenörlerin eskiden mutlaka profesyonel futbol oynamış

olmaları gibi bir şart aranmamaktadır. Bu konuda, öncelikli aranan özellik antrenörün kendini geliştirebilme potansiyelidir.

Yetenekli gencin geliştirilmesi için iki ayrı model uygulanmaktadır. İlk olarak, sürekli aynı antrenörün aynı gençlerle çalışması yani ilk öğretim modeli ikinci olarak ise, antrenörlerin belli yaş grubunda uzmanlaşması. Birinci yöntemde, sporcuların karakter yapıları ve tüm özellikleri antrenör tarafından en ince ayrıntısına kadar öğrenilmektedir. İkinci yöntem ise uzmanlaşmış antrenörlerin o yaş grubundaki tüm sorunlara hakim olması ve sorunlara karşı hazırlıklı olma avantajını getirmektedir. Kulüpte antrenör görevlendirmeleri sırasında dikkati çeken bir diğer yöntem de aksakal modelidir. Galatasaray altyapısındaki yaratıcılığın ürünüdür ve tecrübe ile gençliğin dengelenmesi ile ortaya çıkan bir uygulamadır.

Galatasaray öz kaynak düzeninde, bir antrenör için en zor takımın veliler için içinde olduğu için minik takım olduğu tespit edilmiştir. PAF takım ise futbolcular artık ne yapacaklarını çok iyi bildiklerinden en kolayı olmakla birlikte başarısızlık durumunda sonuçları ağır olabilmektedir.

Uzmanlar, genç futbolunu profesyonel takım çalıştırmak için antrenörler tarafından bir basamak olarak görülmesinin, genç futbolcuların futbolu öğrenme sürecini olumsuz etkileyen bir unsur olarak değerlendirmektedirler. Aynı zamanda, başarı için emek, zaman ve sabıra ihtiyaç olduğunun bilinmesi sağlıklı bir öz kaynak düzeninin hayata geçirilmesini kolaylaştıran etmenler olarak görülmektedir. Ayrıca, yetenekli genç futbolcuları sürekli olarak asıl takıma kazandıran sistemleri kuran ülkelerde, işinin ustası, tecrübeli ve yeterli diplomalara sahip antrenörlerin istikrarlı bir çalışma düzeni içinde üretim yaptıklarının tespit edildiğini vurgulamışlardır.

Öz kaynak düzeni

Futbol gibi rekabetçi bir sporda yeteneği tespit etmek ve sonrasında geliştirmek ekonomik ve sportif sonuçları olan karmaşık ve önemli bir meseledir. Profesyonel futbol kulüpleri, başarıyı yakalamak için öz kaynak düzeni olarak tarif ettiğimiz gençler futbolu bölümlerini doğru organize etmelidirler. Araştırma sonucunda, Galatasaray Kulübünün başlangıçta bu konuda yeterli olmasa bile zaman içinde idari kadronun

çalışmaları ile gerekli adımları attığı tespit edilmiştir. Ancak, on beş yıllık süreçte yöneticilerin gençlik futoluna olan sınırlı ilgisi dikkat çekicidir.

Galatasaray öz kaynak düzeninde öncelikli hedef futbolcu yetiştirmektir. Bu hedefe daha önce oluşturulmuş olan misyon ve vizyon çerçevesinde ulaşmaya çalışılmaktadır. Misyon, vizyon ve hedef çalışmaları idari kadro tarafından hayata geçirilmiştir. İncelemelerde, Türkiye’de bazı uygulamaları gençlik futolunda hedefe ulaşmak için ilk olarak Galatasaray Kulübü’nün başlattığı tespit edilmiştir. Bunlara, psikolojik danışman ve diyetisyen uygulamaları örnek olarak gösterilebilir.

Galatasaray genç futolunda ceza ve disiplin süreçleri, hata yapsınlar ki doğrusunu öğretilim yaklaşımına göre yürümektedir. Önemli olan hatalardan ders çıkarılması ve asıl takıma hazır futbolcu yetiştirilmesidir. Genç futbolculara karşı ilk günden itibaren kısaca idealler ve gerçekler olarak açıklayabileceğimiz gerçekçi yaklaşım mevcuttur. Bu çerçevede, futbolculardan hayallerine her zaman ulaşmalarının mümkün olamayabileceği gerçeğini kabul edebilecek olgunlukta olmaları beklenmektedir.

Galatasaray kulübünde öz kaynak düzeninin yıllık maliyeti kulübün en değerli oyuncusuna yıllık olarak ödediği tutar kadardır. Bir başka deyişle yaklaşık iki yüz genç futbolcuya bir yıl boyunca yaptığımız toplam yatırım sadece bir transferin yıllık olarak aldığı tutara eşittir. Yapılan yatırımın küçüklüğü ile sonuçlar karşılaştırıldığında başarılan işin önemi daha da iyi anlaşılmaktadır.

Galatasaray öz kaynak düzeni örgütlenmesinde Türkiye’de hep bir adım önde olmuş Galatasaray Futbol Akademisi’ni 2010 yılı ortalarında kurmuştur. Böylelikle, doğru örgütlenme yapısıyla futolun içine daha fazla bilim sokulması hedeflenmiştir.

Kulüpler artan profesyonelleşme ve futolun endüstrileşmesiyle birlikte doğru organizasyonu yapmak zorunda kalacaklardır. Kulüplerin yönetim yapısı da göz önüne alındığında amatörece yaklaşımlarla sağlıklı bir öz kaynak düzeni kurulamayacağı kesin ve net düzenlemelerin yapılması gerektiği açıktır. Tespit edilen bir diğer konu, Türkiye’de ve dünyada yöneticilerin asıl takım antrenörü dışında diğer çalışanların niteliklerini göz ardı ettikleridir. Bu da hedeflenen sonuçlara ulaşılmasını hem engellemekte hem de geciktirmektedir. Bu durumu Kuper ve Szymanski (2010, s.125)

“etraflarında antrenörler dışında güçlü insan olsun istemiyorlar. Gerçekten çok düşük ücret ödüyorlar” diyerek açıklamıştır.

Uzman görüşleri, özellikle yöneticilerin gençlik futboluna bakış açılarına yoğunlaşmıştır. Yönetimlerin attıkları veya atacakları somut adımların öz kaynak düzeninin başarısını belirleyeceğini belirtmişlerdir.

5.2 ÖNERİLER

Futbol endüstrisinin ulaştığı boyutlar düşünüldüğünde her kulübün kendi kendine organize etmeye çalıştığı gençlik futbolu örgütlenmeleri bugünkü yapısıyla Türk futboluna hizmet verebilmekten çok uzaktır. Bir kaç kulüp bu konuda öncü niteliğini sürdürmekte ancak bu çabalar Türkiye geneli için çok yetersiz kalmaktadır. Bu durumu Ünüvar ve diğ. (2010, s.66) “Türkiye’de zengin bir yetenek havuzu olmasına karşın, altyapıya gereken önemin verilmemesi ve bu nedenle altyapıdan gerekli ve yeterli sayıda oyuncunun çıkartılamaması, Türk futbolunun acilen bu konuya eğilmesini zorunlu kılmaktadır” şeklinde açıklamıştır.

Tezimizden yararlanmak isteyen okuyucu veya araştırmacılar elde edilen bilgileri, ilgili literatürü ve önerileri bütünsel bir yapı içinde bu bölümde inceleyebilirler. Özellikle yararlanan literatürün bakış açısını genişletici nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca, öneriler bölümü hazırlanırken Galatasaray öz kaynak düzeninin on beş yıllık döneminde yaşanan tecrübeler uzman görüşleri ile birleştirilmiştir. Bu bölümde, sadece araştırmanın ilgili bölümlerine vurgu yapılmakla kalınmamış uzman görüşleri ve tecrübelerinden de yararlanarak uygulayıcılar için detaylı bir yol haritası çizilmeye çalışılmıştır.

Aileler, yetenekli genç futbolcu, antrenörler, ve kulüp yöneticileri ile kanun düzenleyici otorite araştırmayı bütünsel bir yapı içinde inceleyerek doğru uygulamaların ipuçlarını tespit edip kendi alanlarına uygulayabilirler. Hem ilgi duyulan bölüme hem de tezin tümüne yönelik olarak detaylı şekilde çalışıldığında bu araştırmamızın Türkiye’de kulüplerin oluşturacağı sürekli oyuncu üreten ve yurt dışına ihraç eden öz kaynak düzeni modelinin oluşmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Bu bölümde, çalışmanın uygulayıcılar için ne tür pratik katkılar sağlayabileceği yer almaktadır. Öneriler bütün paydaşlar için zaman zaman iç içe örgülü şekilde verildiğinden bölümün bütünsel açıdan değerlendirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

5.2.1 Ailelere Öneriler

Minik yaşta pek çok çocuk oyun ve spor yardımıyla çok daha kolay öğrenebilmekte ve sosyal hayata intibakını çok daha kolay gerçekleştirmektedir. Spor, karakterin gelişmesine, değerler sisteminin oluşmasına yardımcı olmakta kurullarla ve disiplin içinde yaşamayı, takım olmayı ve birlikte çalışmayı öğretmektedir. Bunların yanında sporun çocukta sorumluluk duygusunu, sosyal ve bireysel ilişki kurabilme yeteneğini, aidiyet duygusunu, beraber çalışma ve işbirliği yeteneklerini geliştirmede önemli rolü vardır. Bir başka deyişle, spor karakter gelişimine önemli katkıda bulunmaktadır. Aileler futbol öz kaynak düzenine öncelikle çocuklarını bu kazançları elde edebilmeleri için getirmelidirler. Çocuk aldığı eğitimler sonucunda zaman içinde elit futbolcu olmak yoluna girecektir. Ancak, bu çocuk futbolcu olacak diye yapılacak baskı çocuğun spordan erken kopmasına yol açabilir.

Diğer taraftan, potansiyeli olan genç futbolcuya ailenin vereceği desteğin önemi büyüktür. Aile içinde sağlanan güvence, duygusal ve bilgi desteği çocuğun yeteneklerin göstermesini kolaylaştırmaktadır. Ancak, verilecek destek sınırları aşarak baskı noktasına vardığı zaman çocuk sporda tükenmişliği yaşayabilmektedir.

Ailenin dikkat etmesi ve eğitimcilerle birlikte izlemesi gereken bir başka konu da eğitim ve spor çalışmalarına ayrılacak zamanın dengelenmesidir. Burada, hem aileye hem de okuldaki ve futbol öz kaynak düzenindeki eğitimcilere çocuğun günlük programının yapılması açısından büyük görevler düşmektedir.

5.2.2 Eğitimciler ve Antrenörlere Öneriler

Çocuklar gençlik dönemlerinde fiziksel olduğu kadar zihinsel pek çok değişikliği yaşarlar. Çevrelerinde ne olup bittiği ve bunlardan nasıl etkilendikleri oldukça önemlidir. Bütün bunların ışığında antrenörlerin genç futbolculara verdiği eğitim sadece spor için değil aynı zamanda hayat için de olmalıdır. Bu durumu Biçer (2002, s.16) “nüfusunun yüzde altmışının genç olduğu bir ülkede spor bir eğitim aracı olarak kullanılır” şeklinde açıklamıştır. Bu dönemlerde, antrenörün öncelikleri, hareketleri ve değer verdikleri çocuğun hayatında oldukça belirleyici olacaktır. Bu nedenle, çocuklara antrenörlük yapmak, pek çok değişkenin dengeli şekilde yönetilmesini gerektiren kapsamlı bir eğitim aktivitesidir.

Düzenli şekilde yapılan antrenörlüğün gelişim içinde olan çocuğa pozitif katkısı olduğu yadsınmaz. Antrenörler çocuğun potansiyel gelişimine katkı yaparak çocuğun yetişkin bir birey olmasına yardımcı olmalıdırlar.

Yeteneğin geliştirilebilmesi için eğitim şarttır. Antrenör de bu eğitimin en temel öğelerindendir. Sağlıklı futbol ortamında, yetenekli futbolcuların kaliteli antrenörler tarafından yetiştirilmesi başarıyı kolaylaştırır. Brady et al. (2008, pp.54-73) antrenörün etkisini şu şekilde açıklamıştır: “Takım kısaca 1+1+1.. şeklinde 11 kişinin toplamından ibaret değildir. Takım bu on bir rakamın toplamının n’inci kuvvetidir. Burada n, antrenörün etkisini temsil eder.”

Aşağıdaki sorulara verilecek dürüst cevaplar öz kaynak düzeninde çalışan antrenörün çocuğa ne kattığı hakkında fikir verir: Antrenörün takım içinde ne olursa olsun kazanmaya mı yoksa işi doğru yapmaya mı önem veriyor? Takımda çok çalışma ve çabaya yeterince değer veriliyor mu? Hatalarından öğrenebilen bir takım yaratılabilmiş mi? Bütün bu sorulara verilecek olumlu cevaplar sağlıklı bir futbol ortamının yaratıldığının ve stresten uzak rahat bir eğitim ve öğretim ortamının kurulduğunu anlatır.

Yetenekli genç futbolcuların hepsi elit futbolcu olacak diye bir şart yoktur. Öz kaynak düzeni içinde bir gün büyük futbolcu olma hayali kuranların sayısı oldukça fazla olmakla birlikte istatistiksel açıdan başarı oranı ortalama olarak sadece yüzde iki seviyesindedir. Futbolun ağır rekabete dayalı ortamı, yüksek sakatlık olasılığı, muhtemel fiziksel rahatsızlıklar ve kariyer süresinin kısalığı genç yeteneklerin kendi geleceklerine dair futbol dışında da alternatif bir kariyere hazırlanma gereği doğurmaktadır. Futbolu meslek olarak seçip daha sonra sakatlık, ailevi ve benzeri sebeplerle bırakmak zorunda kalmak olasılığına karşı gençlerimizin futbol dışında bir mesleki eğitime de muhakkak hazır olmaları gerektiği açıktır. Kendilerini futbol kariyerlerinin bir noktasında beğenilmeme gibi olumsuz durumlara hazırlamaları ve kendilerini başka bir kariyer için de her zaman hazır tutmaları gerekmektedir. Burada okul öğretmenleri ile antrenörlere önemli sorumluluk düşmektedir. Eğitimcilerin, çocuğa futbol alanında başarısız olması durumunda, alternatif kariyer seçeneklerine konusunda bilinçlendirmeleri, alması gerekli eğitimlere yönlendirmeleri ve futbol ile eğitime ayıracağı zamanı dengelemesini sağlayacak ortamı sunmaları gerekmektedir. Bu aşamada, futbolcuyu her açıdan hayata hazırlayarak donanımlı ve yeterli bir birey olarak sahneye çıkmasını sağlamak görevi eğitimcilere düşmektedir.

Diğer taraftan, futbolcu olmak isteyen çocukların bazıları eğitimi tamamen gereksiz olarak görmektedir. Aslında onlar için eğitim, kulübün her zaman geçerli olan sınırlama ve yasaklarından kaçabilecekleri ve arkadaşları ile daha geniş ve kapsamlı kişisel ilişkiler kurabilecekleri bir ortamdır. Zamanlarının büyük bölümünü alan futbol onları kısa yoldan zengin edecek bir araçtır. Bunun için eğitimlerini ve hatta başka bir mesleki kariyeri dahi ikinci plana atmaktadırlar. Ancak, antrenör ve eğitimcilere idealler ve gerçekler konusunda gençleri aydınlatmak açısından birçok görev düşüyor. Unutulmamalı ki eğitim olmadan hedeflere ulaşmak imkansızdır.

Eski profesyonel veya amatör futbolcu olmak artık antrenör olmak için yeterli değildir. Antrenörün, jübile yapmış eski bir futbolcu olması bir avantaj olarak görülse de mutlaka başarılı olacağı anlamına gelmemektedir. Yöneticilik kavramı açısından bakıldığında futbol oynamak ile antrenörlük mesleğini icra etmek arasında keskin çizgiler vardır. Antrenörlük başka bir meslektir ve her meslekte olduğu gibi kendinizi sürekli geliştirmeniz gerekmektedir.

Futbol dünyasının rekabetçi ortamında antrenörün geçmiş tecrübeleri ile ilgili olarak da çeşitli görüşler gündemdedir. Ünlü Hollanda'lı eski milli futbolcu Jaap Stam antrenörler hakkındaki görüşlerini açıklarken, Frank Rijkaard'ın oyun bilgisinin kusursuz olduğuna ve takımın onun oyuncu olarak uluslararası kariyerine saygı duyduğuna değinmiştir. Diğer taraftan, futbolculuk kariyerleri pek parlak olmasa da bu tez çalışmasının yapıldığı sırada Real Madrid FC antrenörü olan José Mário dos Santos Félix Mourinho'nun ilk işi tercümanlıktır. Uzun süredir Arsenal FC antrenörlüğü yapan Arsène Charles Ernest Wenger ekonomisttir. AC Milan eski antrenörü Arrigo Sacchi ise konuya ilginç bir yorum getirerek görüşünü kısaca şu şekilde dile getirmiştir: Jokey olmak için önce at olmaya gerek yoktur. Barclay (2006, s.222) Arrigo Sacchi'nin, antrenör olarak 1994 FIFA Dünya Kupası'na götürdüğü İtalya Milli Takımı'nın yine profesyonel futbol oynamamış olan Carlos Alberto Gomes Parreira'nın antrenörlüğünü yaptığı Brezilya Milli Futbol Takımı'na finalde penaltılarla kaybettiğini örnek olarak vermektedir.

Futbol antrenörü hem futbol ile ilgili hem de futbol dışında değişik durumlarla sürekli karşı karşıya kalmaktadır. Kapsamlı bir ön eğitimin alınmamış olması, daha çok geçmişte kalan profesyonel futbolculuk tecrübesine güvenilmesi ve işin iş başında düşme kalkan öğreniliyor olması genç futbolcuların gelişimini zorlaştırmaktadır. Futbol endüstrisinin ulaştığı büyüklük düşünüldüğünde bu yaklaşım biçimi oldukça maliyetli ve risklidir. Nadide yetenekteki futbolcuların ve milyonlar tutarındaki yatırımların emanet edileceği antrenörlerin doğal olarak yöneticilik anlamında da önemli özelliklere sahip olması beklenmektedir.

Günümüzde profesyonel futbol kulüpleri oyuncu seçerken scout veya antrenörlerin subjektif değerlendirmelerine dayanmaktadır. Bu değerlendirmeler anahtar kriterleri içeren kodlarla desteklenmektedir. Örneğin, TABS (Teknik, tutum, denge, hız), SUPS (Hız, anlayış, kişilik, kabiliyet) ve TIPS (Yetenek, zeka, kişilik, hız) gibi kısaltılmış sözcüklerdir. (Williams and Reilly, 2000, pp.657-667) Türkiye'de de seçicilerin benzer temel standartlar oluşturmaları gerektiği düşünülmektedir. Bu standartların herkes tarafından kolay anlaşılabilir olması gerekmektedir.

Diğer taraftan, 1985 ile 1988 yılları arasında AFC Ajax takımını çalıştıran Johan Cruyff'un asıl takıma geçiş aşamasındaki yetenekli genç futbolculara bakış açısı, antrenörlere yol gösterici niteliktedir. Bu durum, Barend ve Van Dorp'un çalışmasında (2006, s.102) şu şekilde açıklanmıştır:

Geçen PSV Eindhoven maçında takıma daha önce hiç oynamamış on dokuz yaşındaki iki genç oyuncuyu monte ettim. Korksaydım bunu yapamazdım, işimi yapamazdım. Rob Witschge'yi sol kanatta Avrupa'nın en iy sağ bekine karşısına koydum ve ona topu ayağına aldığıında onu geçmeye çalış, onu geçince şut at, defanssda iken ondan gözünü ayırma yeter ama unutma elinden gelenden fazlasını yapmak zorundasın dedim. Aron Winter ise Ruud Gullit'e karşı oynayacaktı ve durumu daha zordu ona ise doğal oynamasını, ne takımı ne rakibi ne de seyirci kafasına takmamasını, sahada kendi gibi olmasını söyledim.

Futbolda başarılı olmuş antrenörlük uygulamalarının özelliklerini sınıflamak, formülleştirmek ve başkalarına öğretmek kolay değildir. Her antrenör kendi bireysel yaklaşımı çerçevesinde ve tecrübeleri doğrultusunda kendisini başarıya ulaştıracak doğrularını geliştirmeye çalışmalıdır.

5.2.3 Yetenekli Genç Futbolculara Öneriler

Birlikte futbol oynamaya başlayan yetenekli çocuklardan bazıları dünya standartlarında elit profesyonel futbolcular olabildikleri halde neden bazıları bu yolda başarıyı yakalayamazlar? Bu soruyu cevaplamaya yönelik olarak tespit edilen hususlar genç futbol yeteneği açısından ilgi çekici ve yol gösterici niteliktedir.

Yapılan araştırmalar (Holt and Dunn, 2004, pp.205) sporda başarıyı yakalamak için; iç disiplin, işine bağlılık, uyum ve esneklik içinde çalışmak ve sosyal destek gibi unsurların olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Disiplinli sporcular, sistem içinde işlerini yaparken aynı zamanda kendi kişisel gelişimlerini sağlayabilmek için sorumluluk alarak hareket etmektedirler. Bir başka deyişle, işleri bir başkasının kendileri için yapmasını beklemeden kendi kendilerine çözüm yollarını aramaktadırlar. Örneğin, Kulübün koyduğu kurallara koşulsuz uymak ve kendini yaptığı spor dalına tamamen adanmak ve futbolun gereklerini yerine getirmek konusunda gösterilen sabır sporcunun ne kadar disiplinli olduğu hakkında açık sinyaller

vermektedir. Burada bir başka açık gösterge de sporcunun sosyal hayatını disiplin altına alabilme yeteneğidir.

İşine bağlı olan sporcular aynı zamanda kariyerlerini nasıl geliştirebilecekleri ve stratejilerini nasıl oluşturabilecekleri hususunda da çeşitli sorular sorabilen yaptığı işin öneminin farkına varmış bireylerdir. Bu sporcular saf amatör bir yaklaşımla işine bağlı olmanın yanı sıra güçlü bir başarıya hırsları ile doludurlar. Futbola bağlılık sporcunun disiplinli olmasına katkı sağlamaktadır.

Esnek olabilen sıkıntılara karşı çözüm yolu üretebilen bireyler ileride iyi birer sporcu olabileceklerinin sinyallerini verirler. Engellerle baş etmesini bilmek ve çözümler üretebilmek spor kariyerlerini olumlu etkileyecek unsurlardır. Bu bireyler karşılaşmaları muhtemel negatif yorumlara ve eleştirilere karşı kariyerlerinin sürekli gelişimini sağlayacak doğru tepkileri geliştirebilirler. Kısaca baskı altında yarışabilme yeteneklerini geliştirmişlerdir. Ayrıca, başarılı futbolcular aile desteğini arkalarına alırlar.

Sporcu bütün bu unsurların yanı sıra yeteneğini geliştirirken başlama, gelişme ve ustalaşma dönemi olmak üzere üç aşamadan geçer. Başlama döneminde birey ortalamanın üzerinde bir yetenek ve fiziksel yeterlilik göstererek öz kaynak düzenin organizasyonunda çalışmalara başlamıştır. Gelişme dönemi genellikle ergen yaştaki sporcunun profesyonel bir organizasyona katıldığı zamandır. Eğer sporcu disiplinli bir yaşam tarzı seçerse, gerekli fedakarlıkları yaparsa, güçlü bir bağlılık geliştirebilirse, zorluklar karşısında engelleri ortadan kaldırıp kendini yetiştirebilirse ve arkasında da güçlü bir sosyal desteği varsa profesyonel sporun bir sonraki aşamasına geçmesi kolaylaşır. Bütün bunları başaramazsa ya olduğu yerde sayacak ya da daha alt seviyede bir kulübe gitmek durumunda kalacaktır.

Öz kaynak düzeni içinde futbol eğitimi ile okulun birlikte yürütülemeyeceğine dair spor kamuoyunda yanlış bir inanış vardır. Yetenekli genç futbolcudan zamanının tümünü futbola ayırması istenir ancak bu yanlış bir yaklaşımdır. Sporcu eğitimin gereksizliğine ilişkin çevreden gelen baskılara karşı koyabilmelidir. Spor kabiliyetinin ve akademi kabiliyetin bağlantılı olduğuna dair kanıtlar giderek artmaktadır. Bu durumu, Kuper ve Szymanski (2010, s.46) “en iyi sporcular en hızlı zihinsel tepkilere sahip olanlardır ve

bu tepkiler uygun bir biçimde eğitilirse daha yüksek kalibreli bir idrak kabiliyeti doğurur” şeklinde açıklamıştır. Spor ve eğitimi birlikte yürütüp her ikisinde de başarılı olan birçok başarılı futbolcu vardır. Örneğin, Eskişehirspor’un eski gol kralı futbolcusu Fethi Heper aynı zamanda maliye alanında da akademik kariyer yapmıştır. Önemli olan hedefleri tespit edip onlara ulaşmak için sistemli şekilde çalışmaktır.

5.2.4 Futbol Kulüplerine Öneriler

Futbol kulüplerinin öz kaynak düzeni ile ilgili görev yapan personelin ve yöneticilerin futbol oynayan yetenekli çocukların birer yetişkin olmadıklarının farkında olmaları gerekir. Çocuklar her ne kadar yeteneklerini futbol sahasında sergilese de birer yetişkin değildirler. Futbolu ve hayatı öğrenme çağındadırlar. Sürekli olarak yeni durumlarla karşılaşmakta ve yeni tecrübeler yaşamaktadırlar. Karakterleri daha tam oturmamış olmasına rağmen futbolun acımasız rekabet ortamında mücadele etmek zorundadırlar. Doğaldır ki onlara sağlanacak futbol ortamı stres ve baskıdan uzak olmalıdır. Genç sporcuların futbol eğitimi, oyun ve spor eğitiminin yanı sıra kişisel gelişimi de kapsayarak öğrenmeye ve hatalardan ders çıkarmaya yönelik organize edilmelidir. Unutulmamalıdır ki aslında çocuklar daha futbolu öğrenme aşamasında ve becerilerini ve ustalıklarını geliştirmektedirler. Bu arada grup aidiyeti ve tanınma gibi ortamları da yaşamaktadırlar. Diğer taraftan, spor ortamının baskıya dayalı olması, yaşanan başarısızlıkların çocuğu etkilemesi, yeterince ilgi çekici bir spor ortamının yaratılmaması ve antrenörlerin davranış biçimleri çocukların spordan uzaklaşmalarına neden olan etkenlerdir. Yöneticilerin öz kaynak düzenine bu bilinçle yaklaşımları gerekmektedir. Özellikle, genç futbolunu bilen bir yöneticinin bulunması ve yıllık makro planlara bağlı kalarak sürdürülen faaliyetleri izlemesi ve üst yönetime raporlaması hedeflere ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

Richardson et al. (2004, pp.195-214) futbol akademilerinin görevinin elit futbolcuların yetişmesi için uygun ortam yaratmak olduğunu vurgulamıştır. Futbol endüstrisinin büyüklüğü, artan profesyonelleşme ve kulüplerin finansal sıkıntıları düşünüldüğünde, öz kaynak düzenini futbolcu üreterek gelir getirici ve maliyetleri düşürücü yapıya dönüştürmek için Yönetimler tarafından kesin düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Brady et al. (2008, pp.54-73) başarılı organizasyonların mutlaka açık bir vizyonlarının olduğu tespitini yapmışlardır. Guus Hiddink'in Güney Kore Milli Takımı'nda antrenörlük yaptığı dönemde; ortaya açık ve net bir vizyon koyduğu, bu vizyona her zaman bağlı kaldığı ve disiplin ile karşılıklı açıklık içinde çalıştığı bilinmektedir. Yöneticilerin bu hedef çerçevesinde yapacakları denetimler futbol öz kaynak düzeninde iyi yönetim açısından örnek oluşturabilecektir. Kulüpler artan profesyonelleşme ile birlikte doğru organizasyonu yapmak zorunda kalacaklardır.

En üst seviyede başarılı olabilmek için; hem en yetenekli oyuncuya ve hem de iyi bir öz kaynak düzenine ihtiyacımız vardır. En azından kabul edilebilir başarıyı garanti edecek bir sisteminiz olmalıdır. Elit futbolcu adayının yeteneğini maksimum düzeyde ortaya çıkarabilecek ve onu geliştirebilecek sistemi kurmak önemlidir. Bu sistem her bir futbolcu adayına hitap edebilir esneklikte olmalıdır. İdeal model; bireysel olarak tüm yetenekleri geliştirirken, takımla uyum ve etkileşim içinde çalışan yıldızları da parlatacak bir takımdır. Bu sisteme, öz kaynak düzeni ile ilgili detaylı bir SWOT analizi sonucu ulaşılabilir. Biçer (2008, s.87) söz konusu analizin, tüm takım üyeleri tarafından yapılması ve gidilecek yolun ortak akıl ile belirlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Paydaşlarla yapılacak görüşmeler sonrasında misyon ve vizyon oluşturulmalıdır. Böylelikle, öz kaynak düzeninde tüm birimlerin yararlanabileceği yol gösterici bir döküman sayesinde gidilecek hedefe doğru birlikte çalışabilir.

Kuper ve Szymanski (2010, s.124) "Futbol kulüpleri geleneksel olarak, ofiste çalışan kadınları görüntülerine, erkekleri ise daha önce profesyonel olarak futbol oynayıp oynamadığına bakarak ya da birinin arkadaşı olduğu için işe alırlar." diyerek kulüplerin personel yönetimi konusundaki yetersizliklerine değinmiştir. Bugüne kadar uygulamada bu yanlış yaklaşım ön planda olduysa da futbol endüstrisinin gelişimi ile birlikte, artık başarının ancak kaliteli personelin istihdam edilmesi ile geleceği gerçeği ortaya çıkmıştır. Gençlik futboluna yapılan yatırımın sonuçları uzun vadede alınması öz kaynak düzenine yönelik olarak çalışan kadronun kaliteli olması zorunluluğunu doğurmakta olup böylelikle yetenekli genç futbolcunun daha kolay gelişmesi ve asıl takıma yükselmesi sağlanabilecektir.

Türkiye’deki profesyonel futbol kulüplerinin altyapılarının ne ölçüde sağlıklı çalışarak futbolcu yetiştirdiğini incelemek için çalışmamızın ekinde “Bkz. EK-3, EK-4, EK-5 ve EK-6” Türkiye Süper Ligi’ndeki öz kaynak düzeni değerlendirme kriterleri ile ilgili çalışmamız bulunmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye Süper Ligi’nde 2010/2011 sezonunda yer alan profesyonel futbol kulüplerinin kadroları analiz edilerek öz kaynak düzenleri asıl takıma verilmiş olan oyuncu sayısı ve kalitesi açısından irdelenmiştir. Sonuçta, takım kadrolarında A+ ve A olarak nitelenen futbolcuların oranı yüzde beşin altındadır. Bu oran 2010/2011 sezonu için Galatasaray’da % 9,5 Beşiktaş ve Bursaspor’da % 5 dir. Diğer taraftan, aynı çalışmayı 2000/2001 sezonundan itibaren Galatasaray asıl takım kadroları için yaptığımızda, öz kaynak düzeninden yetişen futbolcuların takım kadrosundaki ağırlığının yıllar itibariyle %5,2 ile %9,5 arasında değiştiği tespit edilmiştir.

Futbolcunun gelişmesi konusunda bir diğer önemli konu da ustalık seviyesine ulaşabilmek için yaklaşık on yıl boyunca bilinçli olarak ilgili konu üzerinde çalışılması gerektiğidir. Bu çerçevede, Galatasaray asıl takımına yükselip faydalı olan futbolcuların lisansları ilk defa kulüpte çıkarılmış, sekiz yıl boyunca kulübün öz kaynak düzeni içinde eğitim almışlar ve daha sonra da asıl takımda öğrenmeye devam etmişlerdir.

5.2.5 Türkiye Futbol Federasyonu’na Öneriler

Gelişen futbol endüstrisinden Türkiye’nin de payını alabilmesi için profesyonel kulüplerin futbol öz kaynak düzenlerine yeni düzenlemelerin getirilmesi gerektiği açıktır. Bugünkü durumda en üst liglerde mücadele eden takımlarımızın kendi yetiştirdikleri futbolcuların dahi kendi kadrolarında yer bulmakta zorlandıkları görülmektedir. Her sezon başında futbol adamları ve yöneticiler altyapı yatırımları ile oyuncu üretimine dair iddialı demeçler vererek konuyu yazılı ve görsel medyada gündeme taşırlar. Ancak, futbol sezonunun açılması ve maçların başlamasıyla ilgi asıl takım maçlarına yoğunlaşır ve futbol altyapıları ikinci plana atılarak kendi haline bırakılırlar.

Amaç sadece öz kaynak düzeni futbolcularından oluşan futbol takımları değil bir adım daha ileri giderek yetenekli gençleri dünya standartlarında birer elit futbolcu olarak yurt

dışına sunabilecek öz kaynak düzenini kurabilmektir. Bu sorunları çözebilmek için öncelikle aşağıdaki sorulara cevap bulmak gerekir.

Türkiye’de yetenekli genç futbolcuların tespit edilmesi ve bunların geliştirilerek ülkeye katma değer yaratabilecek dünya standartlarında elit futbolcular haline getirilmesi için düzenlemeleri yapacak veya sorumlu olacak organizasyon kimdir? Bu görev özerk bir kurum olarak Türkiye Futbol Federasyonu tarafından mı yoksa kulüpler tarafından mı yerine getirilmelidir?

Gençlik futbolunu kalıcı futbolcu yetiştirecek seviyeye getirebilmek için idari organın hukuki ve zorlayıcı düzenlemeleri gerekirse genç oyuncuların eğitim ve mesleki ihtiyaçlarını karşılamak için hayata sokması gerektiği düşünülmektedir çünkü bugünkü haliyle Türkiye genelindeki bir çok Kulüp bu ihtiyaca cevap verememektedirler.

Öz kaynak düzeninde çalışacak antrenörlerin nitelikleri ile ilgili düzenlemeler ilk adım olabilir. Örneğin Hollanda ve İspanya gibi ülkelerde profesyonel futbol kulüpleri öz kaynak düzenlerinde her seviyede mücadeleye hazırlık ve değişik yaş gruplarındaki futbolcular için vasıflı antrenörlerle çalışmaktadırlar. Holt and Dunn (2004, pp.199-219) futbol akademi müdürlerinin UEFA A-Lisans futbol antrenör diploması sahibi ve en az beş yıldır genç futbolu üzerine çalışan antrenörlerden oluştuğunu tespit etmiştir. Ülkemizde de daha kapsamlı bir uygulamanın zorunluluk olarak getirilmesi yararlı olacaktır. Ayrıca, antrenörlerin eğitim seviyelerini iyileştirmeye yönelik düzenlemelere de ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çerçevede, elit kulüplerin gençlik futbolu bölümlerinde görev alacak antrenörlerin eğitim seviyelerinin en az hangi düzeyde olması gerektiği konusu tartışmaya açılmalıdır.

Ayrıca, McGill’de (2006, s.80) yer aldığı üzere, İngiltere Premier Ligi’nde antrenörlerinin işe alınma ve ayrılma sürecine ilişkin düzenlemeleri, sınırlamaları ile antrenörün sorumluluklarını gösteren futbolun marka değerini koruyan benzer kuralların Türkiye’de de uygulanmaya başlanması yararlı olacağı düşünülmektedir.

Türkiye’de profesyonel takımlarda görev yapan dünya çapındaki elit antrenörlerin öz kaynak düzeni eğiticilerinin gelişimlerini sağlamak ve bilgilerini arttırmak amacıyla eğitim, seminer ve çalıştaylara katılmalarının zorunluluk haline getirilmesi hizmet içi

eğitim açısından yaralı olacak ve antrenörlerimizin ufkunu açacaktır. Sözleşmelere konulacak zorunlu bir madde ile bilgi paylaşımı ortamının ilk adımı atılabilir. Bu tür uygulamalar aynı zamanda hizmet içi eğitim nitliğinde ülkenin çeşitli bölgelerinde yapılabilir. Ülkemize gelen yabancı antrenörlerin kaliteleri ve tecrübeleri incelendiğinde bu uygulamanın hiç de azımsanamayacak yararları olacağı düşünülmektedir.

Gençlik liglerinde mücadele edecek kulüplerin tesisleşme, personel ve organizasyon anlamında mutlaka yeniden yapılandırmaya ihtiyaçları vardır. Bilindiği üzere, Akademi Liglerine katılabilmek için kulüpler tesisleşme ve benzeri bazı kriterleri yerine getirmiş olmaları gerekmektedir. Ancak, bu ligler dikkatli şekilde incelendiğinde bazı büyük kulüplerin dahi kriterleri gerçekleştirmedikleri için bu liglere sınırlı şekilde katıldıkları görülmektedir. Diğer taraftan, sadece genç futbolcu adaylarıyla ilgilenecek doktor, psikolojik danışman, beslenme uzmanı fizyoterapist ve kondisyoner gibi yardımcı personelin istihdamının kulüplerde zorunluluk haline getirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Diğer taraftan, UEFA Antrenör Konvansiyonu 2008 bilgilerine göre futbol endüstrisinin geliştiği beş büyük futbol ülkesindeki niteliklerine göre antrenör sayıları Tablo 5.1’de yer almaktadır. Türkiye’de öncelikle gençlik futbolunda ve sonrasında kulüp düzeyinde hedeflere ulaşabilmek için tablodan çıkarılacak dersler olduğu düşünülmektedir.

Tablo: 5.1 : UEFA lisanslama seviyelerine göre futbol antrenörü sayıları

Ülkeler	B Lisans	A Lisans	Pro
İngiltere	1.759	895	115
Fransa	15.000	2.400	188
Almanya	28.400	5.500	1.070
İtalya	27.430	1.298	512
İspanya	9.135	12.720	2.140

Kaynak : FA Antrenörlük tartışma Dokümanı 2008-2012

5.2.6 AFC Ajax Öz Kaynak Düzeni

Bu bölümde, başarılı bir futbol öz kaynak modeli olarak ülkemizde sürekli gündeme gelen AFC Ajax futbol akademisi hakkında bilgi verilmektedir. Gençlik futbolunun başarıyı getiren çeşitli unsurları örnek yardımıyla anlatılmaya çalışılmaktadır.

1994/1995 sezonunda UEFA Şampiyonlar Ligi'ni, AC Milan'ı tek golle mağlup ederek kazanan AFC Ajax takımında sahaya çıkan toplam on altı futbolcunun dokuzu kulübün kendi öz kaynak düzeni içinde yetişen gençlerdir. Kaleci Edwin Van der Sar, savunmada Michael Reiziger, Frank de Boer ve Danny Blind, orta sahada Ronald de Boer, Edgar Davids ve Clarence Seedorf ile hücumda Patrick Kluivert ve Marc Overmars. Ayrıca, bu futbolcular Hollanda milli takımının bel kemiğini oluşturuyorlardı.

Kulübün yapısı günümüzde de fazla değişmiş değildir. Tam Saha (2010 s. 26) 2010 FIFA Dünya Kupası kadrosunda yer alan sekiz¹ futbolcunun AFC Ajax kulübü tarafından yetiştirildiğini belirtmektedir.

Dünyaca ünlü AFC Ajax futbol akademisinin amacı yetenekli genç futbolcuları üst seviye futbolcular haline getirmektir. Uzun dönemli ve zorlu çalışmalardan sonra sadece bazıları bunu başarabilirler. Johan Cruyiff, Marco van Basten, Frank Rijkaard, Wim Kieft, Dennis Bergkamp ve Patrick Kluivert gibi uluslararası yıldızlar başarılı olanlara örnek olarak gösterilebilir.

AFC Ajax futbol akademisi aynı zamanda Hollanda Milli Takımı'nı da besler. Genç futbolcular AFC Ajax stili oyuna küçük yaştan itibaren alışırlar. Temelde 4-3-3 formasyonuna göre sahaya çıkarlar. Hücumda dayalı, yaratıcı ve hızlı oynamaya çalışırlar. Oyunu, mümkün olduğunca rakibin yarı sahasında oynamak isterler.

¹ Maarten Stekelenbur, Sander Bosch, Michel Vorm, Vurnon Anita, Khalid Boulahrouz, Edson Braafheid, Giovanni van Bronckhorst, John Heitinga, Joris Mathijsen, Ron Vlaar, Gregory van der Wiel, André Ooijer, Otman Bakkal, Mark van Bommel, Wout Brama, Orlando Engelaar, Nigel de Jong, David Mendes da Silva, Stijn Schaars, Wesley Sneijder, Rafael van der Vaart, Demy de Zeeuw, Ibrahim Afellay, Dirk Kuyt, Jeremain Lens, Eljero Elia, Ryan Babel, Klaas-Jan Huntelaar, Robin van Persie, Arjen Robben.

Altı yaşından itibaren AFC Ajax futbol akademisine kabul edilen futbolcular, on yaşından itibaren belirli bir sistem dahilinde oynamak üzerine yetiştirilirler. U-13 ve U-17 yaş arasında altmış okulla ilişkileri bulunan akademi futbolcuları, haftada iki gün okuldan saat bir buçuk da çıkıp antrenman yapmak üzere tesislere gelirler. Antrenman sonrasında yemek yenir ve ev ödevleri etütler yardımıyla tamamlanır. Bu çalışmalar tamamlandıktan sonra ikinci antrenmana geçilir. Sonrasında futbolcular kulüp araçları tarafından evlerine bırakılır.

Antrenmanlar sırasında çocuklar on bire on bir oyun anlayışıyla her pozisyonun gerektirdiği hareketler üzerinde çalışırlar. Altı ile dokuz yaş arası futbolcular haftada üç saat küçük sahada oyuna dayalı antrenman yaparlar. On ile on iki yaş arası olanlar haftada dört saat antrenman ve yılda yirmi beş maç, on üç ile on yedi yaş arası gençler haftada dokuz saat antrenman ve yılda otuz maç ve on sekiz ile on dokuz yaş arası futbolcular haftada on iki saat antrenman ve yılda kırk maç oynarlar. Yılda, dört hafta tatil süresi vardır. Ayrıca, ailelerin futbolcuların gelişimine destek vermesi için her yaş grubu için senede üç defa aile geceleri düzenlenir.

Takımlar on yaşından itibaren uluslararası turnuvalara katılırlar. Yurt dışında turnuvalar da scout ekibi tarafından izlenir. Bu ekip, Amsterdam ve çevresindeki tüm müsabakaları izlemekle yetinmeyip işbirliği yapan otuz amatör kulüple birlikte FC Haarlem ve FC Omniworld tarafından tavsiye edilen oyuncularını da izler. Ayrıca, her sene yetenek günü olarak düzenlenen seçmelerde beğenilen gençler Kulübün altyapısına davet edilir. Van der vaart, Sneijder ve De Jong gibi oyuncular bu şekilde keşfedilmiştir. Oyuncular AFC Ajax pasaportu taşır ve gelişmeler bu pasaport üzerine sürekli eklenir ve böylelikle oyuncu izlenir.

AFC Ajax, yetenekli genç futbolcu seçiminde TIPS² modelini geliştirmiştir. Kısaca, teknik, görüş, kişilik ve hız demektir. Bir başka deyişle, teknik, oyunu anlayış ve kavrama ile oyun zekasının gelişimi, liderlik vasfına uygun karakter özellikleri ve hız ile birlikte hareketlilik sağlanmasıdır. Oyuncunun görüş ve oyun hızı her zaman geliştirilebilir. Genç futbolcunun aynı zamanda disiplinli olması da gerekmektedir. Eğitim süresince bireysel özellikleri geliştirmek ön planda tutulurken futbolcunun takım

² Technique, Insight, Personality, Speed

için oynaması da önemlidir. Genç futbolcuların takım disiplinini bozmadan bireysel sorumluluk almaları gerekmektedir.

Kulübün altyapısında tam zamanlı çalışan, antrenörler, altyapı direktörü ve sportif direktör tarafından yönetilir. Bu ekip aralarında düzenli toplantılar yapar. Akademi antrenörleri seçilirken genç oyunculara gerekli teknikleri gösterebilecek genç teknik adamlar ön planda tutulur. Bu genç antrenörler yetiştirdiği oyuncuların bir sonraki dönem hedeflerinin belirlenmesi amacıyla senede iki defa her oyuncu ve ailesiyle toplantılar yapar. Bu antrenörler on iki yaş altı çocuklar için senede dört defa daha büyük oyuncular içinde iki defa gelişim raporu hazırlar. Bu rapor ve değerlendirmeleri desteklemek amacıyla teknik adamlar her maçın ardından tüm oyunculara ilişkin sundukları raporlar, oyuncuların kiloları, boyları, sağlık durumları, ve okuldaki ders başarıları bilgisayar ortamında kayıt edilir. Böylelikle tüm oyuncular için detaylı bilgilere çok kısa şekilde ulaşılabilir.

Futbolcunun küçük yaşlarda ruhsal ve sosyal gelişimine önem verildiği için bu gençler tesislerde yatılı okul şeklinde konaklatmak yerine her oyuncunun kendi aile yapısına benzer yakın çevreden ailelerle birlikte kalmasına çalışılmaktadır. Küçük yaşta ebeveynlerinin yanından ayrılan çocukların bir aile ortamında olması hem sosyal çevre hem de eğitim açısından teşvik edilir.

5.3 KATKILAR

Örnek olay incelemesi sırasında ortaya çıkan sonuçlardan bir tanesi Türkiye’de gençlik futbolu çalışmalarının bireylere bağlı olarak yürüdüğü, profesyonel futbol şubesi bulunan tüm kulüplerin esas aldığı bütünsel ve kurumsallaşmış temel bir sistemin var olmadığıdır. Diğer taraftan, kanun koyucunun tasarladığı ve profesyonel futbol kulüplerinden uygulamasını istediği temel bir model de bulunmamaktadır. Belli bir dönem boyunca başarılı olmuş Galatasaray futbol takımı öz kaynak düzeni konusunda hazırlanan bu araştırmanın, yetenekli genç futbolcunun asıl takımda oynayabilecek seviyeye nasıl getirilebileceği hususunda açıklayıcı ve yol gösterici olduğu düşünülmektedir.

Diğer taraftan, on beş yıl gibi uzun bir sürede hem de başarılı bir futbol öz kaynak düzeninde yaşanan tecrübelerin geniş açıdan kamuoyuna aktarılması hem uygulayıcıların bu tecrübeleri test etmek olanağı bulması hem de gelecekte yapılacak benzer araştırmalar için yol gösterici niteliktedir.

Futbolun kapalı sosyal dünyasında bir örnek olay incelemesi yapmak, gerek bilgi paylaşacak bireyleri bulmak gerekse zaman ve mekan açısından fazla mümkün olmadığından Türk futbol literatürüne katkı yapacağına inanılmaktadır.

Türk futbolu ile ilgili yapılan tez çalışmaları açısından konu incelendiğinde araştırmanın farklılığı kendiliğinden ortaya çıkmakta, nitel araştırma yaklaşımına dayanarak ulaşılan sonuçlar okuyucuya derinlemesine ve zengin bilgi sunmaktadır. Ayrıca, öz kaynak düzeni ile ilgili yaşanan sorunların daha iyi anlaşılması ve çözümüne yönelik olarak katkı sağlandığı düşünülmektedir.

Bu çalışma uygulayıcılar için kurallara dayalı bilgi aktarımından çok yaşanan tecrübelerden yola çıkılarak hazırlanmış bir rehber niteliği taşımaktadır. Çalışmanın önemi öz kaynak düzeni ile ilgili yaşanan sorunların daha iyi anlaşılması ve çözümüne yönelik olmasıdır.

5.4 KISITLAR VE GELECEK ARAŞTIRMALAR İÇİN ÖNERİLER

Örnek olay incelemesi olarak yürüttüğümüz çalışma istatistiksel yöntemlerle elde edilen verilere dayanmamaktadır. Aksine nitel araştırma yaklaşımı ile bilgi açısından zengin olan tek bir durum derinlemesine belirli bir zaman dilimi içinde çalışılmıştır. Sosyal olayı aynı şekilde yeniden yaşamak mümkün olmadığından ortaya çıkan sonuçlara dair genelleme yapmanın zorluğu bilinmekle beraber, bir kurama analitik genelleme yapılabilmesi bir başka deyişle bir kuramın önerilebilmesi için başka benzer örnek olayların analizi de gerekmektedir. Bu çalışma, kavramsal bir modelin ortaya çıkarılmasının birinci adımı olarak düşünülebilir. Kuramsal bir teori (grounded theory) yaratabilmek için aynı konuda farklı tecrübelerin de çalışılması ve bu çalışmaların bir araya getirilerek karşılaştırılması ve detaylı şekilde analiz edilmesi gerekmektedir. Ancak sonrasında genellemeler yaparak bir kuram ortaya koymak mümkün olabilir.

Tek bir örnek olay incelemesinden yararlanarak kuramsal bir teori için genelleme yapılmasını zor olduğunun farkında olmakla birlikte bu çalışma başarılı futbol öz kaynak düzeni modelinin birinci adımı olarak düşünülmüştür. Kuşkusuz sözünü ettiğimiz modelin geliştirilebilmesi için literatüre katkı yapacak daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, söz konusu modelin oluşturulabilmesi için başarısız örneklerin de irdelenmesi gerekmektedir. Özellikle analitik genelleme yapılabilmesi için çeşitli sayıda örneklerin de ele alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Ayrıca, futbol öz kaynak düzeni organizasyonu kapsamında aile, eğitim, yetenekli sporcu veya eğitici antrenör arasındaki ilişkiler de çalışılabilir. Özel örneklerden yola çıkılarak alan yazına katkı yapacak nitel araştırmalar yapılabileceği gibi yukarıdaki konu başlıklarının öz kaynak düzenine olan etkilerini değerlendirmemizi kolaylaştıracak nicel çalışmalara da başvurulabilir.

Diğer taraftan, Türkiye’de futbol öz kaynak düzeninin iyi çalışmadığı iddia edilir ama U-17 Milli Takımımız 2004/2005 sezonunda Avrupa Şampiyonu olmuştur. Bu takımın kadrosunda Galatasaray futbol öz kaynak düzeninden Serdar Keşçi, Özgürcan Özcan, Aydın Yılmaz, Harun Karadaş, Muhammed Ali Atam ve Erkan Ferin bulunmaktadır. U-16 Milli Takımı 1993/1994 sezonunda Avrupa’nın en iyisidir. Araştırmacılar bu başarıları derinlemesine inceleyerek kulüplerin öz kaynak düzeni çalışmalarının iyileştirilmesine yönelik kuramsal teorileri oluşturabilirler. Bununla birlikte, bu gençlerin yaşları ilerledikçe elit futbolda neden benzer başarılarla ulaşamadıkları bir başka önemli araştırma konusu olarak düşünülebilir.

Bir futbol kulübünün öz kaynak düzeninde yetişerek asıl takıma yükselen başarılı futbolcularla ilgili örnek olay analizi yaklaşımı ile çalışmalar yaparak başarıya ulaştıran ana etmenlerin neler olduğu futbolcu açısından incelenebilir.

Ayrıca, futbol öz kaynak düzeni çalışmaları kapsamında hem istikrarlı şekilde takımlarında yer bulan hem de dünya standartlarındaki takımlar tarafından transfer edilmek istenen elit futbolcuları neden Türk futbol kulüplerinin sürekli yetiştiremediği konusunda yapılacak bir araştırmanın ülke futboluna yararlı olacağı kanaatini taşımaktayız.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Barclay, P., 2006. *Mourinho. Başarının anatomisi*. A. Felik (Çev.), İstanbul: Bizit
- Barend, F. ve Dorp H.V., 2006. *Ajax, Barcelona, Cruyff*. E. Görgün (Çev.), İstanbul: İthaki Yayınları
- Biçer, T., 2002. *Daha zeki daha cesur daha mutlu*. İstanbul: Beyaz.
- Biçer, T., 2008. *Sporda toplam kalite yönetimi ve futbol uygulamaları*. İstanbul: Beyaz.
- Bourdieu, P., 1990. *The logic of practice*. Cambridge: Polity.
- Bozkurt, S., 2009. *Futbolda beceri öğrenimi*. İstanbul: Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Geliştirme Merkezi Futbol Eğitim Yayınları
- Böke K., (Hızl.). 2009. *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Baskı. İstanbul: Alfa Basım.
- Bloom, B.S., (Ed.), 1985. *Developing talent in young people*. New York: Ballantine.
- Kuper, S., and Szymanski, S., 2010. *Futbolun Şifreleri*. E. N. Akbaş (Çev.), İstanbul: İthaki Yayınları.
- Küçük, V., 2009. *Futbolda yetenek seçimi*. İstanbul: Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Geliştirme Merkezi Futbol Eğitim Yayınları
- Maxwell, J.A., 2005. *Qualitative research design: an interactive approach*, 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- McGill, C., 2006. *Futbolun karhanesi. Futbol taraftarların elinden nasıl kayıyor?* C. Cemgil (Çev.), İstanbul:İthaki Yayınları. Çeviren
- Ozankaya, Ö., 1977. *Toplumbilime giriş*. Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları.
- Özbar, N., 2009. *Çocuğunuz için futbol*. İstanbul: Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Geliştirme Merkezi Futbol Eğitim Yayınları
- Patton, M., Q., 1987. *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Rubin, H.J., and Rubin, I.S., 2005. *Qualitative interviewing the art of hearing data*. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Strauss, A., and Corbin, J., 1998. *Basics of qualitative research: Techniques and Procedures for developing grounded theory*. 2nd ed. Newbury Park, CA: Sage Publications.

Thomas, J.R., and Nelson, J.K., 1996. *Research methods in physical activity*. 3rd Ed. Champaign, IL: Human Kinetics

Ünüvar, A.R., Gürkan, B., Acar, D., Bıçakçı, L., Karacar, G., İkiz, M., Tanrıöver, O., Akşar, T., 2010. *Türk Futbol Kulüpleri Yönetim Rehberi*. İstanbul: Pasifik Ofset

Yıldırım, A. ve Şimşek H., 2008. *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 7. Baskı Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Süreli Yayınlar

- Balyi, I. and Way, R., 2005. The role of monitoring growth in long-term athlete development. *Canadian Sport For Life*, **1**, pp. 1-30
- Bourke, A., 2003. The dream of being a professional soccer player: Insights on career development options of young Irish players. *Journal of Sport and Social Issues*. **27**; pp. 399- 419
- Brady, C., Bolchover, D., and Sturgess, B., 2008. Managing in the talent economy: The football model for business. *California Management Review*. **50**(4), pp. 54-73
- Brown, G., and Potrac, P., 2009. You've not made the grade, son: De-selection and Identity disruption in elite level youth football. *Soccer and Society*. **10**(2), pp.143-159
- Brustad, R.J., 1993. Who will go out and play? Parental and psychological influences on children's attraction to physical activity. *Pediatric Science*, **5**, pp. 210-223.
- Brustad, R.J., 1996. Attraction to physical activity in urban school children: Parental socialization and gender influences. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. **67**, pp. 316-323.
- Christensen, M.K., 2009. An Eye for Talent”: Talent Identification and the “practical sense” of top-level soccer coaches. *Sociology of Sport Journal*, **26**, pp. 365-382
- Christensen, M.K., and Sorensen, J.K., 2009. Sport or school? Dreams and dilemmas for talented young Danish football players. *European Physical Education Review* **15**(1) pp. 115-133
- Cote, J., Salmela, J.H., and Baria, A., 1993. Organizing and interpreting unstructured qualitative data. *The Sport Psychologist*, **7** pp. 127-137
- Cote, J., 1999. The influence of the family in the development of talent in sport. *The Sport Psychologist*, **13**, pp. 395-417.
- Coakley, J., 1992. Burnout among adolescent athletes: A personal failure or social problem? *Sociology of Sport Journal*, **9**, pp. 271-285.
- Cushion, C.J., and Jones, R.L., 2001. A systematic observation of professional top-level youth soccer coaches. *Journal of Sport Behavior*, **24**, pp. 354-376.
- Cushion, C.J. and Jones R.L., 2006. Power, discourse, and symbolic violence in professional youth soccer: The case of Albion football club. *Sociology of Sport Journal*, **23**, pp. 142-161.
- Dirks, K.T., 2000. Trust in leadership and team performance: Evidence from NCAA basketball. *Journal of Applied Psychology*, **85**(6) pp. 1004-1012

- Erickson, K., Côté, J. and Fraser-Thomas, J., 2007. Sport experiences, milestones, and educational activities associated with high-performance coaches' development. *The Sport Psychologist*, **21**, pp. 302-316
- Ericsson, K.A., Krampe, R.T., and Tesch-Römer, C., 1993. The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. *Psychological Review*, **100**, pp. 363-406.
- Gould, D., 2002a. Sport psychology and the new millennium: The psychology of athletic excellence and beyond. *Journal of Applied Sport Psychology*, **14**, pp. 137-139.
- Gould, D., Dieffenbach K. and Moffett A., 2002b. Psychological characteristics and their development in olympic champions. *Journal of Applied Sport Psychology*, **14**(3), pp. 172-204
- Holt, N.L., 2002. A comparison of the soccer talent development systems in England and Canada. *European Physical Education Review*, **8**, pp. 270-285.
- Holt N.L., and Dunn, J.G.H., 2004. Toward a grounded theory of the psychosocial competencies and environmental conditions associated with soccer success. *Journal of Applied Sport Psychology*, **16**(3), pp. 199-219
- Howe, M.J.A., Davidson, J.W., and Sloboda, J.A., 1998. Innate talents: Reality or myth? *Behavioral and Brain Sciences*, **21**, pp. 399-442.
- Jones, R.L., Armour, K.M., and Potrac, P., 2003. Constructing expert knowledge: A case study of a top-level professional soccer coach. *Sport, Education and Society*, **8**(2), pp. 213-229
- Kannekens, R., Elferink-Gemser, M.T., and Visscher, C., 2010. Positioning and deciding: key factors for talent development in soccer. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, **20**(1), pp. 1-7
- Kanters, M.A., Bocarro, J., and Casper J., 2008. Supported or pressured? An examination of agreement among parent's and children on parent's role in youth sports. *Journal of Sport Behavior*, **31**, pp. 64-76
- Kay, T., 2000. Sporting excellence: A family affair? *European Physical Education Review* **6**(2), pp. 151-169
- Kelly, S., 2008. Understanding the role of the football manager in Britain and Ireland: A Weberian approach. *European Sport Management Quarterly*, **8**(4), pp. 399-419

- Laurin, R., Nicolas, M. and Lacassagne, M.F., 2008. Effects of a personal goal management program on school and football self-determination motivation and satisfaction of newcomers within a football training centre. *European Sport Management Quarterly*, **8**(1) pp. 83-99
- Martindale, R.J.J., Collins, D. and Daubney, J., 2005. Talent development: A Guide for practice and research within sport. *Quest*, **57**, pp. 353-375
- McGillivray, D., Fearn, R. and McIntosh, A., 2005. Caught up in and by the beautiful game: A case study of Scottish professional footballers. *Journal of Sport and Social Issues*, **29**, pp. 102-123
- Monk, D., 2000. Modern apprenticeships in football: success or failure. *Industrial and Commercial Training*, **32**(2), pp.52-60
- Monk, D. and Olsson C., 2006. Modern apprenticeships in English professional football. *Education and Training*, **48**(6), pp. 429-439
- Parker, A., 2000. Training for glory, schooling for failure? English professional football, traineeship and educational provision. *Journal of Education and Work*, **13**(1), pp. 61-76
- Patrick, H., Ryan, A.M., Alfeld-Liro, C., Fredricks, J.A., Hruda, L.Z., and Eccles, J.S., 1999. Adolescents' commitment to developing talent: The roles of peers in continuing motivation for sports and the arts. *Journal of Youth and Adolescence*, **28**, pp. 741-763.
- Potrac, P., Jones, R., and Armour, K., 2002. It's all about getting respect: The coaching behaviors of an expert English soccer coach. *Sport, Education and Society*, **7**(2), pp. 183-202
- Potrac, P., Jones, R., and Cushion, C., 2007. Understanding power and the coach's role in professional English soccer: A preliminary investigation of coach behavior. *Soccer & Society*, **8**(1), pp. 33-49
- Reilly, T., Williams, A.M., Nevill, A. and Franks, A., 2000. A multidisciplinary approach to talent identification in soccer. *Journal of Sports Sciences*, **18**(9), pp. 695-702
- Richardson, D., Gilbourne, D. and Littlewood, M., 2004. Developing support mechanisms for elite young players in a professional soccer academy: Creative reflections in action research. *European Sport Management Quarterly*, **4**(4), pp. 195-214

- Robertson, S., and Way, R., (2005). Long-term athlete development. *Coaches Report*, **11**(3), pp.6-12
- Scanlan, T.K., Stein, G.L., and Ravizza, K., 1991. An in-depth study of former elite figure skaters: III. Sources of stress. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, **13**, pp. 103-120.
- Tam Saha*, Aralık 2010. Yıldızlar böyle yetişiyor, ss. 24-26
- Vrljic, K. and Mallett, C.J., 2008. Coaching knowledge in identifying football talent. *International Journal of Coaching Science*, **2**(1), pp. 63-81
- Ward, P., Hodgesb, N.J., Starkesc, J.L., and Williams, M.A., 2007. The road to excellence: deliberate practice and the development of expertise. *High Ability Studies*, **18**(2), pp. 119-153
- Williams, A.M., 2000. Perceptual skill in soccer: Implications for talent identification and development. *Journal of Sports Sciences*, **18**(9), pp. 737-750
- Williams, A.M., and Reilly T., 2000. Talent identification and development in soccer. *Journal of Sports Sciences*, **18**(9), pp. 657-667

Diğer Yayınlar

Canadian Sport For Life, 2005.

<http://www.canadiansportforlife.ca/default.aspx?PageID=1120&LangID=en>
[erişim tarihi 11 Temmuz 2010], s.1